

สำเนาฉบับ

○ คำพิพากษา

(ต. ๑๘)

คดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒,
๒๐๓๘/๒๕๕๑,
๑๓๗๙/๒๕๕๒
คดีหมายเลขแดงที่ ๓๖๖-๓๖๘/๒๕๕๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๑๙ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๖

คดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒
คดีหมายเลขแดงที่ ๓๖๖/๒๕๕๗

ระหว่าง { กระทรวงคมนาคม ที่ ๑ ผู้ร้อง
 การรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ ๒
 บริษัท โฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้คัดค้าน

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

คดีหมายเลขดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๕๑
คดีหมายเลขแดงที่ ๓๖๗/๒๕๕๗

ระหว่าง { กระทรวงคมนาคม ที่ ๑ ผู้ร้อง
 การรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ ๒
 บริษัท โฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้คัดค้าน

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

/คดีหมายเลขดำ...

คดีหมายเลขดำที่ ๑๓๗๙/๒๕๕๒
คดีหมายเลขแดงที่ ๓๖๘/๒๕๕๗

ระหว่าง	{	บริษัท โฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด	ผู้ร้อง
		กระทรวงคมนาคม ที่ ๑	
		การรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ ๒	ผู้คัดค้าน

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีใหม่ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒, ๒๐๓๘/๒๕๕๑, ๑๓๗๙/๒๕๕๒ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๖๖ - ๓๖๘/๒๕๕๗ ของศาลปกครองกลาง

คดีนี้ศาลปกครองกลางให้รวมสำนวนคดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒ หมายเลขดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๕๑ และหมายเลขดำที่ ๑๓๗๙/๒๕๕๒ เข้าด้วยกัน แล้วให้พิจารณาพิพากษารวมกันไป โดยกำหนดให้สำนวนคดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒ เป็นสำนวนคดีหลัก และเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาคดี จึงให้เรียกกระทรวงคมนาคม ผู้ร้องที่ ๑ การรถไฟแห่งประเทศไทย ผู้ร้องที่ ๒ ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒ และคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๕๑ ซึ่งเป็นผู้คัดค้านที่ ๑ และผู้คัดค้านที่ ๒ ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๓๗๙/๒๕๕๒ ว่า ผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ ตามลำดับ และให้เรียกบริษัท โฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้คัดค้านในคดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒ และคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๕๑ ซึ่งเป็นผู้ร้องในคดีหมายเลขดำที่ ๑๓๗๙/๒๕๕๒ ว่า ผู้คัดค้าน

ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องในคดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒ และคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๕๑ ว่า เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๒ ผู้ร้องที่ ๑ ได้เสนอโครงการก่อสร้างทางรถไฟยกระดับในเขตกรุงเทพมหานคร รวม ๓ ตอน คือ กรุงเทพฯ - บางซื่อ ยมราช - มัถกะสัน และมัถกะสัน - แม่น้ำ/ท่าเรือ ระยะทาง ๑๓ กิโลเมตร ใช้เงินลงทุนประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท โดยให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการ หากการประกาศเชิญชวนเอกชนมาลงทุนไม่ประสบผลสำเร็จ เห็นควรให้ผู้ร้องที่ ๒ เป็นผู้ดำเนินการโดยการขอรับการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐบาล และ/หรือให้สัมปทานแก่เอกชนลงทุนก่อสร้างเป็นทางรถไฟยกระดับ โดยให้ได้รับสัมปทานเดินระบบขนส่งมวลชนบนทางรถไฟยกระดับด้วยซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้ผู้ร้องที่ ๑ ไปดำเนินการ

/กระบวนกร...

กระบวนการให้มีการก่อสร้างทางรถไฟยกระดับโดยเอกชนเป็นผู้ลงทุนให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด ต่อมา วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๒ ผู้ร้องที่ ๑ ได้ประกาศเชิญชวนผู้สนใจเสนอโครงการลงทุนก่อสร้างทางรถไฟและทางรถยนต์ยกระดับโดยให้ได้รับสัมปทานดำเนินการระบบรถไฟชุมชน (Community Train) และสัมปทานสำหรับทางรถยนต์ในเขตของทางรถไฟ ปรากฏว่า มีผู้ยื่นข้อเสนอเพียงรายเดียว คือ บริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๓ คณะกรรมการการรถไฟแห่งประเทศไทย มีมติให้ผู้ร้องที่ ๒ มีอำนาจลงนามในสัญญา ร่วมกับผู้ร้องที่ ๑ และให้บริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) เข้าดำเนินการก่อสร้างตลอดจนพัฒนาที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญา ซึ่งบริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท โฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด (ผู้คัดค้าน) ขึ้นตามกฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อถือและประกอบการตามสิทธิและตกลง จะจัดหาเงินลงทุน ออกแบบ ก่อสร้าง ประกอบการ และบำรุงรักษาด้วย ต่อมา วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ ได้ทำสัญญาสัมปทานระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับ ในกรุงเทพมหานครและการใช้ประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ กับผู้คัดค้าน และต่อมา ได้มีการแก้ไขสัญญาเกี่ยวกับการบังคับใช้สัญญา โดยสัญญามีสาระสำคัญสรุปได้ว่า การก่อสร้างดำเนินการส่งมอบเฉพาะระบบรถไฟชุมชนและถนนยกระดับเก็บค่าผ่านทาง ส่วนโครงสร้างทางอาคาร สิ่งปลูกสร้างที่ก่อสร้างในพื้นที่สัมปทานตกเป็นของผู้ร้องที่ ๒ หน้าที่ก่อสร้าง ผู้คัดค้านมีสิทธิใช้ประโยชน์จากอาคารสิ่งปลูกสร้าง ฯลฯ ของระบบตลอดอายุสัมปทาน ผู้คัดค้านมีสิทธิเก็บรายได้จากระบบทางด่วนยกระดับรถไฟชุมชนและทรัพย์สินเชิงพาณิชย์อื่น ๆ ในระบบ โดยผู้คัดค้านมีหน้าที่ออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งหมดในการออกแบบก่อสร้าง ประกอบการ และดูแลบำรุงรักษา ระบบตลอดอายุของสัญญาสัมปทาน ยกเว้นทางรถไฟยกระดับของผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๒ มีหน้าที่จัดหาและส่งมอบพื้นที่สัมปทานตลอดจนให้การสนับสนุนอื่น ๆ ตามสัญญา เมื่อคู่สัญญา ลงนามในสัญญาแล้วกำหนดให้สัญญามีผลใช้บังคับวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๔ มีกำหนด ๓๐ ปี นับแต่วันที่สัญญามีผลบังคับ สำหรับระยะเวลาก่อสร้างมีกำหนด ๘ ปี นับตั้งแต่วันที่สัญญามีผลใช้บังคับ แต่สามารถขยายระยะเวลาออกไปได้เมื่อมีเหตุที่อนุญาตไว้ในสัญญา หรือตามที่ คู่สัญญาตกลงกัน โดยระยะที่ ๑ ช่วงยมราช - ดอนเมือง ระยะทางรวมประมาณ ๑๘.๘ กิโลเมตร กำหนดเวลาก่อสร้าง ๔ ปี (๖ ธันวาคม ๒๕๓๔ - ๕ ธันวาคม ๒๕๓๘) ระยะที่ ๒ ช่วงยมราช - หัวลำโพง - หัวหมาก และมักกะสัน - แม่น้ำ ระยะทางรวมประมาณ ๑๘.๕ กิโลเมตร กำหนดเวลา ก่อสร้าง ๔ ปี (๖ ธันวาคม ๒๕๓๕ - ๕ ธันวาคม ๒๕๓๙) ระยะที่ ๓ ช่วงดอนเมือง - รังสิต ระยะทางรวม ๗ กิโลเมตร กำหนดเวลาก่อสร้าง ๔ ปี (๖ ธันวาคม ๒๕๓๖ - ๕ ธันวาคม ๒๕๔๐) ระยะที่ ๔ ช่วงหัวลำโพง - วงเวียนใหญ่ และยมราช - บางกอกน้อย (ธนบุรี) ระยะทางรวม

/ประมาณ...

ประมาณ ๕.๗ กิโลเมตร กำหนดเวลาก่อสร้าง ๔ ปี (๖ ธันวาคม ๒๕๓๗ - ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑) ระยะที่ ๕ ช่วงวงเวียนใหญ่ - โพธิ์นิมิตร และตลิ่งชัน - บางกอกน้อย (ธนบุรี) ระยะทางรวมประมาณ ๙.๑ กิโลเมตร กำหนดเวลาก่อสร้าง ๔ ปี (๖ ธันวาคม ๒๕๓๘ - ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒) รวมระยะทางที่เป็นรถไฟยกกระดาน ๖๐.๑ กิโลเมตร และที่เป็นถนนยกกระดาน (Tollway) ๕๕.๘ กิโลเมตร สำหรับผลประโยชน์ตอบแทน นั้น สัญญากำหนดให้ผู้คัดค้านจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ร้องที่ ๒ เป็นงวด โดยมีเงื่อนไขสำหรับเงินงวดที่ ๙ ถึงงวดที่ ๒๓ ให้เปรียบเทียบกับร้อยละ ๓ ของรายได้ทั้งหมดของผู้คัดค้าน และเลือกจำนวนที่สูงกว่าเป็นเงินตอบแทน สำหรับเงินงวดที่ ๒๔ ถึงงวดที่ ๓๘ ให้เปรียบเทียบกับร้อยละ ๓๐ ของกำไรจากการดำเนินงานของผู้คัดค้าน และเลือกจำนวนที่สูงกว่าเป็นเงินค่าตอบแทน รวมจำนวนเงินค่าตอบแทนที่ผู้คัดค้านต้องจ่ายให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ หากมีการขยายอายุตามเงื่อนไขสัมปทาน (๘ ปี รวม ๓๘ ปี) ไม่น้อยกว่า ๕๔,๑๑๐ ล้านบาท นอกจากนี้ ผู้คัดค้านจะทำการก่อสร้างสถานีบางซื่อ และชุมชนที่พักของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทยใหม่ รวมทั้งสถานพยาบาล และปรับปรุงระบบทางรถไฟในส่วนเกี่ยวข้องเป็นเงินประมาณ ๕,๕๐๒ ล้านบาท รวมเป็นเงินตอบแทนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า ๕๙,๖๑๒ ล้านบาท นอกเหนือจากระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกกระดาน อีกทั้งพื้นที่สัมปทานเพื่อการพัฒนาที่จะต้องมอบให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ เมื่อครบกำหนดตามเงื่อนไขสัมปทาน และสำหรับผลประโยชน์ที่ผู้คัดค้านจะได้รับ คือ รายได้จากอัตราค่าโดยสารรถไฟชุมชน ค่าธรรมเนียมผ่านทางด่วนยกกระดาน และได้รับสิทธิที่จะหาประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ นอกเหนือจากการพัฒนาที่ดินตามเส้นทางของระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกกระดาน รวมทั้งพื้นที่สำหรับพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในบริเวณหัวลำโพง บางซื่อ มักกะสัน ยมราช และสถานีบางกอกน้อย จำนวนทั้งสิ้น ๖๓๔.๕ ไร่

หลังจากสัญญาามีผลใช้บังคับแล้วได้มีการเร่งรัดให้ผู้คัดค้านดำเนินการก่อสร้างโครงการระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกกระดานตามสัญญาอย่างต่อเนื่องและเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ ผู้ร้องที่ ๒ ได้รายงานความคืบหน้าของโครงการต่อคณะรัฐมนตรีโดยสรุปว่า ผู้คัดค้านมีผลงานการก่อสร้างเสาเข็มแล้วเสร็จประมาณร้อยละ ๕๔ ของแผนงาน และก่อสร้างโครงสร้างส่วนล่างของรถไฟชุมชนแล้วเสร็จประมาณร้อยละ ๑๑ ของแผนงาน เป็นการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงเพียงในระยะที่ ๑ เท่านั้น ซึ่งตามแผนงานที่วางไว้ต้องเริ่มก่อสร้างระยะที่ ๑ ถึงระยะที่ ๕ ตามลำดับ สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้โครงการล่าช้า ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการทดสอบและออกแบบต่อม่อของโครงสร้างรถไฟชุมชน เรื่องไหล่ทาง Freeway เรื่องจุดตัดที่ถนนงามวงศ์วาน (บางเขน) และถนนแจ้งวัฒนะ (หลักสี่) แต่ได้แก้ไขไปด้วยดี คงเหลือเพียงปัญหาเรื่องจุดตัดที่บริเวณสถานีจิตรลดาซึ่งโครงการดังกล่าวสามารถดำเนินการได้เสร็จทันตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาต่อมา ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๙ ผู้ร้องที่ ๒ ได้รายงานผล

/การดำเนินการ...

การดำเนินการก่อสร้างตามโครงการให้คณะรัฐมนตรีทราบอีกครั้ง โดยผลการดำเนินงานได้ผลงานประมาณร้อยละ ๕.๐๓ ของการก่อสร้างระบบทั้งหมด ซึ่งตามสัญญาควรมีผลคืบหน้าประมาณร้อยละ ๖๗.๖๗ ของการก่อสร้าง จึงอยู่ในเกณฑ์ล่าช้ามากคณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้ผู้คัดค้านดำเนินการในงานหลัก ๘ ประการ เพื่อให้การก่อสร้างโดยเฉพาะทางรถไฟยกระดับแล้วเสร็จก่อนการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ผู้คัดค้านจึงได้ว่าจ้างบริษัทผู้รับเหมาช่วงเข้าร่วมงาน แต่งานบางประการไม่สามารถดำเนินการให้ได้ผลเป็นรูปธรรมได้ ในส่วนของแผนการเงินและหลักฐานสัญญากู้เงินจากสถาบันการเงินที่จะให้การสนับสนุน ผู้คัดค้านได้ขอผิดผ่อนตลอดมา ต่อมาผู้คัดค้านได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๐ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเกี่ยวกับแผนการเงินของโครงการทางรถไฟและถนนยกระดับในเขตกรุงเทพมหานคร (BERTS) พร้อมทั้งยืนยันการสนับสนุนของผู้คัดค้านที่มีต่อโครงการดังกล่าว ผู้ร้องที่ ๑ จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเร่งรัด ติดตาม และควบคุมการดำเนินงานตามสัญญาสัมปทาน เพื่อติดตามความก้าวหน้าของงานก่อสร้าง และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด แต่ปรากฏว่าผู้คัดค้านไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างระบบโครงการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด คือ ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างระบบโครงการระยะ (Stage) ที่ ๑ ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๘ ผู้ร้องจึงมีหนังสือ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๘ เดือนในกรณีล่าช้า ซึ่งเป็นเหตุให้สามารถบอกเลิกสัญญาได้ และต่อมาเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๓๙ ผู้ร้องที่ ๒ ได้มีหนังสือแจ้งผู้คัดค้านอีกครั้ง เนื่องจากในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๐ จะครบกำหนดระยะเวลาการก่อสร้างระยะ (Stage) ที่ ๓ ช่วงดอนเมือง - รังสิต ระยะทางประมาณ ๗ กิโลเมตร ซึ่งประเมินผลงานได้เพียงร้อยละ ๑๕.๔๐ คาดว่าจะไม่สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จ ต่อมา ในเดือนเมษายน ๒๕๓๙ ผู้คัดค้านได้เสนอแผนงานใหม่เพื่อเร่งรัดงานก่อสร้างโครงการตามสัญญาช่วงงานที่ ๑ (Phase ๑) รวมระยะ (Stage) ที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ และประเมินผลงานได้เพียงร้อยละ ๑๙.๐๒ ตามแผนงานควรจะได้ร้อยละ ๕๐.๙๘ และการก่อสร้างงานโยธาได้เพียงร้อยละ ๓๑.๕๑ ตามแผนงานควรจะได้ร้อยละ ๖๒.๑๕ ในการเสนอข้อเรียกร้องขอรับการสนับสนุนรวม ๙ ข้อ ผู้คัดค้านยืนยันว่า จะก่อสร้างโครงการช่วงงานที่ ๑ (Phase ๑) ถึงขั้นที่สามารถเปิดเดินรถไฟยกระดับของผู้ร้องที่ ๒ ได้ตลอดสาย และเปิดการจราจรถนนยกระดับก่อนการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ในเดือนธันวาคม ๒๕๔๑ แต่ปรากฏว่าไม่สามารถปฏิบัติตามคำมั่นได้ และตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๔๐ งานก่อสร้างโครงการทั้งในส่วนของผู้คัดค้านและบริษัทผู้รับช่วงงานหยุดชะงักแทบทั้งหมด งานก่อสร้างหลักได้หยุดทำการก่อสร้าง ผู้ร้องที่ ๒ จึงมีหนังสือขอทราบสาเหตุการหยุดงาน แต่ผู้คัดค้านอ้างเหตุอุปสรรคของพื้นที่ก่อสร้างและปัญหาต่าง ๆ ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ทำให้สันนิษฐานได้ว่าน่าจะขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน เนื่องจากในการขอรับการสนับสนุน ผู้คัดค้านได้ขอให้รัฐบาลจัดหาเงินกู้ จำนวน

๒,๕๐๐ ล้านบาท รวมทั้งออกหนังสือยืนยันต่อธนาคารผู้ให้กู้ทั้งที่ผู้คัดค้านตกลงว่าจะหาเงินเอง ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ผู้คัดค้านขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาในสาระสำคัญทั้งหมด เนื่องจากบริษัทที่ปรึกษาด้านการเงินได้ชี้แจงและยื่นข้อเสนอของธนาคารที่จะให้การสนับสนุนด้านการเงิน และเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๐ ผู้ร้องที่ ๑ ได้เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีว่า ควรบอกเลิกสัญญาสัมปทาน เนื่องจากโครงการนี้ได้ใช้เวลาในการดำเนินการมาประมาณ ๖ ปี แต่ผลการดำเนินงานก่อสร้างต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดในแผนงานมาก ประกอบกับเมื่อรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนตามมติคณะรัฐมนตรีแล้วปรากฏว่า ในการจัดทำร่างสัญญาแก้ไขเพิ่มเติม ผู้คัดค้านได้พยายามเบี่ยงเบนข้อเท็จจริงของการเจรจาที่ได้ตกลงกันเพื่อไม่ให้เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรีอันเป็นการประวิงเวลา จึงคาดหมายได้ว่าผู้คัดค้านไม่สามารถที่จะดำเนินการตามแผนงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาที่คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบไว้ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อแผนงานโครงการแก้ไขปัญหาการจราจรโดยรวมของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อแผนการพัฒนาจราจรของผู้ร้องที่ ๒ ในอนาคต คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๐ เห็นชอบการบอกเลิกสัญญากับผู้คัดค้านตามที่ผู้ร้องที่ ๑ เสนอ สำหรับการดำเนินการก่อสร้างถนน (local road) ตามแนวเส้นทางรถไฟจากรังสิต - หัวหมาก ระยะทางประมาณ ๔๐ กิโลเมตร ที่เป็นโครงการเร่งด่วนตามแผนระยะสั้น ให้สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก (สจร.) รับไปพิจารณาเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ต่อมา ผู้ร้องที่ ๑ มีหนังสือ ที่ คค ๐๒๐๘.๓/๘๔๑ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ แจ้งบอกเลิกสัญญาและห้ามมิให้ผู้คัดค้านเข้าไปเกี่ยวข้องกับใด ๆ ในพื้นที่โครงการ ผู้คัดค้านจึงมีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ และลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ว่า การบอกเลิกสัญญา นั้นต้องมีกระบวนการและมีการปฏิบัติตามขั้นตอนของสัญญา ผู้ร้องที่ ๑ จึงปฏิบัติผิดสัญญาต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่ผู้คัดค้าน และผู้คัดค้านยังมีสิทธิในการครอบครองพื้นที่สัมปทานต่อไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้ร้องที่ ๑ จึงมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๒๐๘.๓/๑๙๓๒ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ แจ้งยืนยันการบอกเลิกสัญญา และการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวเป็นการบอกเลิกตามกระบวนการของกฎหมายแล้ว สัญญาเป็นอันสิ้นสุดลง จึงไม่ต้องดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการแต่ประการใด ผู้คัดค้านจึงไม่มีสิทธิและไม่มีอำนาจใด ๆ ที่จะเข้าไปครอบครองบรรดาสินปลูกสร้างและพื้นที่ในสัญญาสัมปทานอีกต่อไป และห้ามมิให้ผู้คัดค้านและบริวารเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือดำเนินการใด ๆ ในเขตสัมปทาน และให้ขนย้ายเครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ออกไปให้พ้นจากพื้นที่ในเขตสัมปทานภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่ได้รับหนังสือฉบับนี้ ผู้คัดค้านจึงได้มีหนังสือโต้แย้งการบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องที่ ๑ ว่า การบอกเลิกสัญญานั้น จะต้องเป็นไปตามสัญญา และข้อ ๒๙ ของสัญญาถือว่าพื้นที่สัมปทาน

/ถูกยึดคืน...

ถูกยึดคืนและผู้คัดค้านจะขนย้ายออกจากพื้นที่สัมปทานและยืนยันสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหาย ซึ่งผู้ร้องที่ ๑ ได้มีหนังสือแจ้งผู้คัดค้านยืนยันการบอกเลิกสัญญาว่า เป็นการบอกเลิกสัญญา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘๘ มิใช่รัฐบาลยึดหรือเวนคืนระบบหรือพื้นที่ สัมปทานตามสัญญาข้อ ๒๙ และผู้คัดค้านไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายตามสัญญาข้อ ๒๙.๑ ถึงข้อ ๒๙.๗ เนื่องจากผู้คัดค้านเป็นฝ่ายผิดสัญญาไม่สามารถก่อสร้างงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาได้ และเหลือระยะเวลาทำงานอีกไม่ถึง ๒ ปี แต่ผู้คัดค้านทำงานทั้งโครงการได้เพียงร้อยละ ๑๐ กว่า เท่านั้น จึงเป็นการบอกเลิกสัญญาที่ชอบแล้ว ผู้คัดค้านจึงได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ แจ้งว่า การบอกเลิกสัญญาดังกล่าวไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในสัญญาทำให้ผู้คัดค้าน ได้รับความเสียหายเป็นเงินจำนวนกว่าสองหมื่นล้านบาท จึงให้ผู้ร้องที่ ๑ ชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าว ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือฉบับนี้ และต่อมา ผู้คัดค้านได้มีหนังสือถึงผู้ร้องทั้งสอง ให้เปิดการเจรจาเพื่อยุติปัญหาดังกล่าว หากไม่ตกลงภายในกำหนด ๖๐ วัน ผู้คัดค้านจะนำข้อพิพาท เสนอต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ตามสัญญาข้อ ๓๑.๑

เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ผู้คัดค้านได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบัน อนุญาโตตุลาการ เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ว่า การบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสอง เป็นเหตุให้ผู้คัดค้านได้รับความเสียหาย กล่าวคือ เมื่อได้บอกเลิกสัญญาและผู้คัดค้านมิได้ เข้าดำเนินการก่อสร้างต่อไปถือว่าสัญญาเป็นอันเลิกกัน คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม อีกทั้งการเลิกสัญญาเนื่องจากผู้ร้องทั้งสองเป็นฝ่ายผิดสัญญา ผู้ร้องทั้งสองจึงต้องรับผิดชอบใช้ ค่าเสียหายโดยให้คืนเงินจำนวน ๒,๘๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผู้คัดค้าน ให้คืนหลักประกัน ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) คืนเงินค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคาร ชดใช้เงินทุนและค่าใช้จ่ายเป็นเงินจำนวน ๘,๓๒๐,๓๕๓,๑๒๐ บาท และค่าเสียหายที่ไม่สามารถ ทำให้โครงการแล้วเสร็จ เป็นเงินจำนวน ๓๐,๕๙๔,๘๔๘,๗๒๑ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๕๘,๗๖๕,๑๖๙,๘๔๖ บาท แต่ในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ผู้คัดค้านได้แก้ไขเพิ่มเติมคำเสนอ ข้อพิพาท โดยแก้ไขทุนทรัพย์จากเงินจำนวน ๕๘,๗๖๕,๑๖๙,๘๔๖ บาท เป็นเงินจำนวน ๒๘,๓๓๔,๖๖๑,๔๒๕ บาท และตัดข้อความในข้อ ๒ ถึงข้อ ๔ ออกบางส่วน และข้อความในข้อ ๕ ถึงข้อ ๘ ตัดออกทั้งหมด วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ ผู้ร้องทั้งสองได้ยื่นข้อเรียกร้องแย้งเข้ามา โดยได้แยกมาเป็นคดีใหม่เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ในชั้นนี้ คณะอนุญาโตตุลาการ ได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทในแต่ละสำนวนไปก่อนโดยความเห็นชอบของคู่พิพาท โดยในข้อพิพาท หมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ได้กำหนดประเด็นรวม ๓ ประเด็น คือ ๑. ผู้ถูกร้อง (ผู้คัดค้าน) ผิดสัญญา หรือไม่ ๒. ผู้ร้องบอกเลิกสัญญาชอบหรือไม่ ๓. ผู้ร้องเสียหายหรือไม่ ซึ่งคณะอนุญาโตตุลาการ พิจารณาแล้วได้มีคำชี้ขาดให้ยกคำเสนอข้อพิพาทของผู้ร้องทั้งสองเป็นข้อพิพาทหมายเลขแดง

/ที่ ๗๐/๒๕๕๑...

ที่ ๗๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ส่วนข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ คณะอนุญาโตตุลาการได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทรวม ๔ ประเด็น คือ ๑. ผู้ร้อง (ผู้คัดค้าน) เสนอให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการได้หรือไม่ ๒. สิทธิเสนอให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการของผู้ร้องพ้นกำหนดเวลาตามกฎหมายหรือไม่ ๓. สัญญาสัมปทานเล็กกันโดยปริยายหรือโดยข้อกฎหมายหรือไม่ ๔. ผู้ร้องและผู้คัดค้านกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ หรือไม่ เพียงใด และเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๑ ผู้ร้องทั้งสองได้ยื่นคำร้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับอำนาจและขอบเขตของคณะอนุญาโตตุลาการ โดยผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ คณะอนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจพิจารณา เนื่องจากประเด็นข้อพิพาทดังกล่าวมิได้อาศัยข้อตกลงในสัญญา และผู้คัดค้านที่ ๑ เสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเกินกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามนัยมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงได้ยื่นคำคัดค้านอำนาจการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ และยื่นคำร้องขอให้ชี้ขาดขอบเขตอำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการ แต่เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๐ คณะอนุญาโตตุลาการมีคำสั่งให้วินิจฉัยอำนาจและขอบเขตอำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการไปพร้อมกับคำชี้ขาดประเด็นข้อพิพาทในวันดังกล่าว ผู้ร้องทั้งสองจึงยื่นคำร้องต่อศาลปกครองขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่า คณะอนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทตามข้อเรียกร้องของผู้คัดค้านที่ ๑ และขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำสั่งหรือคำพิพากษา โดยให้ระงับการดำเนินคดีอนุญาโตตุลาการในคดีข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ไว้ก่อน จนกว่าศาลจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษา ต่อมา ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ไม่รับคำร้องของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณา และให้จำหน่ายคำร้องออกจากสารบบความ และไม่รับพิจารณาคำร้องขอให้กำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา เนื่องจากเห็นว่ากรณีที่ผู้ร้องทั้งสองคัดค้านอำนาจและขอบเขตอำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการนั้น คณะอนุญาโตตุลาการย่อมมีอำนาจชี้ขาดตามนัยมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นอำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการ โดยเฉพาะ หากคณะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาทแล้ว ถ้าผู้ร้องทั้งสองไม่เห็นด้วยก็ย่อมขอให้ศาลปกครองเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการได้ ในชั้นนี้ผู้ร้องทั้งสองจึงยังไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลตามนัยมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ คณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาแล้ว ได้วินิจฉัยชี้ขาดให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนเงินค่าตอบแทนที่ผู้คัดค้านชำระให้แก่ผู้ร้องทั้งสอง จำนวน ๒,๘๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงิน

/จำนวน...

จำนวนดังกล่าว นับแต่วันที่ผู้ร้องทั้งสองได้รับเงินในแต่ละงวดจากผู้คัดค้านจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนหนังสือค้ำประกันของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) หมายเลข ๑๐/๓๔/๕๑๘๘๑ ให้แก่ผู้คัดค้าน ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนเงินค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกันคิดถึงวันเสนอข้อพิพาท จำนวน ๓๘,๗๔๙,๘๐๐ บาท ให้แก่ผู้คัดค้าน พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ผู้คัดค้านได้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมแต่ละงวดให้แก่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จนกว่าจะชำระเสร็จ แต่ดอกเบี้ยต้องไม่เกินห้าปีในแต่ละงวดที่ผู้คัดค้านชำระให้แก่ธนาคาร และให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันใช้เงินในการก่อสร้างโครงการ จำนวน ๙,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แก่ผู้คัดค้าน พร้อมดอกเบี้ยอัตรา ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ในต้นเงิน ๙,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันชี้ขาดจนกว่าจะชำระเสร็จ ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการเป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาโดยไม่มีอำนาจ และเกินขอบเขต เนื่องจากผู้ร้องทั้งสองมิได้เสนอข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญา และการที่อนุญาโตตุลาการนำข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญามากำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทว่า ผู้คัดค้านผิดสัญญาหรือไม่ และผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญาชอบหรือไม่นั้น เป็นการเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ จึงเป็นกระบวนการที่ไม่ถูกต้องและไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ คำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการยังขัดต่อข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย จึงยื่นคำร้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง

ขอให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๕๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ และข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งให้ผู้ร้องทั้งสองชำระค่าธรรมเนียมศาล ซึ่งผู้ร้องทั้งสองได้ชำระค่าธรรมเนียมศาลจำนวน ๑๒,๓๘๘,๗๔๙ บาท ต่อศาลปกครองชั้นต้นพร้อมกับยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าว ต่อมา ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้ยกคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของผู้ร้องทั้งสอง เนื่องจากคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ให้ผู้ร้องทั้งสองชำระค่าธรรมเนียมศาลเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา จึงห้ามมิให้อุทธรณ์ตามข้อ ๑๐๐ วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓

ผู้คัดค้านให้การในคดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒ ว่า เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านได้ตกลงทำสัญญาสัมปทานระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับในกรุงเทพมหานครและการใช้ประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ และต่อมา ทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ เพื่อก่อสร้างและประกอบกิจการโครงการระบบขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับในกรุงเทพมหานครและการใช้ประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ ต่อมา ผู้ร้องทั้งสอง

/ได้บอกเลิก...

ได้บอกเลิกสัญญาเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ และห้ามมิให้ผู้คัดค้านและบริวารเข้าไปดำเนินการก่อสร้างใด ๆ ในพื้นที่สัมปทานอีกต่อไป ผู้คัดค้านได้โต้แย้งการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวต่อผู้ร้องทั้งสองแล้ว แต่ผู้ร้องทั้งสองได้ยืนยันเจตนาเลิกสัญญาและไม่มีเจตนาจะผูกพันหรือปฏิบัติตามสัญญาอีกต่อไป ผู้คัดค้านจึงมิได้เรียกร้องให้ปฏิบัติตามสัญญา และเรียกร้องให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมอันเนื่องมาจากความสมัครใจเลิกสัญญาโดยปริยายของคู่สัญญา แต่ผู้ร้องทั้งสองไม่ดำเนินการชดใช้หรือชดเชยเพื่อให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ ผู้คัดค้านจึงจำต้องใช้สิทธิตามกฎหมายในการเรียกร้องตามข้อ ๓๑.๑ ของสัญญาสัมปทานซึ่งกำหนดว่า เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ คู่สัญญาต้องพยายามประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นก่อน ถ้าหากภายในหกสิบวันหรือภายในช่วงเวลาที่ขยายออกไปใด ๆ ตามจะตกลงกันนั้น คู่สัญญาไม่สามารถประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นได้ให้นำข้อพิพาทเสนอให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ผู้คัดค้านจึงมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ ขอให้ผู้ร้องทั้งสองระงับข้อพิพาทโดยเจรจาประนีประนอมภายใน ๖๐ วัน ซึ่งผู้ร้องทั้งสองได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว แต่เพิกเฉยไม่เจรจาประนีประนอม เมื่อพ้นกำหนดผู้คัดค้านจึงได้เสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ให้ผู้ร้องทั้งสองชดใช้หรือชดเชยแก่ผู้คัดค้านเพื่อให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ และในการพิจารณาข้อพิพาทดังกล่าว คณะอนุญาตตุลาการเห็นควรให้แยกข้อเรียกร้องของผู้ร้องทั้งสองออกพิจารณาต่างหากจากข้อเรียกร้องเดิม โดยกำหนดให้เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ซึ่งคณะอนุญาตตุลาการได้มีคำชี้ขาดในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ให้ยกคำเสนอข้อพิพาทของผู้ร้องทั้งสอง และการกำหนดประเด็นข้อพิพาทและคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ที่ได้กำหนดว่า ผู้คัดค้านผิดสัญญาพิพาทหรือไม่ ผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญาชอบแล้วหรือไม่ และผู้ร้องเสียหายแล้วหรือไม่ เป็นการกำหนดประเด็นข้อพิพาทที่ถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย และมีได้เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาเกินขอบเขตอำนาจของอนุญาตตุลาการตามที่พระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๕ วรรคสอง กำหนดไว้ เนื่องจากประเด็นข้อพิพาทเกิดจากการที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้างว่า ผู้คัดค้านเป็นฝ่ายผิดสัญญาและเรียกค่าเสียหายจากการผิดสัญญา และเมื่อคณะอนุญาตตุลาการได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทและแจ้งให้ผู้ร้องทั้งสองทราบแล้ว ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องทั้งสองโต้แย้งการดำเนินการของอนุญาตตุลาการว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไร และได้ต่อสู้คดีตามวิธีการและขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด คำวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทจึงอยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาตตุลาการ และชอบด้วยกฎหมายแล้ว

/ส่วนข้อพิพาท...

ส่วนข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ คณะอนุญาโตตุลาการได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทว่า สัญญาเลิกกันโดยปริยายหรือโดยข้อกฎหมายหรือไม่ และผู้ร้องและผู้คัดค้านต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ หรือไม่ เพียงใด นั้น คณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามหนังสือบอกเลิกสัญญาลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ที่ผู้ร้องที่ ๑ แจ้งไปยังผู้คัดค้านเพื่อบอกเลิกสัญญาได้อ้างข้อเท็จจริงอันเป็นกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านได้ตกลงกำหนดไว้เป็นเหตุเลิกสัญญาของฝ่ายเรียกร้องในข้อ ๒๗.๑ การบอกเลิกสัญญาสัมปทานดังกล่าวจึงต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่ทั้งสองฝ่ายตกลงกันไว้ โดยผู้ร้องทั้งสองต้องมีหนังสือบอกเลิกสัญญาต่อผู้คัดค้านเพื่อให้แก้ไข หากผู้คัดค้านไม่เห็นด้วยกับข้อกล่าวหาและข้ออ้างของผู้ร้องทั้งสองจะต้องนำเรื่องสู่เงื่อนไขขั้นตอนที่สาม ซึ่งเป็นกรณีที่มีข้อพิพาทระหว่างผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านแล้ว และต้องนำข้อพิพาทดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการตามสัญญาข้อ ๓๑ ต่อไป การที่ผู้ร้องทั้งสองไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของสัญญา ย่อมเป็นการบอกเลิกสัญญาโดยไม่มีสิทธิจึงยังไม่มีผลให้สัญญาสัมปทานเลิกกัน และเมื่อผู้คัดค้านได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาสัมปทานแล้ว ผู้คัดค้านได้มีหนังสือถึงผู้ร้องทั้งสองเพื่อโต้แย้งว่าการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวไม่ชอบเพราะไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ ๒๗.๑ หลังจากนั้นผู้ร้องทั้งสองได้มีหนังสือถึงผู้คัดค้านหลายครั้งโดยยืนยันเจตนาในการเลิกสัญญา และห้ามผู้คัดค้านกับบริวารเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือดำเนินการในเขตพื้นที่สัมปทาน ซึ่งผู้คัดค้านก็ยินยอมขนย้ายเครื่องมือและคนงานออกจากพื้นที่และไม่ได้เข้าไปดำเนินการใด ๆ อีกเลยพฤติการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ร้องทั้งสองมีเจตนาบอกเลิกสัญญาผู้คัดค้าน ถือได้ว่าเป็นคำเสนอขอเลิกสัญญาสัมปทานของผู้ร้องทั้งสอง และการที่ผู้คัดค้านยอมปฏิบัติตามที่ผู้ร้องแสดงเจตนา ย่อมถือว่าเป็นการแสดงเจตนาสนองรับคำเสนอของผู้ร้องทั้งสอง ดังนั้น สัญญาสัมปทานย่อมเลิกกันโดยปริยาย เมื่อผู้คัดค้านซึ่งเป็นลูกหนี้มิได้ผิดสัญญา ผู้ร้องทั้งสองจึงไม่อาจเรียกค่าเสียหายจากการเลิกสัญญาดังกล่าวได้ คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ และข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ จึงสอดคล้องและไม่ขัดแย้งกัน จึงเป็นคำวินิจฉัยที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองอ้างว่า ข้อพิพาทที่ผู้คัดค้านขอให้ผู้ร้องทั้งสองใช้เงินและทรัพย์สินคืนแก่ผู้คัดค้านเพื่อการกลับสู่ฐานะเดิมตามกฎหมาย เนื่องจากการเลิกสัญญาโดยปริยายมิใช่ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาพิพาท จึงไม่อยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจของอนุญาโตตุลาการที่จะวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว นั้น เมื่อเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญาประสงค์ให้มีการยุติข้อพิพาทโดยเสนอต่ออนุญาโตตุลาการตามข้อ ๓๑ ของสัญญาสัมปทาน ประกอบกับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นข้อพิพาทที่เกิดจากการเลิกสัญญากันโดยความตกลงของคู่สัญญา จึงเป็นข้อพิพาทอันเกี่ยวข้องกับสัญญาพิพาท อีกทั้งเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติ

/ในพระราชบัญญัติ...

ในพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๕ ก็ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ในสัญญาระหว่างรัฐกับเอกชน ไม่ว่าจะ เป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ก็ตามคู่สัญญาอาจตกลงให้ใช้วิธีการอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทได้ โดยมีได้มีบทเฉพาะกาล หรือบทบัญญัติส่วนหนึ่ง ส่วนใดของพระราชบัญญัตินี้ที่กำหนดว่าให้ใช้บังคับกับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นภายหลังพระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้เท่านั้น และพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งมีผลบังคับใช้อยู่ขณะเกิดข้อพิพาทก็ได้ห้ามมิให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาข้อพิพาทตามสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนแต่ประการใดผู้คัดค้านจึงมีสิทธิเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อวินิจฉัยข้อพิพาทเป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ และอนุญาโตตุลาการก็ย่อมมีอำนาจพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทคำเสนอข้อพิพาทของผู้เรียกร้องได้ เมื่อผู้ร้องทั้งสองได้ยื่นคำคัดค้านและเสนอข้อพิพาทแย้งโดยอ้างว่า สัญญาพิพาทเลิกกันเนื่องจากผู้คัดค้านผิดสัญญาและผู้ร้องทั้งสองได้บอกเลิกสัญญาพิพาทแล้ว มิใช่เลิกกันเนื่องจากการตกลงกันโดยปริยายตามที่ผู้คัดค้านกล่าวไว้ในคำเสนอข้อพิพาท กรณีจึงไม่อาจถือว่าผู้คัดค้านยอมรับว่าผิดสัญญาและสัญญาเลิกกัน เนื่องจากการบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองตามที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้างแต่ประการใด นอกจากนี้ คำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงและไม่ขัดต่อกฎหมายเป็นการวินิจฉัยโดยอาศัยเหตุผลและรับฟังพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวน กล่าวคือ

๑. กรณีที่ไม่ยอมรับมอบพื้นที่และป้ายเป็ยงการรับมอบพื้นที่ของผู้คัดค้าน เป็นการผิดสัญญา นั้น การทำให้พื้นที่สัมปทานปลอดจากภาระติดพันและอุปสรรคกีดขวางรวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ของบุคคลที่สามนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ร้องทั้งสองที่จะต้องปฏิบัติก่อนที่จะมีการส่งมอบพื้นที่ให้แก่ผู้คัดค้านเพื่อทำการสำรวจ ออกแบบ และทำการก่อสร้างโครงการ แต่ปรากฏว่า ก่อนถึงกำหนดส่งมอบพื้นที่ ผู้ร้องทั้งสองไม่สามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในพื้นที่สัมปทานได้ ซึ่งในการประชุมความคืบหน้าโครงการครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๓๕ ผู้ร้องที่ ๒ ได้แจ้งให้ผู้คัดค้านทราบว่า พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฉบับใหม่ที่กำลังจะถูกแก้ไขเพิ่มอำนาจให้ผู้ร้องที่ ๒ สามารถขับไล่ผู้บุกรุกพื้นที่ของผู้ร้องที่ ๒ ได้เอง ผู้ร้องที่ ๒ ยังกล่าวแนะนำอีกด้วยว่าจะเป็นการดีที่สุดต่อทุกฝ่าย หากรอให้พระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับก่อน และผู้ร้องที่ ๒ ยังแจ้งเพิ่มเติมอีกว่า การเคหะแห่งชาติมีโครงการที่จะจัดสร้างที่อยู่ใหม่ให้แก่ผู้บุกรุกด้วย ย่อมเห็นได้ว่าผู้ร้องที่ ๒ เป็นฝ่ายแจ้งให้ผู้คัดค้านรอให้ผู้ร้องที่ ๒ ดำเนินการทำให้พื้นที่สัมปทานปลอดจากภาระติดพันและอุปสรรคกีดขวางก่อน จึงไม่ใช่กรณีที่ผู้คัดค้านไม่พร้อมจะรับมอบพื้นที่แต่อย่างใด ในทางกลับกัน แม้ว่าจะยังไม่ได้รับมอบพื้นที่ แต่ผู้คัดค้านก็ได้ขออนุญาตเพื่อเข้าทำการเจาะเสาเข็มก่อนเพราะล่วงเลยระยะเวลาส่งมอบอันกระทบต่อแผนงานของผู้คัดค้าน แม้จะมีความเสี่ยงเพราะยังไม่มีใบอนุญาตแบบก็ตาม จะเห็นได้ว่า ผู้คัดค้านพยายามเข้าดำเนินการ

/ตามสัญญา...

ตามสัญญาโดยมิได้จ่ายเบี้ยหรือไม่พร้อมในการรับมอบพื้นที่แต่ประการใด อีกทั้ง จากพยานหลักฐานที่ปรากฏในชั้นพิจารณาก็ไม่มีเอกสารใดที่มีข้อความว่าผู้คัดค้านชะลอการรับมอบพื้นที่ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง แต่ผู้ร้องพยายามแปลความเอกสารของผู้คัดค้านแล้วอ้างว่า ผู้คัดค้านขอชะลอการรับมอบพื้นที่ ซึ่งไม่เป็นความจริงและไม่ถูกต้อง การที่ผู้คัดค้านไม่ยอมรับมอบพื้นที่และจ่ายเบี้ยการรับมอบพื้นที่ จึงมิใช่เกิดจากความผิดหรือความไม่พร้อมของผู้คัดค้านแต่อย่างใด

๒. กรณีปัญหาเกี่ยวกับแผนแบบในการก่อสร้าง นั้น โครงการนี้เป็นการก่อสร้างที่ไม่มีแบบของการก่อสร้างที่ใช้ในการก่อสร้างมาแต่เริ่มแรก และไม่ใช้การก่อสร้างตามแบบการก่อสร้าง แต่เป็นโครงการที่ผู้คัดค้านมีหน้าที่ต้องออกแบบเพื่อให้ผู้ร้องทั้งสองอนุมัติแล้วจึงก่อสร้างตามแผนแบบที่อนุมัติ การปฏิบัติตามสัญญาของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเป็นเงื่อนไขของกันและกัน ซึ่งหลังจากสัญญามีผลบังคับในเดือนธันวาคม ๒๕๓๔ ผู้คัดค้านพยายามรวบรวมข้อมูลและสำรวจพื้นที่เพื่อดำเนินการออกแบบและเสนอขออนุมัติต่อผู้ร้องทั้งสองทันที แต่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการส่งมอบพื้นที่สัมปทาน และผู้คัดค้านได้นำส่งแบบครั้งแรกเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ ซึ่งผู้คัดค้านได้ประชุมและชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องแบบขั้นต้นและแบบขั้นสุดท้ายกับผู้ร้องทั้งสองมาโดยตลอด และได้มีการแก้ไขแบบขั้นต้นบางประการตามความเห็นของผู้ร้องทั้งสอง เมื่อได้มีการอนุมัติแบบขั้นต้นแล้วจึงสามารถจัดทำแบบขั้นสุดท้าย และแผนแบบการดำเนินการต่อไปในบางพื้นที่ ซึ่งในบริเวณพื้นที่ใดที่แผนแบบขั้นสุดท้ายได้รับความเห็นชอบจากผู้ร้องทั้งสองแล้ว ผู้คัดค้านก็ได้เข้าทำการก่อสร้างตอม่อและเสาโครงสร้าง จึงเห็นได้ว่าผู้คัดค้านได้ออกแบบและส่งมอบแบบให้ผู้ร้องทั้งสองพิจารณาตามสัญญาแล้ว ซึ่งจากข้อกำหนดของสัญญาสัมปทาน ข้อ ๗.๒ ย่อมเห็นได้ว่า การส่งมอบแผนแบบบางส่วนนั้นสามารถทำได้ และเป็นการส่งมอบแบบให้ผู้ร้องทั้งสองพิจารณาตามสัญญาแล้ว

๓. กรณีที่ผู้ร้องอ้างว่า คณะอนุญาโตตุลาการได้วินิจฉัยเรื่องการออกแบบจำนวนรางรถไฟเส้นทางยมราช - มัถกะสัน โดยอาศัยพยานหลักฐานฝ่ายเดียวของผู้คัดค้านว่าไม่ถูกต้องตามสัญญาภาคผนวก ค. ข้อ ๑.๒.๑ นั้น ในเอกสารแนบท้ายสัญญาสัมปทาน ภาคผนวก ค. (APPENDIX C) ข้อ ๑.๒.๑ ได้กำหนดจำนวนรางรถไฟในสายสีเขียวไว้ ดังนี้ เส้นแรกจากยมราชถึงมัถกะสันจะมีจำนวน ๓ ราง เส้นที่สองจากมัถกะสันถึงหัวหมากจะมีจำนวน ๒ ราง และเส้นที่สามจากมัถกะสันถึงแม่น้ำจะมีจำนวน ๑ ราง เป็นแบบแปลนเส้นทางตามสัญญาสัมปทาน ช่วงยมราช - มัถกะสัน ซึ่งตามแผนภาพจะปรากฏเส้นที่บ คือเส้นทางรางรถไฟแบบบริเวณเส้นทางยมราช - มัถกะสัน ที่จะเห็นได้ว่าจะไม่ได้ระบุให้มีรางรถไฟจำนวน ๓ ราง วิ่งตลอดเส้นทางช่วงยมราช - มัถกะสัน แต่จะปรากฏชัดเจนในแผนผังพื้นที่สัมปทานในส่วนพื้นที่สัมปทาน (Vol.๑ - Route Concession Areas) เส้นทางรถไฟบริเวณ ยมราช - มัถกะสัน ของภาคผนวก ก. ว่า

/เส้นทาง...

เส้นทางรถไฟเริ่มจากยวมราชไปจนถึงสถานีมักกะสัน นั้น ช่วงแรกจะมีรางรถไฟอยู่จำนวน ๓ ราง และตามภาคผนวก ก. ข้อ ๓.๕.๑ เล่มที่ ๑ แบบที่ ๓๔ (ช่วง กม. ที่ ๕ + ๐๐๐ ถึง ๖ + ๐๐๐) เส้นทางหัวลำโพง - หัวหมาก จะเห็นได้ว่า เส้นทางรถไฟที่ต่อเนื่องมาจากเส้นทางรถไฟ ช่วงยวมราช - มักกะสัน ซึ่งต่อเชื่อมกันมา เมื่อเส้นทางรถไฟมาถึงสถานีมักกะสันแล้ว เส้นทางรถไฟดังกล่าวก็จะมีการแยกรางจำนวน ๒ ราง ขึ้นตรงไปยังสถานีหัวหมาก ในขณะที่รางรถไฟอีก ๑ ราง ก็จะแยกไปยังเส้นทางอื่นเพื่อไปสถานีแม่น้ำ ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของ APPENDIX C ข้อ ๑.๒.๑ ข้างต้น ดังนั้น ผู้คัดค้านได้ทำการออกแบบก่อสร้างเส้นทางสัมปทานตามเงื่อนไขดังกล่าวถูกต้องตามสัญญาสัมปทานแล้ว

๔. กรณีที่การออกแบบสถานีชานชาลา และรางรถไฟสถานีบางซื่อ นั้น ผู้คัดค้านได้ออกแบบชานชาลาให้เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาสัมปทานทุกประการ คือ ออกแบบให้มีชานชาลาบริเวณสถานีกลางบางซื่อใหม่จำนวน ๒๐ ชานชาลา โดยใช้หลักเกณฑ์การออกแบบให้มีชานชาลา ๑ ชานชาลาต่อรางรถไฟ ๑ ราง ซึ่งตามหนังสือของผู้คัดค้าน ที่ SRT/๒๒๙ - ๔ - ๑/๑ ฉบับลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๗ ที่ผู้ร้องที่ ๒ อ้างถึงตามเอกสารของผู้ร้องทั้งสอง นั้น ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในแบบว่า มีจำนวนชานชาลาถึง ๒๐ ชานชาลา มิใช่ ๗ - ๑๐ ชานชาลา อย่างที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้าง วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๗ ผู้ร้องที่ ๒ ได้มีจดหมายโต้ตอบบันทึกการนำส่งเอกสารดังกล่าวถึงผู้คัดค้าน โดยมีได้มีการโต้แย้ง หมายเหตุ หรือตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับจำนวนชานชาลาตามที่ผู้ร้องที่ ๒ กล่าวอ้างในคำเรียกร้องแย้งแต่ประการใด คงมีประเด็นที่เกี่ยวกับความกว้างของชานชาลาเท่านั้น ข้อกล่าวอ้างว่า ผู้คัดค้านไม่ได้เสนอแบบที่มีชานชาลาให้เพียงพอต่อรางรถไฟที่กำหนดให้มีถึง ๑๘ ราง โดยอ้างเสนอแบบเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๗ ที่แสดงชานชาลาเพียง ๗ - ๑๐ ชานชาลา มิใช่ ๑ รางต่อ ๑ ชานชาลา จึงเป็นการไม่ถูกต้อง และความล่าช้าที่กล่าวอ้างในส่วนนี้จึงมิใช่ความรับผิดชอบของผู้คัดค้าน

๕. กรณีปัญหาของสถานีสามเสนและสถานีดอนเมืองที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้คัดค้านเสนอจำนวนชานชาลาไม่เหมาะสม เป็นการไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของสัญญาและเป็นความผิดของผู้คัดค้านที่ต้องรับผิดชอบในความล่าช้า นั้น ตามสัญญากำหนดไว้เพียงว่าจำนวนชานชาลาให้มีจำนวน ๑ ชานชาลา หรือมากกว่า เพื่อรองรับระบบรถไฟตามสถานีต่างๆ ซึ่งระบบรถไฟดังกล่าวมีระบบการเดินรถไฟจำนวน ๓ ราง คือ รางซ้าย รางกลาง และรางขวา ซึ่งรางซ้ายและรางขวานั้นเป็นรางสำหรับรถไฟโดยสารมีความจำเป็นที่จะต้องจอดรับส่งผู้โดยสารตามสถานีต่างๆ ส่วนรางกลางเป็นรางรถไฟที่บรรทุกสินค้าซึ่งไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจอดรับส่งผู้โดยสาร จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีชานชาลาสถานีเพื่อรับ - ส่งผู้โดยสาร โดยที่ตามแผนแบบแนวคิด ภาคผนวก ค. (APPENDIX C) ข้อ ๑.๒.๕ กำหนดไว้โดยชัดเจนว่า สถานีรถไฟให้มี ๑ ชานชาลาหรือมากกว่า

/เพื่อรองรับ...

เพื่อรองรับรถไฟของผู้ร้องที่ ๒ ที่มีความยาว ๕๐๐ เมตร เท่านั้น โดยได้ระบุเงื่อนไขจำเพาะสำหรับสถานีรถไฟไว้ แต่ไม่มีรายละเอียดของแบบรูปตัด (detailed section) ที่ระบุให้มีรางรถไฟ ๓ ราง เอาไว้ ดังนั้น ในการพัฒนาแผนแบบหลักของรางรถไฟและสถานีของผู้ร้องที่ ๒ ผู้คัดค้านได้คำนึงถึงความต้องการและเงื่อนไขต่างๆ ของสถานีรับส่งผู้โดยสารของผู้ร้องที่ ๒ ตามภาคผนวก ค. ข้อ ๑.๒.๕ ด้วย ซึ่งในส่วนของสถานีรถไฟดอนเมือง ผู้คัดค้านออกแบบสถานีรถไฟดอนเมืองให้มีจำนวน ๓ ขานชานลา เนื่องจากผู้คัดค้านและผู้ร้องทั้งสองได้พิจารณาร่วมกันแล้วเห็นว่า สถานีดังกล่าวมีผู้โดยสารจำนวนมาก ประกอบกับพื้นที่ที่ผู้ร้องทั้งสองส่งมอบให้กับผู้คัดค้านเพื่อก่อสร้างสถานีรถไฟมีพื้นที่มากเพียงพอที่จะออกแบบสถานีรถไฟมีจำนวน ๓ ขานชานลาได้ จึงได้เพิ่มขานชานลาที่ ๓ เบี่ยงแนวทางของรางรถไฟแยกออกมาต่างหากอยู่เหนือถนน local road แม้ว่าผู้ร้องที่ ๒ จะส่งมอบพื้นที่สัมปทานให้ไม่ครบถ้วนตามสัญญาแต่ในพื้นที่ที่มีการส่งมอบแล้วมีความกว้างของพื้นที่การก่อสร้างเพียงพอที่จะออกแบบและก่อสร้างขานชานลาที่ ๓ ได้ สำหรับสถานีรถไฟสามเสน ผู้ร้องทั้งสองไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ให้ถูกต้องตามสัญญาสัมปทานได้ ทำให้บริเวณสถานีรถไฟสามเสนมีเนื้อที่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาสัมปทาน การออกแบบสถานี ขานชานลา และขนาดของถนน local road มีพื้นที่จำกัดและน้อยกว่าตามที่กำหนดในสัญญาสัมปทานและน้อยกว่าพื้นที่บริเวณสถานีดอนเมือง การออกแบบและการก่อสร้างจึงไม่สามารถออกแบบบริเวณสถานีสามเสนเป็น ๓ ขานชานลาดังเช่นสถานีดอนเมืองได้ การออกแบบขานชานลาจึงเป็นการออกแบบตามพื้นที่จริงตามข้อจำกัดในพื้นที่นั้น ๆ มิใช่เรื่องการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้คัดค้านตามที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้าง แต่เป็นผลมาจากการที่ผู้ร้องทั้งสองปฏิบัติผิดสัญญาโดยส่งมอบพื้นที่ให้ไม่ตรงตามสัญญาสัมปทาน ทำให้พื้นที่ในการดำเนินการของผู้คัดค้านมีจำกัด อีกทั้งเนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องสถานที่และพื้นที่ที่ผู้คัดค้านได้รับมอบจากผู้ร้องทั้งสองเพื่อก่อสร้างสถานีรถไฟไม่ตรงตามกำหนด และเนื้อที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสัญญาสัมปทาน การที่ผู้ร้องไม่ส่งมอบหรือส่งมอบพื้นที่เพื่อก่อสร้างทางรถไฟระหว่างสถานีดอนเมืองถึงสถานีสามเสนไม่เป็นไปตามสัญญา ทำให้การออกแบบทางรถไฟไม่สามารถออกแบบให้ครบทั้งระบบได้ ซึ่งสถานีรถไฟและขานชานลาของสถานีรถไฟก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบรถไฟทั้งโครงการซึ่งไม่สามารถออกแบบให้เป็นเอกเทศโดยไม่ต้องพิจารณาส่วนอื่น ๆ ประกอบ แต่ในทางกลับกันการออกแบบนั้นจะต้องพิจารณาทั้งระบบของรางรถไฟ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานีรถไฟสามเสนนั้นจะมีจุดที่ต่อเนื่องจากรางรถไฟยกระดับที่เหนือพื้นดิน และมีระดับที่ลาดลงต่ำถึงพื้นดิน หากรูปแบบของสถานีบางชื่อยังไม่ได้ความชัดเจน การออกแบบสถานีรถไฟสามเสนก็ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจนได้ โดยพื้นที่บริเวณสถานีบางชื่อนั้นต้องใช้ระยะเวลาแก้ปัญหาและเจรจา รวมทั้งแก้ไขรูปแบบสถานีและขานชานลาจำนวนหลายครั้ง

/และใช้เวลา...

และใช้เวลานานมาก เมื่อได้ข้อยูติที่มีความชัดเจนในระดับหนึ่งบริเวณสถานีบางซื่อ จึงทำให้การดำเนินการในส่วนของการรถไฟสามเสนมีความชัดเจนขึ้น โดยผู้คัดค้านได้ดำเนินการออกแบบและส่งมอบแบบขัณฑ์ให้กับผู้ร้องแล้วตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๓๕ และการก่อสร้างในส่วนฐานรากได้มีความคืบหน้าไปมากแล้วในบริเวณสถานีรถไฟสามเสนและดอนเมือง ผู้คัดค้านจึงมิได้เป็นฝ่ายผิดสัญญาแต่อย่างใด

๖. กรณีที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้คัดค้านไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเกี่ยวกับการออกแบบช่องทางและไหล่ทางตามมาตรฐาน AASHTO นั้น ตามภาคผนวก จ. รายการจำเพาะของโครงการ (APPENDIX E หน้า ๒๘) ข้อ ๓.๐ กำหนดไว้ว่า มาตรฐานการออกแบบต่อไปนี้จะถูกนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับความจำเป็นของพื้นที่ก่อสร้างในกรุงเทพมหานครโดยมิได้กำหนดให้ใช้มาตรฐานใดเป็นการเฉพาะโดยไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ในทางกลับกันมาตรฐาน AASHTO ที่กำหนดไว้ในสัญญาเป็นเพียงหนึ่งในหลาย ๆ มาตรฐานที่ถูกกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้มีมาตรฐานและความปลอดภัยสำหรับผู้ใช้เส้นทางจราจร แต่สัญญากำหนดให้นำมาตรฐานดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานและนำมาปรับใช้ตามความเหมาะสมของพื้นที่การก่อสร้าง การที่ผู้คัดค้านได้ออกแบบการก่อสร้างของช่องทางจราจรไว้ช่องละ ๓.๗๕ เมตร รวม ๓ ช่องทาง เป็นระยะ ๑๑.๒๕ เมตร ไหล่ทางข้างหนึ่งกว้าง ๒.๗๕ เมตร และอีกข้างหนึ่งกว้าง ๐.๗๕ เมตร รวมความกว้าง ๑๔.๗๕ เมตร โดยนำเงื่อนไขของสถานที่ที่จะก่อสร้างและความเหมาะสมอื่น ๆ มาพิจารณาและออกแบบให้ได้ใกล้เคียงกับมาตรฐานของ AASHTO มาปรับใช้และเป็นการปรับที่เหมาะสมกับพื้นที่และเงื่อนไขต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครตามที่กำหนดในสัญญาแล้ว ต่อมา ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๗ ผู้ร้องทั้งสองต้องการเปลี่ยนแปลงขนาดความกว้างของช่องจราจรให้เป็น ๑๔.๙๓ เมตร จึงแจ้งให้ผู้คัดค้านแก้ไขแบบช่องทางจราจร ซึ่งได้มีการประชุมและสรุปความเห็นร่วมกันว่า ผู้คัดค้านจะแก้ไขแบบการจราจรให้มีขนาดความกว้าง ๑๔.๙๓ เมตร แต่จะต้องมีการขยายระยะเวลาการก่อสร้างออกไปอีก ๙ เดือน เนื่องจากจะต้องแก้ไขแบบและเสียเวลาไปในการพิจารณาขนาดความกว้างของไหล่ทาง ความล่าช้าของการออกแบบช่องทางจราจรจึงจำเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงความประสงค์ของผู้ร้องทั้งสองที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ของผู้คัดค้านล่าช้า ผู้ร้องทั้งสองจึงต้องรับผิดชอบในความล่าช้าดังกล่าวของโครงการ

๗. กรณีปัญหาบริเวณ NASA Night Club นั้น ผู้ร้องที่ ๒ ได้รู้เห็นยินยอมและเห็นชอบให้ผู้คัดค้านดำเนินการออกแบบแนวเส้นทางเป็นแนวเส้นตรงผ่านพื้นที่ของ NASA Night Club ได้ เนื่องจากมีอุปสรรคและปัญหาทางเทคนิคในการดำเนินการออกแบบเป็นเส้นโค้งตามแบบแนวคิด เพราะผู้ร้องที่ ๒ ได้อนุญาตให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป๊อปปูล่า เซอร์วิส ก่อสร้างอาคารสูง ๒ อาคาร ซึ่งจะกีดขวางระบบโครงการตามสัญญาสัมปทาน และผู้ร้องที่ ๒ ได้แจ้งว่า

/จากการ...

จากการเจรจากับเจ้าของโครงการ NASA Night Club และโครงการพัฒนาพื้นที่ลานจอดรถ ๓ แห่ง ได้รับอนุญาตให้กำหนดแนวเส้นทางการก่อสร้างโครงการเป็นแนวเส้นตรงผ่านพื้นที่ทั้งหมด ขนานไปกับแนวรางรถไฟเดิมได้ เพื่อหลีกเลี่ยงการออกแบบเส้นทางคดโค้ง ๒ ครั้ง (รูปตัวเอส หรือ S Curve) ผู้คัดค้านจึงได้ดำเนินการออกแบบแนวเส้นทางบริเวณดังกล่าวเป็นแนวเส้นตรง ตามที่ได้ประชุมกับผู้ร้องที่ ๒ และส่งมอบแบบเส้นทางบริเวณดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ ในเดือน ตุลาคม ๒๕๓๕ อันเป็นการออกแบบตามความเห็นชอบของผู้ร้องที่ ๒ แล้ว เห็นได้จากการประชุม ของคณะกรรมการต่างๆที่ยอมรับว่า แนวทางการก่อสร้างเป็นแนวเส้นตรงนั้นเป็นแนวทาง ที่เหมาะสมที่สุด ส่วนการก่อสร้างในบริเวณดังกล่าวที่ไม่มีความคืบหน้าและไม่สามารถดำเนินการ ต่อไปได้ นั้น เกิดจากเหตุที่ผู้ร้องที่ ๒ ไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ให้ผู้คัดค้านเพื่อดำเนินการก่อสร้าง มิใช่เหตุที่ผู้คัดค้านผิดสัญญา อีกทั้งปัญหาที่จะมีขึ้นหากออกแบบแนวเส้นโค้งตามแผนแบบ แนวคิด นั้น จำเป็นจะต้องมีการจัดหาพื้นที่เพิ่มเติมสำหรับก่อสร้างโครงสร้างรับรถไฟชุมชน และถนนยกระดับและแนวถนน local road ในฝั่งตรงข้ามกับพื้นที่เช่าของ NASA Night Club ช่วงก่อนข้ามคลอง ประมาณระยะกม. ที่ ๑๐ + ๗๗๖ ถึง ๑๐ + ๘๖๕ ด้วย ซึ่งผู้คัดค้านได้แจ้งให้ ผู้ร้องทั้งสองทราบแล้ว และยังมีอุปสรรคในการก่อสร้างอาคารสูงของห้างหุ้นส่วนจำกัด ป๊อปปูลาร์ เซอร์วิส ซึ่งโครงสร้างของระบบรถไฟและถนนยกระดับจะไปชนกับอาคารสูงดังกล่าว เพราะบริเวณ ที่ผู้ร้องที่ ๒ อนุญาตให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป๊อปปูลาร์ เซอร์วิส ก่อสร้างอาคารสูงอยู่ในแนวเขตพื้นที่ สัมปทาน อยู่ในแนวเส้นทางของระบบรถไฟและถนนยกระดับตามสัญญาสัมปทาน ซึ่งผู้ร้องที่ ๒ ได้ยอมรับว่า มีบางส่วนของอาคารที่เกิดขวางทางรถไฟยกระดับอยู่ แต่ยืนยันให้มีการก่อสร้าง อาคารสูงดังกล่าวต่อไป

๘. กรณีเกี่ยวกับการที่ผู้คัดค้านละเลยไม่ดำเนินการขบไล่ผู้บุกรุกทั้งหมดออกจาก พื้นที่สัมปทานที่ได้รับมอบหมาย นั้น หน้าที่ขบไล่ผู้บุกรุกและสิทธิของบุคคลที่สามเป็นหน้าที่ ของผู้ร้องทั้งสอง ตามสัญญาสัมปทานข้อ ๒.๒ และตามที่ได้ระบุไว้ในภาคผนวก ก. ซึ่งผู้ร้อง ทั้งสองได้รับรู้ว่ามีหน้าที่ในการขบไล่ผู้บุกรุก แต่ผู้ร้องทั้งสองเกรงว่าจะมีปัญหาในทางปฏิบัติ และมีผลกระทบตามมาจึงไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อันควรของตน และมีกฎหมายให้สิทธิ แก่ผู้ร้องดำเนินการ แต่เจ้าหน้าที่ของผู้ร้องที่ ๒ กลับไม่สามารถดำเนินการผลักดันผู้บุกรุกได้ เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าพนักงานตำรวจเพื่อดำเนินการจับกุมและผลักดันผู้บุกรุก ให้ออกจากที่ดินตามกำหนดเวลา เพราะเกรงว่าจะถูกฟ้อง เมื่อผู้คัดค้านยังไม่ได้รับมอบพื้นที่ จึงไม่มีอำนาจในการขบไล่หรือปลดภาระผูกพันใด ๆ ได้ และต้องเป็นหน้าที่หลักของผู้ร้องทั้งสอง ในการดำเนินการ เพราะการส่งมอบพื้นที่เป็นเงื่อนไขหลักในการออกแบบและก่อสร้าง อันมีผล ต่อกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของโครงการโดยตรง นอกจากนี้ ผู้ร้องที่ ๒ แจ้งให้ผู้คัดค้านรอให้

/พระราชบัญญัติ...

พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยฉบับใหม่มีผลบังคับก่อนซึ่งจะให้อำนาจแก่ผู้ร้องที่ ๒ ในการดำเนินการกับผู้บุกรุกได้ แต่ผู้ร้องทั้งสองกลับไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เพียงแต่มีหนังสือบอกกล่าวขับไล่ผู้บุกรุกเท่านั้น โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ ทวิ ซึ่งเป็นอำนาจเฉพาะของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมาย บุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถใช้อำนาจตามกฎหมายนี้ได้ และไม่สามารถมอบอำนาจตามกฎหมายนี้ให้เอกชนที่ไม่ใช่ราชการได้ ผู้คัดค้านจึงไม่ผิดสัญญาในการที่ไม่ได้ขับไล่ผู้บุกรุกและสิทธิของบุคคลที่สามจากพื้นที่สัมปทานเพื่อทำการก่อสร้างโครงการ

๘. กรณีปัญหาสถานีรังสิตใหม่ นั้น หน้าที่ตามสัญญาสัมปทานเดิมของผู้คัดค้าน คือ การก่อสร้างจุดสิ้นสุดบริเวณสถานีรังสิตเดิม จะไม่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมต่อของทางหลวงหมายเลข ๓๔๖ และจะเป็นเพียงให้เป็นสถานีเชื่อมต่อระบบรถไฟยกระดับกับระบบรถไฟเดิม แต่ผู้ร้องทั้งสองกลับยกเลิกสถานีรังสิตเดิมและได้ย้ายการก่อสร้างสถานีรังสิตใหม่ออกไปทางเหนืออีกประมาณ ๒ กิโลเมตร จากจุดสิ้นสุดสัมปทานเดิม ซึ่งเป็นความประสงค์และแผนงานของผู้ร้องทั้งสอง เมื่อสถานีรังสิตได้มีการย้ายออกไปจึงมีความจำเป็นที่โครงการสัมปทานจะต้องขยายออกไปจนถึงสถานีรังสิตใหม่ ผู้ร้องทั้งสองจึงได้ขอให้ผู้คัดค้านขยายเส้นทางออกไปยังสถานีรังสิตใหม่ด้วย มิฉะนั้นโครงการจะไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งตามการออกแบบเดิมที่ผู้คัดค้านเสนอต่อผู้ร้องทั้งสองเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๓๗ ก็ได้แสดงจุดสิ้นสุดโครงการทั้งระบบรถไฟและถนนยกระดับ รวมถึงถนน local road ก่อนถึงทางหลวงหมายเลข ๓๔๖ โดยไม่มีการเชื่อมต่อกับทางหลวงดังกล่าวด้วย แต่เมื่อขยายสถานีรังสิตออกไปแล้ว ผู้ร้องทั้งสองประสงค์จะให้มีการเชื่อมต่อจุดสิ้นสุดโครงการกับทางหลวงบริเวณสถานีรังสิตใหม่ แต่ปัญหาบริเวณดังกล่าวเกิดจากการที่กรมทางหลวงไม่อนุมัติการเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข ๓๔๖ ทำให้การก่อสร้างล่าช้า และผู้ร้องทั้งสองมิได้ดำเนินการส่งมอบพื้นที่ที่จะใช้ทำการก่อสร้างเส้นทางเชื่อมต่อสถานีรังสิตใหม่กับสถานีรังสิตเดิม ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดเส้นทางสัมปทานตามที่ได้ตกลงไว้แบบต่าง ๆ ในบริเวณส่วนขยายรวมทั้งสถานีเชื่อมต่อใหม่ ณ จุดสิ้นสุดโครงการจึงไม่มีอยู่ในแผนแบบแนวคิดเดิม ผู้คัดค้านจึงมิได้เป็นฝ่ายผิดสัญญาในการไม่ได้จัดทำและเสนอแผนแบบและแผนการดำเนินงานให้ผู้ร้องที่ ๒ พิจารณาให้ความเห็นชอบและ/หรือไม่เสนอแผนแบบที่ถูกต้องตามสัญญา เกี่ยวกับปัญหาการออกแบบและก่อสร้างเส้นทางสายเหนือที่หลัก กม. ๒๘ + ๐๐๐ การที่ผู้ร้องทั้งสองไม่ปฏิบัติตามสัญญาให้ถูกต้องในเรื่องต่าง ๆ ทำให้ผู้คัดค้านไม่สามารถดำเนินการออกแบบและก่อสร้างโครงการได้ตามแผนดำเนินงาน (Work Plan) ทำให้ผู้คัดค้านไม่สามารถเข้าครอบครองและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้ และมีผลทำให้การก่อสร้างโครงการของผู้คัดค้านต้องประสบปัญหาและเกิดความล่าช้าในการก่อสร้างซึ่งผู้ร้องทั้งสองได้ยอมรับว่าความล่าช้าของการก่อสร้างเกิดจาก

/เหตุต่าง ๆ...

เหตุต่าง ๆ ดังกล่าวจริง ดังนั้น ความล่าช้าในการก่อสร้างและความล่าช้าในการครอบครอง และใช้ประโยชน์พื้นที่สัมปทานดังกล่าวจึงเกิดจากเหตุสุดวิสัย และเกิดจากความผิดของผู้ร้อง ทั้งสอง รวมทั้งเกิดจากการที่ผู้คัดค้านไม่สามารถเข้าครอบครองพื้นที่สัมปทานได้

๑๐. กรณีที่กำหนดเวลาตามสัญญาสัมปทานข้อ ๑๐.๒ ยังไม่สิ้นสุดระยะเวลา การก่อสร้าง แต่ระยะขยายออกไปเท่ากับระยะเวลาล่าช้าที่เกิดขึ้นจากเหตุต่าง ๆ ซึ่งจะมีผล ให้กำหนดระยะเวลาการก่อสร้างตามสัญญาสัมปทานที่ตกลงกันไว้ขยายออกไปเท่ากับระยะเวลา ล่าช้าดังกล่าวเช่นเดียวกัน ดังนั้น กำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญาสัมปทานเดิมสำหรับระยะเวลา การก่อสร้างที่ได้รับผลกระทบจากความล่าช้าหรือเสียเวลาจากเหตุการณ์ต่าง ๆ จึงไม่มีผลบังคับ ผูกพันผู้คัดค้านและผู้ร้องทั้งสองอีก แต่ได้ขยายออกไปเท่ากับระยะเวลาล่าช้าที่เกิดขึ้น หากคิดเพียง กรณีของการเกิดความล่าช้าซึ่งเป็นผลจากการกระทำหรือละเว้นกระทำของผู้ร้องทั้งสอง หรือเป็นเหตุที่ไม่อยู่ในความควบคุมของผู้คัดค้านทำให้เวลาการก่อสร้างตามสัญญาขยายไป ไม่ต่ำกว่า ๓๖ เดือน และหากคิดรวมกรณีความล่าช้าที่ผู้คัดค้านไม่สามารถเข้าไปครอบครองพื้นที่ สัมปทานบางส่วนได้เนื่องจากยังคงมีภาระติดพันและอุปสรรคอยู่ และความล่าช้าในกรณีต่าง ๆ ด้วยแล้ว กำหนดเวลาก่อสร้างก็จะยิ่งขยายออกไปอีกเป็นเวลานานมากด้วย ซึ่งผู้คัดค้านได้แจ้งให้ ผู้ร้องทั้งสองทราบว่า ระยะเวลาได้ขยายออกไปตามเหตุผลข้างต้น และเพื่อเป็นการเร่งรัด การก่อสร้างให้แล้วเสร็จโดยเร็วผู้คัดค้านจึงได้เสนอแนวทางแก้ไขหลายประการ และได้แจ้งให้ ผู้ร้องทั้งสองดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเรื่อยมา แต่ผู้ร้องทั้งสองไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามสัญญาแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อระยะเวลาจะต้องมีการขยายออกไป ตามข้อ ๑๐.๒ ของสัญญาสัมปทาน ผู้คัดค้านจึงไม่ผิดสัญญา

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๙ ได้มีการอนุมัติแผนหลักสำหรับโครงการ ชั้นที่ ๑ (ระยะที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓) โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวแล้ว และผู้ร้องทั้งสองโดยผู้ร้องที่ ๒ ได้แจ้งให้ผู้คัดค้านทราบผลการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และแจ้งว่ากำหนดเวลาก่อสร้างตามข้อเสนอของผู้คัดค้านที่ได้รับอนุมัติโดยมติคณะรัฐมนตรี ใช้เป็นกำหนดระยะเวลาการก่อสร้างใหม่แทนกำหนดเวลาการก่อสร้างเดิมที่กำหนดไว้ตามสัญญา สัมปทานด้วย จึงเป็นการตกลงกำหนดเวลาก่อสร้างแล้วเสร็จใหม่ เนื่องมาจากความล่าช้า ที่เกิดขึ้นตามผู้คัดค้านได้แจ้งให้ผู้ร้องทั้งสองทราบซึ่งผู้คัดค้านก็ได้ถือปฏิบัติและเร่งดำเนินการ ก่อสร้างเพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามกำหนดเวลาใหม่ดังกล่าวเรื่อยมา แต่ต่อมาปรากฏว่า ผู้ร้องทั้งสอง ยังคงเพิกเฉยไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาและปฏิบัติให้ถูกต้องตามแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ตามสัญญา

/สำหรับ...

สำหรับกรณีการบอกเลิกสัญญาที่ผู้ร้องทั้งสองอ้างว่าเลิกโดยบทบัญญัติของกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘๖ และมาตรา ๓๘๗ นั้น ผู้คัดค้านเห็นว่า เป็นการบอกเลิกสัญญาที่ไม่ชอบ เนื่องจากตามมาตรา ๓๘๖ กำหนดสิทธิในการเลิกสัญญาไว้ ๒ ประการ คือ ตามข้อสัญญาและตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ นอกจากนี้ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๓๒๕๙/๒๕๔๓ ยังได้วางหลักไว้เพิ่มเติมว่า แม้ว่าสัญญาจะมีข้อกำหนดในการเลิกสัญญาไว้แล้ว คู่สัญญาก็อาจใช้สิทธิเลิกสัญญาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้อีก แสดงว่าคู่สัญญาอาจจะใช้สิทธิเลิกสัญญาตามข้อสัญญา หรือตามมาตรา ๓๘๗ ก็ได้ ซึ่งในสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗.๑ ได้กำหนด เหตุแห่งการเลิกสัญญาโดยคู่สัญญาฝ่ายรัฐไว้ และผู้ร้องทั้งสองได้กล่าวอ้างเหตุแห่งการเลิกสัญญาว่า ผู้คัดค้านจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญา และเชื่อว่าผู้คัดค้านต้องการทำงาน อันเป็นเหตุเดียวกับ ที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ ๒๗.๑ ดังนั้น ในการเลิกสัญญา เมื่อผู้ร้องทั้งสองอาศัยเหตุตามข้อสัญญา ดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องทั้งสองจึงต้องบอกเลิกสัญญาตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยต้องปฏิบัติตาม กระบวนการในสัญญาข้อ ๒๗.๑.๑ คำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ว่า เหตุแห่งการเลิกสัญญา เป็นกรณีที่สองฝ่ายตกลงกันไว้ในสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗.๑ ดังนั้น การบอกเลิกสัญญาสัมปทาน ดังกล่าวจึงต้องเป็นไปตามขั้นตอนที่สองฝ่ายตกลงกันไว้ในข้อ ๒๗.๑.๑ ด้วย จึงเป็นการทำคำชี้ขาด ที่เป็นไปตามหลักแห่งกฎหมายและความยุติธรรม ตามนัยข้อบังคับสำนักงานศาลยุติธรรม ว่าด้วย อนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ข้อ ๒๙

ผู้คัดค้านให้การในคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๕๑ ว่า ข้อพิพาทหมายเลขดำ ที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ เป็นข้อพิพาทที่สามารถยุติได้โดยวิธีการ ทางอนุญาโตตุลาการ เนื่องจากข้อ ๓๑ ของสัญญาสัมปทาน ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อมี ข้อพิพาทเกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ คู่สัญญาต้องพยายามประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นก่อน ถ้าหากภายในหกสิบวันหรือภายในช่วงเวลาที่ขยายออกไปใด ๆ ตามจะตกลงกันนั้น คู่สัญญา ไม่สามารถประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นได้ ให้นำข้อพิพาทนั้นเสนอให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด แสดงให้เห็นว่า กรณีที่มีข้อพิพาทใด ๆ เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับสัญญาพิพาท และไม่สามารถตกลง ประนีประนอมกันได้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด คู่สัญญามีเจตนาที่จะให้มีการระงับข้อพิพาทตามสัญญา โดยการนำเสนอต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อวินิจฉัย ดังนั้น เมื่อเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญาประสงค์ ให้มีการยุติข้อพิพาทตามสัญญา โดยเสนอต่ออนุญาโตตุลาการเป็นสำคัญ ประกอบกับข้อพิพาท ที่เกิดขึ้นนี้เกิดจากการเลิกสัญญากันโดยความตกลงของคู่สัญญา จึงเป็นข้อพิพาทอันเกี่ยวข้องกับ สัญญาพิพาท อีกทั้งเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๕ ก็ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ในสัญญาระหว่างรัฐกับเอกชนไม่ว่าเป็นสัญญาทางปกครอง หรือไม่ก็ตาม คู่สัญญาอาจตกลงให้ใช้วิธีการอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทได้ และเมื่อ

/สัญญา...

สัญญาสัมปทานไม่มีบทนิยามศัพท์คำว่า “ข้อพิพาท” ว่าหมายความว่าเพียงข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามสัญญาเท่านั้น ก็ต้องพิจารณาความหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของคู่สัญญา ซึ่งย่อมจะหมายถึงข้อพิพาทใดๆ ที่ไม่สามารถเจรจาข้อยุติกันได้ระหว่างคู่สัญญา คู่สัญญามีเจตนาที่จะให้มีการระงับข้อพิพาทตามสัญญาฉบับพิพาทกัน โดยการนำเสนอต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อวินิจฉัย การที่ผู้ร้องทั้งสองมีหน้าที่ต้องคืนเงินและชดเชยเงินลงทุน รวมทั้งการชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากการผิดสัญญาให้แก่ผู้คัดค้าน แต่ผู้ร้องทั้งสองไม่ดำเนินการใด ๆ ทั้งที่ผู้คัดค้านได้เรียกร้องจากผู้ร้องทั้งสองแล้ว ย่อมถือว่าเป็นข้อพิพาทที่คู่สัญญาเจตนาให้มีการระงับโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการด้วย ประกอบกับตามสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗.๕ ก็ได้ระบุเกี่ยวกับผลหลังจากการเลิกสัญญาไว้โดยชัดเจนว่า ให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ และในข้อ ๒๘.๕ ของสัญญาสัมปทาน ก็ได้กำหนดเช่นเดียวกันกับผลหลังจากการเลิกสัญญาให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ ข้อพิพาทเกี่ยวกับผลหลังจากการเลิกสัญญาจึงถือเป็นข้อพิพาทที่คู่สัญญาเจตนาให้มีการระงับโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการด้วย และเมื่อพิจารณาสัญญาสัมปทานข้อ ๒๘.๔ ที่กำหนดว่า “หากไม่สามารถตกลงเกี่ยวกับจำนวนค่าเสียหายกันได้ภายใน ๑ ปี นับจากวันบอกเลิกสัญญานั้น ให้ส่งข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณา” ประกอบด้วยแล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า คู่สัญญาเจตนาให้มีการระงับโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการในเรื่องผลการชดเชยหรือชดใช้แก่กันภายหลังเลิกสัญญาด้วย

ส่วนการวินิจฉัยตามรายงานการประชุมอนุญาโตตุลาการครั้งที่ ๓ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ เป็นการวินิจฉัยประเด็นว่า ข้อเรียกร้องแย้งที่ผู้ร้องทั้งสองยื่นเรียกร้องต่อผู้คัดค้านนั้น เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องเดิมของผู้คัดค้านหรือไม่ เพื่อที่คณะอนุญาโตตุลาการจะได้มีคำสั่งว่า จะให้รวมข้อเรียกร้องเดิมและข้อเรียกร้องแย้งพิจารณาไปในคดีเดียวกัน หรือจะให้แยกข้อเรียกร้องแย้งออกไปเป็นอีกคดีหนึ่ง ที่จะให้มีการพิจารณาต่างหากจากข้อเรียกร้องเดิม ซึ่งในการวินิจฉัยประเด็นนี้จะต้องพิจารณาว่าข้อเรียกร้องแย้งเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องเดิมของผู้คัดค้านหรือไม่ ขอบเขตในการพิจารณาจึงต้องพิจารณาข้อแตกต่างและความเกี่ยวกัน คณะอนุญาโตตุลาการจึงได้พิจารณาถึงมูลเหตุอันเป็นเนื้อหาแห่งข้อหา โดยข้อเรียกร้องเดิมของผู้คัดค้านขอให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ จึงไม่มีประเด็นที่ต้องพิจารณาถึงเหตุแห่งการบอกเลิกสัญญาหรือกรณีผิดสัญญา ในขณะที่ข้อเรียกร้องแย้งมีประเด็นกล่าวอ้างว่า ผู้คัดค้านผิดสัญญา จึงจะต้องมีการพิจารณาเรื่องการผิดสัญญาสัมปทาน การวินิจฉัยเพื่อสั่งแยกคดีข้อเรียกร้องแย้งออกจากข้อเรียกร้องเดิมจึงไม่อาจถือเป็นคำวินิจฉัยในประเด็นเรื่องการเรียกร้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม

/แต่เป็น...

แต่เป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาอันจะระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการตามสัญญาสัมปทานข้อ ๓๑ ได้หรือไม่ เมื่อคณะอนุญาโตตุลาการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดให้ผู้ร้องทั้งสองดำเนินการให้ผู้คัดค้านกลับคืนสู่ฐานะเดิม แสดงให้เห็นว่า คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการได้วินิจฉัยในเนื้อหาแล้วว่า การเรียกร้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมเป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญา อันจะระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการตามสัญญาสัมปทานข้อ ๓๑ ได้ และอยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการ ผู้คัดค้านจึงไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนตามสัญญาสัมปทานข้อ ๓๑ ตามที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้าง เพราะการเรียกร้องขอให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ นั้น เป็นเรื่องเดิมที่ผู้คัดค้านใช้สิทธิเรียกร้องมาแต่ต้น

สำหรับการที่ผู้ร้องทั้งสองได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ บอกลีกสัญญา นั้น เป็นการบอกลีกสัญญาโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอนที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา ข้อ ๒๗ ซึ่งจากพยานหลักฐานที่ผู้คัดค้านนำเสนอในชั้นอนุญาโตตุลาการนั้น ระยะเวลาตามสัญญาสัมปทานได้ขยายออกไปเนื่องจากมีเหตุการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุมของทั้งสองฝ่ายทำให้ไม่สามารถก่อสร้างได้ตามกำหนด และผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทยในขณะนั้นก็ได้มีหนังสือยอมรับระยะเวลาก่อสร้างใหม่แล้ว การบอกลีกสัญญาโดยอ้างระยะเวลาก่อสร้างเดิมจึงไม่ถูกต้องไม่ชอบและไม่มีผลทำให้สัญญาเลิกกันแต่อย่างใด ซึ่งผู้คัดค้านได้โต้แย้งการบอกลีกสัญญาดังกล่าวแล้ว แต่ผู้ร้องทั้งสองก็มีหนังสือยืนยันเจตนาเลิกสัญญาว่าผู้ร้องทั้งสองไม่มีเจตนาจะผูกพันหรือปฏิบัติตามสัญญาพิพาทกับผู้คัดค้านอีกต่อไป เมื่อผู้คัดค้านมิได้เข้าดำเนินการก่อสร้างตามสัญญาพิพาท และมีได้เรียกร้องปฏิบัติตามสัญญา โดยเรียกร้องเพียงให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม สัญญาพิพาทจึงเป็นอันเลิกกันโดยผลของการแสดงเจตนา เป็นการเลิกสัญญาโดยปริยาย และเมื่อสัญญาเลิกกันแล้วไม่ปรากฏว่า ในสัญญาได้กำหนดให้คู่สัญญาไม่ต้องชำระราคาหรือชดใช้เงินคืนแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายแต่อย่างใด ผลของการเลิกสัญญาพิพาทจึงทำให้ผู้คัดค้านและผู้ร้องทั้งสองต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม ดังนั้น ผู้ร้องทั้งสองจึงมีหน้าที่ต้องชำระเงินที่ได้รับไปจากผู้คัดค้านตามสัญญาคืนแก่ผู้คัดค้านพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ได้รับเงินจากผู้คัดค้าน จนกว่าจะชำระคืนแก่ผู้คัดค้านครบถ้วน และต้องชดใช้เงินที่ผู้คัดค้านได้จ่ายไปเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาคืนแก่ผู้คัดค้านจนกว่าจะครบถ้วน ซึ่งคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการชอบด้วยกฎหมายแล้ว เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นผู้คัดค้านได้พยายามประนีประนอมระงับข้อพิพาทกับผู้ร้องทั้งสอง โดยได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ ขอให้ผู้ร้องทั้งสองเจรจาประนีประนอมยอมความกับผู้คัดค้านภายในหกสิบวันตามที่สัญญา กำหนดไว้ ซึ่งผู้ร้องได้รับทราบหนังสือดังกล่าวแล้ว แต่เพิกเฉยมิได้ดำเนินการเจรจาประนีประนอมข้อพิพาทกับผู้คัดค้านแต่อย่างใด ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้ร้องทั้งสองมิได้มีการนำสืบพยานเพื่อพิสูจน์ว่า

/ได้มีการ...

ได้มีการเจรจาประนีประนอมกับผู้คัดค้านแล้วตามที่กำหนดไว้ในสัญญาพิพาท แสดงให้เห็นว่าผู้ร้องทั้งสองได้ยอมรับข้อเท็จจริงที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้าง

ส่วนสัญญาข้อ ๒๗.๑.๓ และข้อ ๓๑ ที่ผู้ร้องทั้งสองอ้างว่า กำหนดให้ อนุญาโตตุลาการเป็นผู้พิจารณาในการเลิกสัญญา เป็นการขัดต่อกฎหมายเรื่องนิติกรรมสัญญา ข้อสัญญาดังกล่าวเป็นโมฆะ นั้น สัญญาข้อดังกล่าวเป็นข้อตกลงให้มีการระงับข้อพิพาทอันเกิดจากสัญญาสัมปทานมิใช่เป็นการเลิกสัญญาโดยอนุญาโตตุลาการเป็นผู้พิจารณาในการเลิกสัญญา จึงมิใช่เป็นการจำกัดสิทธิของคู่สัญญาในการแสดงเจตนาเลิกสัญญา ข้อตกลงดังกล่าวจึงไม่เป็นโมฆะ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงมีผลใช้บังคับได้ และคู่สัญญาต้องผูกพันตามหลักการแสดงเจตนา คู่สัญญาจึงมีหน้าที่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในสัญญาโดยเคร่งครัด การที่ผู้ร้องบอกเลิกสัญญาโดยมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดในสัญญาจึงเป็นการบอกเลิกสัญญาที่ไม่ชอบด้วยสัญญาและไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการบอกเลิกสัญญา

ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมข้อเสนอข้อพิพาทเป็นการสละข้อเรียกร้องบางส่วนมิใช่เปลี่ยนแปลงข้อหาข้อพิพาท ซึ่งในการยื่นข้อเรียกร้องเดิม ผู้คัดค้านประสงค์จะเรียกร้องค่าเสียหายจากการผิดสัญญาของผู้ร้องทั้งสอง แต่เนื่องจากผู้คัดค้านจะต้องมีภาระการพิสูจน์เรื่องการผิดสัญญาของผู้ร้องทั้งสอง และจะต้องพิสูจน์ในสิทธิเรียกค่าเสียหายตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๙๑ วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การแก้ไขเพิ่มเติมข้อเรียกร้องของผู้คัดค้านจึงเป็นเพียงการสละสิทธิเรียกค่าเสียหายเท่านั้น โดยยังคงเรียกร้องให้มีการคืนเงินและชดใช้เงินลงทุนคืนเช่นเดิม และการเรียกร้องให้ชำระค่าเสียหายนั้นเกิดจากมูลเหตุการผิดสัญญา มิใช่มูลเหตุละเมิด เมื่อผู้ร้องทั้งสองได้รับมอบกรรมสิทธิ์ในสิ่งปลูกสร้างทั้งหลายที่ผู้คัดค้านได้ก่อสร้างขึ้นในพื้นที่สัมปทานในทันทีที่ก่อสร้าง ตามสัญญาสัมปทานข้อ ๒๔.๑ แล้วมีโครงการและประกาศต่อบุคคลทั่วไปว่าจะมีโครงการระบบขนส่งระบบใหม่ในเส้นทางเดิมตามสัญญาสัมปทานระหว่างผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้านโดยจะใช้ฐานรากและเสาที่ผู้คัดค้านก่อสร้างไว้นำไปใช้ประโยชน์ โดยที่ผู้ร้องทั้งสองไม่ต้องเสียค่าตอบแทน ไม่ต้องจ่ายค่าก่อสร้าง ไม่ต้องลงทุน และยังสามารถนำเอาสิ่งปลูกสร้างไปก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะและเกิดรายได้แก่ผู้ร้องทั้งสองและบริษัทบุคคลภายนอกที่มาลงทุนเพิ่มเติมบนฐานรากที่ผู้คัดค้านลงทุนไว้ จึงไม่เป็นธรรมกับผู้คัดค้าน

สำหรับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๘ - ๔๕๙/๒๕๒๔ ที่ผู้ร้องทั้งสองยกขึ้นอ้าง นั้นผู้คัดค้านเห็นว่าคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวไม่สอดคล้องและไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงของคดีนี้ เมื่อการบอกเลิกสัญญาไม่ชอบตามสัญญาข้อ ๒๗ จึงไม่ใช่กรณีที่จะก่อให้เกิดสิทธิเรียกค่าเสียหายแก่ผู้ร้องทั้งสองที่จะไม่ต้องชำระเงินค่าก่อสร้างหรือเงินลงทุนคืนแก่ผู้คัดค้าน และที่อ้างว่าไม่ต้อง

/ชำระ...

ชำระค่าตอบแทนตามสัญญาข้อ ๒๔.๒ ก็ไม่สามารถนำมาใช้อ้างอิงได้เพราะไม่เข้ากรณีการเลิกสัญญาตามข้อ ๒๗ และในส่วนของหนังสือคำประกัน นั้น ผู้ร้องทั้งสองยังไม่ส่งคืน อ้างแต่เพียงการรับผลงานที่ทำโดยไม่ต้องชำระค่างาน เมื่อปรากฏว่าผู้ร้องทั้งสองเป็นฝ่ายผิดสัญญาโดยบอกเลิกสัญญาไม่ถูกต้อง จึงไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย ไม่อาจริบงานที่ผู้คัดค้านทำโดยไม่ต้องชำระค่างานและจะต้องส่งมอบหนังสือคำประกันคืน เมื่อผู้ร้องทั้งสองไม่ได้ดำเนินการ จึงเป็นกรณีที่อนุญาตตุลาการมีอำนาจชี้ขาดให้ผู้ร้องทั้งสองปฏิบัติ คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการจึงชอบแล้ว และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ผู้ร้องทั้งสองจึงอ้างสัญญาสัมปทาน ข้อ ๒๔.๒ ไม่ได้ ดังนั้น คณะอนุญาโตตุลาการจึงได้วินิจฉัยชี้ขาดครบถ้วนทุกประเด็นแล้ว จึงถือได้ว่ามีการชี้ขาดและวินิจฉัยในข้อกฎหมายว่า คณะอนุญาโตตุลาการมีอำนาจพิจารณาและชี้ขาดข้อพิพาทในคดีนี้แล้ว การดำเนินกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทซึ่งกระทำภายในขอบเขตสัญญาและขอบเขตที่กฎหมายกำหนดโดยอนุญาโตตุลาการ ไม่เป็นการใช้อำนาจของศาลในการพิจารณาคดีเนื่องจากพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๑๐ ถึงมาตรา ๒๒๒ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติรองรับอำนาจและคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการไว้แล้ว การดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นการกำหนดประเด็นข้อพิพาท หน้าที่นำสืบ การสืบพยาน การวินิจฉัย และการทำคำชี้ขาด จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและสัญญาแล้ว และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๗

ผู้ร้องทั้งสองคัดค้านคำให้การในคดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒ ว่า คดีนี้เป็นคดีปกครองมิใช่คดีแพ่ง ซึ่งมีการดำเนินคดีที่แตกต่างกัน การที่ผู้ร้องเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ เป็นการเสนอข้อพิพาทตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ ประกอบด้วยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) และมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง และเป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการ เพื่อเรียกร้องตามสัญญาสัมปทาน ข้อ ๒๗ กรณีผู้ร้องบอกเลิกสัญญาอนุญาโตตุลาการจึงมีเพียงอำนาจในการพิจารณาว่าผู้ร้องมีสิทธิเรียกร้องดังกล่าวหรือไม่ ไม่มีสิทธิที่จะนำเอาประเด็นว่า การบอกเลิกสัญญาชอบหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องและผู้คัดค้านจะต้องเป็นผู้เสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อชี้ขาดมากำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาท นอกจากผู้คัดค้านจะได้เสนอข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองเพื่อให้อนุญาโตตุลาการยุติข้อพิพาทที่เป็นอุปสรรคไม่สามารถทำให้มีการปฏิบัติตามสัญญาต่อไปได้แล้ว ผู้คัดค้านยังยอมรับผลของการบอกเลิกสัญญาโดยไม่ชอบนั้น ด้วยการนำเอากรณีการบอกเลิกสัญญาไม่ชอบมาเป็นประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหายในลักษณะละเมิด และนำมาอ้างว่าเมื่อบอกเลิกสัญญาไม่ชอบก็เป็นข้อตกลง

/ในการ...

ในการเลิกสัญญาและจะต้องบังคับให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม คดีจึงไม่มีข้อพิพาทในเรื่องการบอกเลิกสัญญาชอบหรือไม่ และผู้คัดค้านผิดสัญญาหรือไม่ การกำหนดประเด็นข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาจึงไม่ชอบ

ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่า พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๕วรรคสอง กำหนดให้อนุญาโตตุลาการมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร นั้นไม่มีเหตุผลเพียงพอ เพราะการที่กฎหมายกำหนดไว้ให้อนุญาโตตุลาการสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ตามที่เห็นสมควรได้ แต่การดำเนินกระบวนการพิจารณาจะต้องถูกต้องและตรงกับรูปเรื่องและชอบด้วยกฎหมายด้วย อนุญาโตตุลาการจะต้องทราบว่าข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาสัมปทานตามสัญญาข้อ ๓๑ นั้น ผู้ได้รับความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบต่อการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามสัญญาจะต้องเป็นผู้เสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ มิใช่เป็นเรื่องที่เมื่อผู้ร้องได้บอกเลิกสัญญาและเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากการเลิกสัญญา อนุญาโตตุลาการจะกำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทว่า การบอกเลิกสัญญาชอบหรือไม่ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามสัญญาว่าชอบหรือไม่ ในคดีที่ผู้ร้องเป็นผู้เสนอข้อพิพาทนี้จึงไม่ตรงกับรูปเรื่อง ในทางตรงกันข้าม เมื่อผู้คัดค้านมีหน้าที่จะต้องเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามสัญญาของผู้ร้อง แต่ผู้คัดค้านไม่ดำเนินการจึงต้องถือว่าประเด็นเรื่องผู้คัดค้านปฏิบัติผิดสัญญาพิพาทหรือไม่ และผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญาชอบแล้วหรือไม่ ผู้คัดค้านได้สละไปแล้ว อนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจหยิบยกมากำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทของคดีได้จึงเป็นการกำหนดประเด็นข้อพิพาทเกินขอบเขตอำนาจของอนุญาโตตุลาการอย่างชัดเจนย่อมเป็นการดำเนินการที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การที่ผู้ร้องได้หยิบยกเอาการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายในฐานะที่เป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของอนุญาโตตุลาการ ผู้ร้องสามารถหยิบยกมาอ้างเมื่อไรก็ได้ เป็นหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการจะต้องพิจารณาและดำเนินการในขอบเขตอำนาจของตน ที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ผู้ร้องไม่ได้โต้แย้งการกำหนดประเด็นข้อพิพาทไว้ในชั้นดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ จะทำให้การดำเนินการกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่มีเหตุผลส่วนข้อพิพาทจากการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน เป็นการตกลงทำสัญญาเลิกสัญญากันขึ้นอีกฉบับหนึ่งซ้อนขึ้นมาเพื่อเลิกสัญญาสัมปทาน มิใช่เป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการเพราะมิใช่เป็นข้อตกลงในสัญญาสัมปทาน การชี้ขาดผลของการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน จึงไม่อยู่ในอำนาจของอนุญาโตตุลาการ และเมื่อผู้คัดค้านอ้างว่าข้อพิพาทจากการเลิกสัญญาโดยตกลงกันเป็นข้อพิพาทอันเกี่ยวข้องข้อกับสัญญาสัมปทาน เท่ากับผู้คัดค้านยอมรับว่ามีข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาสัมปทาน

/เป็นเพียง...

เป็นเพียงเกี่ยวข้องกับเท่านั้น จึงชัดเจนอยู่แล้วว่าข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับสัญญาสัมปทาน ซึ่งเป็นสัญญาอนุญาตตุลาการนั้น อนุญาตตุลาการย่อมไม่มีอำนาจในการชี้ขาด

สำหรับกรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาท หมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ และข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ไม่ขัดแย้งกันนั้น ประเด็นนี้ สืบเนื่องจากผู้ร้องทั้งสองได้ยื่นไว้ในคำร้องว่า คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ข้อพิพาท หมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ อนุญาตตุลาการเห็นว่า หนังสือบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสอง ได้แจ้งไปด้วยว่า ผู้ร้องสงวนสิทธิในการเรียกค่าเสียหายโดยขอริบเงินค่าตอบแทนและริบหลักประกัน เมื่ออนุญาตตุลาการวินิจฉัยว่า การบอกเลิกสัญญาไม่ชอบ แต่เป็นคำเสนอเลิกสัญญาและผู้คัดค้าน สอนงรับคำเสนอของผู้ร้องทั้งสอง ย่อมหมายความว่า สัญญาเลิกสัญญาได้ตกลงกันให้ผู้ร้องมีสิทธิ ในการเรียกค่าเสียหาย รวมทั้งเงินค่าตอบแทนและหลักประกันด้วยและสัญญาเลิกสัญญานี้ มีผลบังคับเพราะเป็นไปตามคำเสนอและคำสอนง ส่วนกรณีค่าเสียหายจากการเลิกสัญญา เมื่ออนุญาตตุลาการเห็นว่า การเลิกสัญญาไม่ชอบก็ต้องวินิจฉัยทำนองเดียวกับข้อพิพาท หมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ว่า เมื่อข้อตกลงในการเลิกสัญญาตามคำเสนอของผู้ร้องทั้งสอง ได้สงวนสิทธิในการเรียกค่าเสียหาย และผู้คัดค้านสอนงรับจึงมีผลผูกพันอนุญาตตุลาการ จะต้องชี้ขาดให้ผู้คัดค้านชำระค่าเสียหายตามคำเสนอข้อพิพาทในคดีนี้ แต่อนุญาตตุลาการ อ้างการเลิกสัญญาไม่ชอบแล้วยกคำเสนอข้อพิพาทจึงเป็นการวินิจฉัยคดีสองเรื่องขัดแย้งกัน อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผู้คัดค้านได้ให้การเป็นประโยชน์กับผู้ร้องและให้การรับรองว่า ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ วรรคสี่ มิได้ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้จะเรียกร้องค่าเสียหาย จากลูกหนี้ในกรณีการเลิกสัญญาเกิดจากความสมัครใจของทั้งสองฝ่ายโดยลูกหนี้มิได้ผิดสัญญา ซึ่งผู้คัดค้านให้การมาโดยตลอดว่าการเลิกสัญญาโดยความสมัครใจ และอนุญาตตุลาการก็ชี้ว่า กรณีการเลิกสัญญาเกิดจากคำเสนอและคำสอนง คำวินิจฉัยของอนุญาตตุลาการจึงไม่ต้อง ไปพิจารณาว่าใครเป็นผู้ผิดสัญญาสัมปทาน แต่จะต้องพิจารณาว่าผลของการเลิกสัญญาโดยการ ตกลงจะบังคับกันอย่างไร และเมื่ออนุญาตตุลาการเห็นว่า การเลิกสัญญาไม่ชอบ สัญญาไม่ระงับ จึงวินิจฉัยว่าสัญญาเลิกกันโดยตกลงกัน ซึ่งการวินิจฉัยผลของการเลิกสัญญานี้จะต้องเป็นไปตาม ข้อตกลงขณะเลิกสัญญา คือ ขณะทำคำเสนอคำสอนง หากไม่ได้ตกลงกันไว้ก็เรียกร้องกันไม่ได้ แต่อนุญาตตุลาการนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ มาวินิจฉัยให้ผู้คัดค้าน ได้รับประโยชน์ เมื่อคดีนี้ปรากฏชัดว่า ขณะทำคำเสนอของผู้ร้องในการเลิกสัญญา ผู้ร้องได้เสนอ ไปด้วยว่าจะเรียกค่าเสียหายพร้อมริบค่าตอบแทนและหลักประกัน ผู้คัดค้านสอนงรับ จึงเป็น ข้อสัญญาที่มีผลผูกพันคู่สัญญา มิใช่หยิบเอาการบอกเลิกสัญญาไม่ชอบมายกคำเสนอข้อพิพาท จึงขัดแย้งกันและไม่เป็นไปตามมาตรฐานแบบเดียวกัน จึงไม่เป็นธรรมกับผู้ร้องทั้งสอง

/ส่วนกรณี...

ส่วนกรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ผู้ร้องบอกเลิกสัญญาโดยมิชอบ เนื่องจากไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ ๒๗.๑.๑ นั้น การบอกเลิกสัญญาตามมาตรา ๓๘๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะต้องปรากฏว่าคู่สัญญาได้กระทำการใดอย่างหนึ่งเป็นเหตุให้เลิกสัญญาได้ตามกฎหมาย ซึ่งกรณีนี้ปรากฏชัดว่า ผู้คัดค้านทำงานล่าช้าจนเชื่อได้ว่างานจะไม่แล้วเสร็จตามกำหนด แม้ว่าจะเป็นเหตุอันเดียวกับที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ ๒๗.๑ แต่หากเข้าเงื่อนไขของกฎหมายก็สามารถเลิกสัญญาได้เพราะเป็นกรณีที่สัญญาได้ตกลงกันไว้ว่า “นอกเหนือจากกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้” ซึ่งหมายความว่า สัญญาข้อ ๒๗ ให้สิทธิคู่สัญญาในการบอกเลิกสัญญาได้หากมีเหตุเลิกสัญญาได้ตามกฎหมาย เมื่อผู้ร้องใช้สิทธิการเลิกสัญญาตามที่กฎหมายบัญญัติ จะถือว่าเป็นการเลิกสัญญานอกเหนือจากสัญญาไม่ได้และไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในสัญญา

ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่า คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เป็นการวินิจฉัยโดยอาศัยเหตุผลและการรับฟังพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนของคู่พิพาท นั้น เป็นการกล่าวอ้างถึงข้อเท็จจริงและตามความเข้าใจของผู้คัดค้านฝ่ายเดียว ซึ่งผู้ร้องได้เคยเสนอข้อเท็จจริงที่พิพาทระหว่างผู้ร้องกับผู้คัดค้านในชั้นอนุญาโตตุลาการตามคำเสนอข้อพิพาทและข้อเรียกร้องแย้ง ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ แล้ว และขอชี้แจงในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประการที่หนึ่ง การที่ผู้คัดค้านไม่ยอมรับมอบพื้นที่และป้ายเบี่ยงการรับมอบพื้นที่ไม่ใช่เกิดจากความผิดหรือความไม่พร้อมของผู้คัดค้าน จึงไม่เป็นการผิดสัญญาตามที่อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาด นั้น คำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการดังกล่าวเป็นการรับฟังข้อเท็จจริงจากผู้คัดค้านฝ่ายเดียว ไม่ยอมรับฟังข้อเท็จจริงและเหตุผลของผู้ร้อง ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้คัดค้านเป็นฝ่ายขอให้ชะลอการรับมอบพื้นที่ไว้ก่อน โดยที่ปัญหาผู้บุกรุกเป็นปัญหาเล็กน้อยที่คู่สัญญาสามารถจัดการได้ตามความเหมาะสม แต่ปัญหาในเรื่องการก่อสร้างล่าช้าในระยะต้นแท้จริงสืบเนื่องมาจากยังไม่มีแบบที่จะใช้ในการก่อสร้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้คัดค้านกระทำผิดข้อกำหนดในสัญญา เมื่อไม่มีแบบก็ทำให้เริ่มต้นก่อสร้างไม่ได้และส่งมอบพื้นที่ล่าช้า นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อได้ขอยุติระหว่างคู่สัญญาว่าให้ดำเนินการออกแบบและก่อสร้างโดยใช้ระบบ Fast Track และมีการตั้งคณะกรรมการ Fast Track ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ ให้ผู้คัดค้านจัดทำรูปแบบก่อสร้างแตกต่างไปจากข้อกำหนดในสัญญา โดยให้เสนอแบบมาให้พิจารณาเป็นส่วน ๆ ได้ และเรื่องใดที่คณะกรรมการตรวจสอบและให้ความเห็นชอบ ผู้ร้องก็จะอนุมัติให้คู่สัญญานำไปใช้ก่อสร้างได้ ซึ่งการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ทำให้เริ่มมีการอนุมัติรูปแบบก่อสร้างบางส่วน เมื่อมีแบบสำหรับก่อสร้างผู้คัดค้านจึงเริ่มรับมอบพื้นที่ไปดำเนินการก่อสร้างได้เป็นครั้งแรก

/เมื่อวันที่...

เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ และปรากฏว่าได้มีการทยอยส่งมอบแบบและพื้นที่ในลักษณะนี้เรื่อยมา โดยตรงตามความต้องการของผู้คัดค้านที่จะนำไปใช้ในการก่อสร้างทุกครั้ง ไม่มีการชะลอการส่งมอบพื้นที่ให้เป็นอุปสรรคกับการก่อสร้าง ปัญหาการส่งมอบพื้นที่จึงไม่มีผลต่อการทำให้การก่อสร้างล่าช้า

ประการที่สอง ปัญหาเรื่องแผนแบบในการก่อสร้าง คณะอนุญาโตตุลาการไม่ได้มีการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีความรู้เฉพาะทางด้านวิศวกรรมในด้านแบบการก่อสร้างที่เป็นคนกลางมาพิจารณา เลือกรับฟังข้อเท็จจริงของผู้คัดค้านเพียงฝ่ายเดียวซึ่งไม่มีความเข้าใจด้านวิศวกรรม ไม่รับฟังข้อเท็จจริงและเหตุผลของผู้ร้อง ทั้งที่ผู้ร้องได้อ้างข้อเท็จจริงในชั้นอนุญาโตตุลาการตามคำคัดค้านคำเสนอข้อพิพาทและข้อเรียกร้องแย้งลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ โดยมีข้อเท็จจริงว่า ปัญหาดังกล่าวในช่วงแรกมีความล่าช้าในการให้ความเห็นชอบแบบ เนื่องจากผู้คัดค้านส่งมอบแบบแผนการก่อสร้าง แต่บางส่วนของแบบ Design Statement ไม่สอดคล้องกับแผนแบบแนวคิด (Conceptual Design) และระบบการจัดเฉพาะของโครงการที่กำหนดในสัญญา ผู้ร้องจึงให้ผู้คัดค้านแก้ไขแต่ก็มีข้อขัดแย้งกัน วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาในเรื่องแบบโดยดำเนินการระบบ Fast Track อนุญาโตตุลาการอย่างไรก็ดี ตามสัญญาสัมปทาน ข้อ ๗.๒ แผนแบบแนวคิดตามภาคผนวก ค. และรายการจำเพาะของโครงการตามภาคผนวก จ. ระบุว่า เมื่อสัญญาสัมปทานมีผลใช้บังคับ ผู้คัดค้านมีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำแผนแบบขั้นต้น แผนแบบขั้นสุดท้ายและแผนการดำเนินงานโดยสอดคล้องกับแผนแบบแนวคิด (Conceptual Design) และรายการจำเพาะของโครงการที่แนบท้ายสัญญาและขอความเห็นชอบจากคู่สัญญาฝ่ายรัฐก่อนลงมือก่อสร้าง และคู่สัญญาฝ่ายรัฐต้องแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบผลการพิจารณาภายใน ๖๐ วัน แต่ปรากฏว่าผู้คัดค้านได้เริ่มส่งแบบหลังจากวันที่สัญญามีผลใช้บังคับเป็นเวลาถึง ๑๐ เดือน และวิศวกรที่ปรึกษาของผู้ร้องที่ ๒ มีความเห็นว่า แบบดังกล่าวไม่มีรายละเอียดที่จะสามารถใช้ในการดำเนินงานได้ ไม่อาจถือว่าเป็นแผนแบบขั้นต้น แผนแบบขั้นสุดท้ายและแผนการดำเนินงาน อันเป็นสิ่งที่ผู้คัดค้านจะต้องจัดทำตามสัญญาสัมปทานข้อ ๗.๒ นอกจากนี้บางแบบก็มีลักษณะที่ขัดต่อแผนแบบแนวคิด (Conceptual Design) เมื่อผู้ร้องที่ ๒ ตอบไปภายใน ๖๐ วัน ตามที่กำหนดในสัญญาว่าผู้ร้องที่ ๒ ปฏิเสธไม่ให้ความเห็นชอบในแบบดังกล่าว ผู้คัดค้านก็ไม่ได้โต้แย้งข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องที่ ๒ ว่าแบบดังกล่าวไม่สอดคล้องกับแผนแบบแนวคิดและรายการจำเพาะของโครงการ แต่กลับอ้างว่าผู้ร้องที่ ๒ ถ่วงเวลา ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างอย่างเลื่อนลอยไม่มีข้อเท็จจริงสนับสนุน เมื่อพิจารณาในทางกลับกันจะเห็นได้ว่า เพื่อแก้ไขปัญหาให้ผู้คัดค้านสามารถลงมือก่อสร้างได้ ผู้ร้องที่ ๒ ได้ใช้การดำเนินการในระบบ Fast Track โดยให้ผู้คัดค้านทยอยออกแบบไปก่อสร้างไป ทั้งที่ผู้คัดค้านมิได้จัดทำแผนแบบของโครงการ

/ตามหน้าที่...

ตามหน้าที่ที่กำหนดในสัญญาจนเป็นผลทำให้การก่อสร้างสามารถดำเนินไปได้ และการจัดทำแผนแบบเป็นหน้าที่ของผู้คัดค้านตามสัญญา ข้อ ๗.๒ เมื่อการจัดทำแผนแบบล่าช้าและมีได้มีลักษณะตามที่กำหนดในสัญญา กรณีจึงเป็นความผิดของผู้คัดค้าน ดังนั้น การรับฟังข้อเท็จจริงของอนุญาโตตุลาการจึงเป็นการรับฟังข้อเท็จจริงเพียงด้านเดียวโดยไม่เข้าใจปัญหาเรื่องแบบแผนการก่อสร้างโดยถ่องแท้ จึงขัดหลักการพิจารณาคดีของอนุญาโตตุลาการที่จะต้องรับฟังข้อเท็จจริงทั้งสองฝ่ายและหลักความเป็นกลาง คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการดังกล่าวจึงขัดต่อความสงบเรียบร้อยตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข)

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนรางรถไฟ นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ตามแบบรางรถไฟที่ผู้คัดค้านเสนอมาดังกล่าวข้างต้นโดยเส้นทางยมราช - มั๊กกะสัน มีจำนวน ๒ ราง บริษัทวิศวกรที่ปรึกษาของผู้ร้องที่ ๒ ได้พิจารณาแล้วไม่ให้ความเห็นชอบในแบบดังกล่าว เนื่องจากไม่เป็นตามข้อกำหนดในสัญญาสัมปทาน ภาคผนวก ค. ข้อ ๑.๒.๑ ที่ระบุว่าผู้คัดค้านจะต้องก่อสร้างรางสำหรับรถไฟให้ผู้ร้องที่ ๒ ตามจำนวนที่กำหนด โดยเส้นทางยมราช - มั๊กกะสัน มีจำนวน ๓ ราง และเส้นทางมั๊กกะสัน - แม่น้ำ มีจำนวน ๑ ราง การที่อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดไปตามข้ออ้างของฝ่ายผู้คัดค้าน จึงเป็นการขัดต่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสัญญาสัมปทาน จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประการที่สี่ การออกแบบสถานีขานชาลาและรางรถไฟสถานีบางชื่อของผู้คัดค้านซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏตามหนังสือของผู้คัดค้านที่ SRT ๑๒๒๙ - ๔ - ๑/๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๒ ที่ส่งแบบมาให้พิจารณาแสดงว่ามีขานชาลาเพียง ๗ - ๑๐ ขานชาลา แต่ผู้ร้องที่ ๒ ไม่ได้ให้ความเห็นชอบเพราะแบบแตกต่างกันไป โดยมีขานชาลำน้อยมาก ต่อมาผู้คัดค้านได้ส่งแบบตามหนังสือ ที่ SRT ๑๒๗๗ - ๑ - ๑/๑ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๓๗ เสนอให้นำทางที่อยู่บนทางยกระดับจำนวน ๓ ทาง มารวมกับสถานีซึ่งจะมีอยู่ตามสัญญา ๑๘ ทาง ทำให้มีสถานีมีทางทั้งหมด ๒๑ ทาง และมีขานชาลาจำนวน ๒๐ ขานชาลา ซึ่งผู้ร้องที่ ๒ เห็นด้วยกับข้อเสนอดังกล่าวแต่ไม่อาจให้ความเห็นชอบได้ เนื่องจากผู้คัดค้านได้แก้ไขแบบเกี่ยวกับลักษณะของรางต่างไปจากที่ได้ตกลงกันไว้ ทำให้ประสิทธิภาพลดลง รวมทั้งมีการแก้ไข service facilities ต่าง ๆ จากนั้น มีการหารือร่วมกันหลายครั้งจนได้ข้อยุติและผู้ร้องที่ ๒ เห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๘ เห็นได้ว่าผู้คัดค้านพยายามจะหลีกเลี่ยงและไม่ทำตามสัญญา ความล่าช้าจึงเกิดจากผู้คัดค้าน ทั้งที่ตามสัญญาสัมปทานข้อ ๒๕.๖ ภาคผนวก ข. ข้อ ๒.๒ ภาคผนวก ค. ข้อ ๑.๒.๕ ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้คัดค้านต้องก่อสร้างสถานีรถไฟกลางแห่งใหม่ที่บางชื่อ โดยจะต้องมีรางจำนวน ๑๘ ราง และจะต้องก่อสร้างอาคารทดแทนขึ้นโดยไม่คิดมูลค่าเพื่อใช้สอยและเป็นประโยชน์แก่ผู้ร้องที่ ๒

/ประการที่ห้า...

ประการที่ห้า กรณีปัญหาของสถานีสามเสนและสถานีดอนเมือง ที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ไม่ได้ผิดสัญญาเพราะมีข้อจำกัดในเรื่องสถานีและพื้นที่ที่ผู้คัดค้านได้รับมอบจากผู้ร้องทั้งสอง ทำให้การออกแบบทางรถไฟและชานชาลาของสถานีไม่สามารถทำครบทั้งระบบได้ นั้น การก่อสร้างทางรถไฟและชานชาลาของสถานีดังกล่าวล่าช้าและไม่เสร็จจนครบระบบเป็นความผิดพลาดของผู้คัดค้าน ไม่ว่าจะเป็ความล่าช้าในการประสานงานและรูปแบบการก่อสร้างที่ผู้คัดค้านขอเปลี่ยนแปลงแบบโครงสร้างของระบบ CT BOX เป็น Single Frame Structure ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอย่างใหญ่ แสดงถึงความไม่แน่นอนในรูปแบบการก่อสร้าง จนปัจจุบันผู้คัดค้านก็ยังไม่ได้ออกแบบพร้อมที่จะก่อสร้างเลย อีกทั้งตามสัญญาสัมปทานผนวก ค. ข้อ ๑.๒.๕ ระบุว่า ผู้คัดค้านจะต้องก่อสร้างชานชาลาจำนวน ๑ ชานชาลา หรือมากกว่าเพื่อรองรับระบบรถไฟตามสถานี เห็นได้ว่าสัญญาสัมปทานจะต้องตีความตามเจตนารมณ์ที่มุ่งไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ สถานีใดจะมีชานชาลาจำนวนเท่าใดย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนราง ปริมาณผู้โดยสาร ความสะดวกและความคล่องตัวของผู้โดยสารที่ใช้บริการ แต่ผู้คัดค้านพยายามต่อรองให้มีจำนวนชานชาลาลดลงเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย เมื่อได้ข้อยุติในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๘ ว่า ให้สถานีสามเสนมี ๒ ชานชาลา ผู้คัดค้านก็ได้ออกแบบชานชาลาให้ผู้ร้องตามข้อยุติจนเวลาผ่านไป ๑ ปี ผู้คัดค้านจึงได้ขอเปลี่ยนแปลงแบบโครงสร้างดังกล่าว

ประการที่หก การออกแบบช่องทางและไหล่ทางของ Express Way ตามมาตรฐาน AASHTO ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้คัดค้านได้เสนอขนาดความกว้างของช่องทางจราจรไว้ช่องทางละ ๓.๗๕ เมตร รวม ๓ ช่อง รวมความกว้าง ๑๑.๒๕ เมตร ไหล่ทางข้างหนึ่งกว้าง ๒.๗๕ เมตร และอีกข้างกว้าง ๐.๗๕ เมตร รวมความกว้างของช่องทางจราจรรวมไหล่ทางเป็นระยะ ๑๔.๗๕ เมตร แต่ผู้ร้องไม่เห็นชอบด้วยเพราะไม่เป็นไปตามมาตรฐานของสมาคมทางหลวงและขนส่งแห่งอเมริกา (AASHTO) ที่ได้กำหนดไว้ตามสัญญาสัมปทาน ภาคผนวก ก. รายการจำเพาะของโครงการข้อ ๓.๐ กำหนดให้ทางและการก่อสร้างต้องเป็นไปตามมาตรฐาน (AASHTO) ที่ได้กำหนดความกว้างของช่องทางจราจรไว้ช่องละ ๓.๓๐ - ๓.๖๕ เมตร (รวม ๓ ช่องทางเป็นระยะ ๑๐.๐๕ - ๑๐.๙๕ เมตร) ดังนั้น ช่องทางจราจรรวมไหล่ทางจะอยู่ระหว่าง ๑๔.๙๓ - ๑๗.๐๕ เมตร กรณีนี้ผู้คัดค้านไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามสัญญา จึงเป็นความผิดของผู้คัดค้าน การที่อนุญาโตตุลาการรับฟังข้อเท็จจริงจากผู้คัดค้านฝ่ายเดียวและวินิจฉัยว่าผู้ร้องผิดสัญญาจึงเป็นการขัดต่อหลักรับฟังความทั้งสองฝ่าย จึงไม่ชอบด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และขัดต่อความสงบเรียบร้อย

ประการที่เจ็ด ปัญหาความล่าช้าในการก่อสร้างบริเวณ Nasa Night Club และไม่มี ความคืบหน้า ซึ่งพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ในโครงการระหว่างบริเวณหัวหมาก โดยมีแนวเส้นทาง

/สัมปทาน...

สัมปทานตาม Conceptual Design ที่ยึดแนวทางของเขตรถไฟเป็นหลัก เว้นแต่ในบางกรณีที่เป็นแนวทางจะเบี่ยงตามความเหมาะสม ในกรณีนี้แนวเส้นทางจะผ่านพื้นที่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ป๊อบปูลาร์ เซอร์วิส ซึ่งผู้ร้องที่ ๒ ไม่ได้ให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป๊อบปูลาร์ เซอร์วิส ปลูกสร้างอาคารในเขตพื้นที่สัมปทาน ห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าว ได้สิทธิการเช่าอยู่ก่อนมีสัญญาสัมปทานเป็นพื้นที่ต้องพิจารณาร่วมกัน Joint Consideration Areas พื้นที่นี้จึงไม่ใช่พื้นที่สัมปทานที่ผู้ร้องที่ ๒ จะต้องส่งมอบให้ตามสัญญา หากผู้คัดค้านจะใช้พื้นที่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ป๊อบปูลาร์ เซอร์วิส ผู้คัดค้านจะต้องตกลงกับห้างหุ้นส่วนจำกัด ป๊อบปูลาร์ เซอร์วิส และการก่อสร้างในพื้นที่นี้ ผู้คัดค้านได้เลือกการออกแบบเส้นทางเป็นแนวเส้นตรงตามทางรถไฟ แต่มีส่วนที่ล้ำเข้าไปในพื้นที่เช่าของ Nasa Night Club จะต้องมีการเจรจาต่อรองกันระหว่างผู้เช่ากับผู้คัดค้าน ความล่าช้านี้จึงไม่ได้เกิดจากผู้ร้อง ข้ออ้างของผู้คัดค้านจึงไม่ตรงกับความเป็นจริง

ประการที่แปด กรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ไม่ได้ผิดสัญญาในการไม่ขับไล่ผู้บุกรุกและบุคคลที่สามจากพื้นที่สัมปทานเพื่อทำการก่อสร้างโครงการ ซึ่งกรณีนี้ตามสัญญาสัมปทานข้อ ๒.๒ ระบุว่า ผู้คัดค้านยอมรับว่าในเวลาส่งมอบพื้นที่สัมปทานส่วนใดส่วนหนึ่งผู้ร้องที่ ๒ ยังไม่สามารถขับไล่ผู้บุกรุกออกจากพื้นที่ดังกล่าวได้ทั้งหมดผู้คัดค้านจะรับผิดชอบในการขับไล่ผู้บุกรุกทั้งหมดเองโดยผู้ร้องที่ ๒ จะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ จะเห็นได้ว่าตามสัญญาผู้คัดค้านจะต้องเป็นหลักในการดำเนินการขับไล่เองซึ่งในการเข้าทำสัญญาก็มีการกำหนดวงเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเบื้องต้นในการขับไล่จำนวน ๒๐ ล้านบาท ไว้ในภาคผนวก ข เพื่อที่ผู้คัดค้านจะได้ใช้จ่ายในการเกลี้ยกล่อมให้ผู้บุกรุกออกจากพื้นที่โดยสมัครใจ เจตนารมณ์จึงมิใช่ว่าผู้ร้องที่ ๒ จะต้องดำเนินการฟ้องร้องผู้บุกรุกก่อนทุกราย ผู้ร้องที่ ๒ จะให้การสนับสนุนเท่านั้น ส่วนอำนาจตามพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ ทวิ นั้นกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมในแต่ละกรณีเท่านั้น มิใช่อำนาจโดยเด็ดขาด แต่เพื่อรองรับให้การสนับสนุนผู้คัดค้านเท่านั้น เมื่อปรากฏว่าผู้คัดค้านชักช้าต่อปัญหาผู้บุกรุกในพื้นที่สัมปทาน ทั้งที่รู้ล่วงหน้าก่อนทำสัญญาสัมปทานว่ามีปัญหาผู้บุกรุกของบุคคลที่สามในพื้นที่สัมปทาน ฉะนั้น ความรับผิดชอบใหญ่ของปัญหานี้จึงตกแก่ผู้คัดค้าน

ประการที่เก้า กรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ปัญหาความล่าช้าของสถานีรังสิตใหม่เกิดจากการที่กรมทางหลวงไม่ได้อนุมัติการเชื่อมต่อกับถนนทางหลวงหมายเลข ๓๔๖ และผู้ร้องมิได้สำรวจพื้นที่ที่จะใช้ทำการก่อสร้างเส้นทางเชื่อมต่อกับสถานีรังสิตใหม่ กับสถานีรังสิตเดิม ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดเส้นทางสัมปทานตามที่ได้ตกลงไว้ แบบต่าง ๆ ในบริเวณส่วนขยายรวมทั้งสถานีเชื่อมต่อใหม่ ณ จุดสิ้นสุดโครงการจึงไม่มีอยู่ในแผนแบบแนวคิดเดิม ผู้คัดค้านจึงไม่ได้เป็นฝ่าย

/ผิดสัญญา...

ผิดสัญญา และปรากฏข้อเท็จจริงว่า แม้สัญญาสัมปทานภาคผนวก ก. จะกำหนดจุดสิ้นสุดของเส้นทางสายเหนือที่หลัก กม.๒๘ + ๐๐๐ ซึ่งเป็นบริเวณสถานีรถไฟฟ้างสิต แต่การขยายเส้นทางสัมปทานออกไปอีก ๒๐ กิโลเมตร เพื่อให้ถึงเส้นทางหลวงแผ่นดินรังสิต - ปทุมธานี ของกรมทางหลวงเป็นความต้องการของผู้คัดค้านเอง เพราะสถานีรถไฟฟ้างสิตเดิมไม่มีผู้โดยสาร เนื่องจากมีการยกเลิกสถานี และมีการก่อสร้างสถานีรถไฟฟ้างสิตใหม่ การก่อสร้างที่กระทบต่อทรัพย์สินกรมทางหลวงก็ต้องขออนุญาตกรมทางหลวงก่อนตามที่กำหนดไว้ในสัญญาสัมปทานข้อ ๒.๓ และข้อ ๔.๑ เมื่อผู้คัดค้านออกแบบรายละเอียดของโครงการโดยมีแผนแบบที่กระทบต่อสะพานลอยของกรมทางหลวงโดยมิได้รับอนุญาตจากกรมทางหลวงก่อน ผู้ร้องที่ ๒ จึงไม่ได้ให้ความเห็นชอบ ความล่าช้าจึงไม่ได้เกิดขึ้นเพราะผู้ร้อง ข้ออ้างดังกล่าวของผู้คัดค้านจึงไม่ตรงกับความเป็นจริง จึงไม่อาจรับฟังได้

นอกจากนี้ ตามที่ผู้คัดค้านอ้างว่า กรณีที่มีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามสัญญา จนเกิดความล่าช้า และเป็นเหตุให้ระยะเวลาตามสัญญาสัมปทานขยายออกไปตามข้อ ๑๐.๒ ของสัญญาสัมปทาน และเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๙ ได้มีการอนุมัติแผนหลักสำหรับโครงการขั้นที่ ๑ (รายที่ ๑ รายที่ ๒ รายที่ ๓) โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และกำหนดเวลาก่อสร้างตามข้อเสนอของผู้คัดค้านได้รับอนุมัติโดยมติคณะรัฐมนตรี โดยผู้คัดค้านได้เร่งดำเนินการก่อสร้างตามกำหนดเวลาใหม่เรื่อยมา แต่ผู้ร้องทั้งสองเพิกเฉยไม่แก้ไขปัญหาก็เป็นฝ่ายผิดสัญญา นั้น ผู้ร้องได้เสนอข้อเท็จจริงต่อคณะอนุญาโตตุลาการตามคำคัดค้านคำเสนอข้อพิพาทและข้อเรียกร้องแย้ง ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้คัดค้านได้เคยขอขยายเวลาการก่อสร้างต่อผู้ร้องทั้งสอง แต่ผู้ร้องเห็นว่าความล่าช้าในการก่อสร้างเกิดจากความผิดของผู้คัดค้าน ไม่มีเหตุที่จะขยายเวลาการก่อสร้าง และหากผู้คัดค้านไม่พอใจประสงค์ให้มีการขยายเวลาการก่อสร้างจะต้องเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาภายในกำหนดระยะเวลาการก่อสร้างตามสัญญาสัมปทาน แต่ผู้คัดค้านก็ไม่ได้เสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการแต่อย่างใด ส่วนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๙ มีเพียงว่ารับทราบสรุปผลการดำเนินการก่อสร้างโครงการระบบขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับในเขตกรุงเทพมหานคร (โฮปเวลล์) ตามที่ผู้ร้องที่ ๒ เสนอ และมีมติให้ผู้คัดค้านริบเริ่มดำเนินการต่างๆ เช่น ทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างระบบไฟฟ้าขนส่งมวลชน เริ่มงานก่อสร้างระบบอุปกรณ์การยกเลื่อน ทำสัญญากับผู้รับเหมาช่วง เริ่มก่อสร้างโครงสร้างรถไฟชุมชน และให้เริ่มงานก่อสร้างสะพานรถไฟทางที่ ๓ เป็นต้น พร้อมกับให้ผู้คัดค้านส่งมอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการดังกล่าว และแผนการเงินภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ แต่ปรากฏว่าผู้คัดค้านไม่สามารถปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีและตามแผนการดำเนินการก่อสร้างโครงการช่วงที่ ๑ (Phase ๑) ใหม่ และไม่สามารถดำเนินการ

/ให้เสร็จ...

ให้เสร็จทันภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ย่อมเห็นได้ว่า ผู้คัดค้านเป็นฝ่ายผิดสัญญา ข้ออ้างของผู้คัดค้านจึงไม่อาจรับฟังได้ และคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการมาจากการรับฟังข้อเท็จจริงและหลักฐานที่ไม่เป็นกลาง การบังคับตามคำวินิจฉัยชี้ขาดนี้ย่อมเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข)

ผู้ร้องทั้งสองคัดค้านคำให้การในคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๕๑ ว่า ผู้คัดค้านได้ให้การยอมรับอย่างชัดเจนอยู่แล้วว่า ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในคดีนี้ไม่เกี่ยวกับสัญญาสัมปทาน แต่เป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับสัญญาสัมปทานเท่านั้น เท่ากับเป็นการยอมรับว่ามีใช่เป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาพิพาท เพราะตามสัญญาข้อ ๓๑ ระบุว่า เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ และความหมายของคำว่า “เกี่ยวกับ” และ “เกี่ยวข้อง” มีความหมายแตกต่างกัน ซึ่งคำว่า “เกี่ยวข้อง” ตามพจนานุกรม มีความหมายว่า ติดต่อกัน ยุ่งเกี่ยว ช่องแฉะ เมื่อผู้คัดค้านยอมรับว่าข้อพิพาทคดีนี้เป็นข้อพิพาทที่ไปเกี่ยวข้องและช่องแฉะกับสัญญาพิพาท จึงย่อมไม่ใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาพิพาทโดยตรง เป็นข้อพิพาทนอกเหนือจากสัญญาพิพาท ดังนั้น ข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับสัญญาสัมปทาน จึงมิใช่ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาพิพาท ซึ่งเป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการ ผู้คัดค้านจึงต้องนำข้อพิพาทดังกล่าวไปฟ้องต่อศาล จะเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการโดยอาศัยสัญญาข้อ ๓๑ ไม่ได้ และอนุญาโตตุลาการย่อมไม่มีอำนาจพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับสัญญาพิพาท ซึ่งประเด็นตามข้อพิพาทในคดีนี้ที่อนุญาโตตุลาการกำหนด คือ สัญญาสัมปทานเลิกกันโดยปริยายหรือโดยข้อกฎหมายหรือไม่ และผู้ร้องและผู้คัดค้านจะกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ หรือไม่ ถ้าอนุญาโตตุลาการชี้ขาดว่าเป็นการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน สัญญาสัมปทานย่อมสิ้นสุดลง เพราะการตกลงกัน ส่วนผลของการเลิกสัญญาโดยตกลงกันระหว่างคู่สัญญาให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ หรือไม่ จึงเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลิกสัญญา โดยตกลงกันตามที่ผู้คัดค้านอ้างว่าเป็นสัญญาเลิกสัญญาสัมปทาน เหตุที่เรียกเช่นนั้นสืบเนื่องจากคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการที่วินิจฉัยว่า การที่ผู้ร้องบอกเลิกไม่ชอบแต่เป็นการแสดงเจตนาเลิกสัญญา จึงเป็นคำเสนอเลิกสัญญา และพฤติการณ์ของผู้คัดค้านที่ปฏิบัติตามสัญญาต่อไปเป็นคำสนอง จึงต้องตีความว่า การเลิกสัญญาสัมปทานตามคำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการที่วินิจฉัยว่าเกิดจากคำเสนอและคำสนองในการเลิกสัญญา ก็คือตกลงเลิกสัญญา และเมื่อคำเสนอและคำสนองตรงกัน จึงเกิดเป็นสัญญาขึ้น สัญญานี้ก็คือสัญญาเลิกสัญญาสัมปทานระหว่างผู้ร้องและผู้คัดค้าน ส่วนสัญญาเลิกสัญญาสัมปทานเป็นสัญญาอีกฉบับหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อเลิกสัญญาสัมปทาน ข้อพิพาทคดีนี้เป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากสัญญาเลิกสัญญาว่าผลของการเลิกสัญญา

โดยตกลง...

โดยตกลงกันจะทำให้คู่สัญญาามีสิทธิเรียกร้องต่อกันอย่างไร ซึ่งเป็นข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับสัญญาสัมปทาน ซึ่งสอดคล้องกับที่คณะอนุญาโตตุลาการได้วินิจฉัยไว้

ส่วนการที่ผู้คัดค้านอ้างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๕ นั้น เป็นการเข้าใจหลักกฎหมายคลาดเคลื่อน เพราะสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนไม่สามารถระงับข้อพิพาททางอนุญาโตตุลาการได้ทุกเรื่อง โดยกฎหมายระบุว่าจะสามารถเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการได้ก็ต่อเมื่อคู่สัญญาได้ทำสัญญาอนุญาโตตุลาการ กรณีนี้ผู้คัดค้านจะต้องยืนยันให้ชัดเจนว่าการเลิกสัญญาโดยตกลงกันตามที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้างมานั้น คู่สัญญาได้ทำสัญญาอนุญาโตตุลาการตกลงให้ระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลิกสัญญาโดยตกลงโดยวิธีอนุญาโตตุลาการเสียก่อน ซึ่งหากการตกลงเลิกสัญญากันมิได้ตกลงให้ระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ ก็ย่อมมิใช่เป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๑ เมื่อข้อตกลงในการเลิกสัญญาตามที่ผู้คัดค้านอ้าง นอกจากจะไม่ได้ตกลงให้ระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลิกสัญญาโดยการตกลงกันโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ ทั้งไม่ปรากฏว่าได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการตกลงเลิกสัญญา การตกลงในการเลิกสัญญา จึงมิใช่เป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการ จึงไม่สามารถเสนอข้อพิพาทเกี่ยวกับผลของการเลิกสัญญาโดยตกลงกันต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดได้

ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่า คำว่า “ข้อพิพาท” ที่ระบุไว้ในสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗ มิได้มีบทนิยามไว้ว่าเป็นข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามสัญญาเท่านั้น แต่เมื่อมีกรณีไม่สามารถเจรจาข้อยุติได้ระหว่างคู่สัญญา คู่สัญญามีเจตนาที่จะให้ระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ รวมทั้งการใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากการผิดสัญญาของผู้ร้องทั้งสอง เมื่อผู้ร้องไม่ชำระก็สามารถเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการได้ นั้น ผู้คัดค้านไม่เข้าใจหลักพื้นฐานในการทำสัญญาหลักและสัญญาอนุญาโตตุลาการ เมื่อผู้ร้องและผู้คัดค้านได้ทำสัญญาหลักซึ่งก็คือสัญญาสัมปทาน หากไม่ตกลงไว้เป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการ ถ้าเกิดข้อพิพาทขึ้นก็ต้องไปยุติข้อพิพาทนั้นโดยการฟ้องคดีต่อศาลที่มีอำนาจ ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นก็ย่อมเป็นที่เข้าใจกันอยู่แล้วว่าเกิดจากสัญญาและการปฏิบัติตามสัญญาที่คู่สัญญาได้ทำสัญญาผูกพันกันไว้แล้ว แต่เมื่อผู้ร้องและผู้คัดค้านได้ทำสัญญาอนุญาโตตุลาการไว้เป็นสัญญาอีกข้อตกลงหนึ่งตามสัญญา ข้อ ๓๑ ที่ระบุว่า ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ก็คือ สัญญาหลักให้ระงับข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการได้ ดังนั้น หากข้อพิพาทไม่เกี่ยวกับสัญญาหลัก ย่อมไม่เป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการ ซึ่งกรณีนี้หากผู้คัดค้านเรียกร้องค่าเสียหายมา จะต้องพิจารณาดูเสียก่อนว่าเป็นการเรียกร้องตามสัญญาสัมปทานซึ่งเป็นสัญญาหลักหรือไม่ หากมิใช่เป็นการเรียกร้องตามสิทธิและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาหลักแล้ว เมื่อข้อพิพาทที่เกิดขึ้นมิใช่ข้อพิพาทที่เกี่ยวกับสัญญาหลัก และไม่สามารถ

/ระงับ...

ระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการได้ จะต้องไปฟ้องคดีต่อศาลที่มีอำนาจต่อไป สำหรับคำว่า “ข้อพิพาท” ก็คือ การโต้แย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามสัญญา ปัญหาและอุปสรรคมิได้หมายความเฉพาะข้อพิพาทที่เสนอให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด โดยมีผลทำให้สัญญาสามารถเดินต่อไปเท่านั้น แต่จะรวมถึงเมื่อมีการบอกเลิกสัญญาและมีข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกค่าเสียหายจากการเลิกสัญญาที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ ก็เป็นเหตุและอุปสรรคในการปฏิบัติตามสัญญาด้วย การเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการชี้ขาดก็เพื่อให้มีการปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งในสัญญาจะมีกรณีต้องปฏิบัติหลังจากสัญญาสิ้นสุดลงด้วย คือ กรณีการบอกเลิกสัญญาตามสัญญา ข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ กรณีเช่นนี้จะเป็นเรื่องผู้มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเรียกร้องค่าเสียหายจากการเลิกสัญญา ถ้าไม่มีการโต้แย้งว่าการบอกเลิกสัญญาไม่ชอบ หากผู้ถูกบอกเลิกสัญญาจะยื่นข้อเสนอสองข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการได้จะต้องเป็นเรื่องที่มีคำขอให้มีการปฏิบัติตามสัญญาต่อไป หากยอมรับผลของการเลิกสัญญา แต่ไม่ยอมรับเหตุแห่งการเลิกสัญญาและประสงค์จะได้รับค่าเสียหายจากการบอกเลิกสัญญาไม่ชอบแล้ว มิใช่เป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาสัมปทาน แต่เป็นเรื่องที่จะต้องไปเรียกร้องในความรับผิดชอบทางละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) มิใช่เป็น (๔) นอกจากนี้ คดีนี้เกิดจากผู้ร้องทั้งสองได้บอกเลิกสัญญาและเรียกร้องค่าเสียหายจากการเลิกสัญญาผู้คัดค้านจึงสามารถกระทำได้ ๓ ประการ คือ

๑. ถ้าผู้คัดค้านไม่โต้แย้งการบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองเมื่อสัญญาสิ้นสุดลง สิทธิของผู้คัดค้านจะมีเพียงใดย่อมเป็นไปตามสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗ รวมถึงการกลับคืนสู่ฐานะเดิมด้วย และหากผู้ร้องไม่ยอมชำระเงินหรือทรัพย์สินในการกลับคืนสู่ฐานะเดิมให้กับผู้คัดค้าน กรณีนี้เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาสัมปทาน ผู้คัดค้านสามารถเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อชี้ขาดให้ผู้ร้องชำระเงินหรือคืนทรัพย์สินในการกลับคืนสู่ฐานะเดิมได้

๒. หากผู้คัดค้านเห็นว่าได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้ร้องทั้งสอง ซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองจากการบอกเลิกสัญญาไม่ชอบ เพราะผู้คัดค้านไม่ได้ผิดสัญญา ทำให้สัญญาไม่สิ้นสุดลง และผู้คัดค้านประสงค์จะปฏิบัติตามสัญญาต่อไป กรณีนี้เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองว่าการบอกเลิกสัญญาชอบหรือไม่ และผู้คัดค้านจะมีคำขอให้เข้าปฏิบัติตามสัญญาต่อไป กรณีนี้เป็นข้อพิพาทเกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาสัมปทาน ผู้คัดค้านสามารถเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการได้

๓. ถ้าผู้คัดค้านเห็นว่าการบอกเลิกสัญญาไม่ชอบและตนไม่ผิดสัญญา แต่ผู้คัดค้านไม่ประสงค์ปฏิบัติตามสัญญาต่อไป เท่ากับยอมรับในผลของการบอกเลิกสัญญาแต่ไม่ยอมรับ

/ในเหตุ...

ในเหตุที่ผู้ร้องอ้างในการเลิกสัญญา เมื่อการบอกเลิกสัญญาไม่ชอบและการที่ผู้ร้องขัดขวางไม่ให้เข้าปฏิบัติตามสัญญา ผู้คัดค้านได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครอง ผู้คัดค้านสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากมูลละเมิดนั้นได้ กรณีเช่นนี้เป็นการเรียกร้องค่าเสียหายในนิติเหตุ มิใช่นิติกรรม จึงมิใช่เป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาสัมปทาน แต่เป็นเรื่องผู้ร้องไม่ชำระค่าสินไหมทดแทน จึงเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) จะต้องไปฟ้องคดีต่อศาลซึ่งในกรณีนี้ผู้คัดค้านได้เสนอเป็นข้อพิพาท แต่ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงข้อหาโดยตัดข้อความในมูลหนี้ละเมิดออก เพราะคดีขาดอายุความ และแก้ไขเป็นข้อหาว่า ได้มีการตกลงเลิกสัญญากันโดยปริยาย และเรียกให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม แม้จะแก้ไขข้อหาแล้วก็ยังคงเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดของหน่วยงานทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) คดีก็ขาดอายุความเช่นเดียวกัน

กรณีเกี่ยวกับการคืนเงินและชดเชยเงินลงทุนให้กับผู้คัดค้าน รวมทั้งชดใช้ค่าเสียหาย อันเกิดจากการผิดสัญญาของผู้ร้องทั้งสอง นั้น เป็นการเรียกร้องตามสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ ซึ่งผู้คัดค้านไม่สามารถเรียกร้องได้ เพราะเป็นผลเกิดจากการบอกเลิกสัญญาตามที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘๖ การเลิกสัญญาจึงหมายถึงคู่สัญญาที่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้แสดงเจตนาฝ่ายเดียวไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งขอเลิกสัญญาและยอมทำให้สัญญาสิ้นสุดลง สัญญาสัมปทานข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ ก็เช่นเดียวกันกำหนดไว้เป็นเรื่องการบอกเลิกสัญญาโดยผู้มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้แสดงเจตนาเลิกสัญญาไม่ว่าจะเป็นสัญญาหรือตามกฎหมายระบุไว้เป็นเรื่องการบอกเลิกสัญญาทั้งสิ้น และผลของการบอกเลิกสัญญาเมื่อผู้มีสิทธิบอกเลิกได้แสดงเจตนาเลิกสัญญา อันทำให้สัญญาสิ้นสุดลงตามสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ ก็ได้กำหนดไว้ลักษณะเดียวกัน คือ ให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม ส่วนการเลิกสัญญาโดยตกลงกันหรือทำสัญญาเลิกสัญญาหลักเมื่อคู่สัญญาตกลงเลิกสัญญากันจึงเป็นเรื่องที่คู่สัญญาจะตกลงกันขณะทำคำเสนอและคำสนองเลิกสัญญากันว่า เมื่อตกลงเลิกสัญญากันแล้วจะเรียกร้องกันอย่างไรหลังจากสัญญาเลิกกัน หากมิได้ตกลงกันไว้ หากผู้คัดค้านเห็นว่ามิสิทธิเรียกร้องก็สามารถกล่าวอ้างได้ แต่มิใช่อ้างสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ เนื่องจากสัญญาและกฎหมายดังกล่าวบัญญัติไว้เป็นเรื่องการเลิกสัญญาเพราะเหตุบอกเลิกสัญญา มิใช่เป็นการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน เมื่อผู้คัดค้านเห็นว่าผู้ร้องไม่คืนเงินและชดเชยเงินลงทุน รวมทั้งชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากการผิดสัญญาหลังตกลงเลิกสัญญากันทำให้ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย

/ยอมเป็น...

ยอมเป็นข้อพิพาทเกิดขึ้นเกี่ยวกับการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน การพิจารณาถึงสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา หลังจากการเลิกสัญญาโดยตกลงกันไม่มีผลมาจากสัญญาสัมปทาน สิทธิที่ผู้คัดค้านพึงได้รับมีหรือไม่ เพียงใด หลังจากการเลิกสัญญาเป็นความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองที่ผู้คัดค้านจะต้องไปดำเนินคดีด้วยการฟ้องคดีต่อศาล ไม่ใช่เสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ ดังนั้น การที่ผู้คัดค้านเรียกร้องโดยอ้างสัญญาสัมปทาน ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ และเสนอเป็นข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด จึงเป็นการเสนอข้อพิพาทที่มีใช้เป็นสัญญาสัมปทาน และมีใช้เป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการ ดังนั้น อนุญาโตตุลาการจึงไม่มีอำนาจพิจารณาและมีคำชี้ขาดเพื่อระงับข้อพิพาทนี้ได้

ส่วนสัญญาข้อ ๒๙ เป็นการยึดคืนสัมปทานและการชดใช้ เป็นข้อสัญญาเกี่ยวกับกรณีรัฐบาลได้ยึดคืนหรือเวนคืนระบบหรือพื้นที่สัมปทาน ซึ่งผู้ร้องจะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้ และหากมีข้อพิพาทเกี่ยวกับการชดใช้ให้เสนออนุญาโตตุลาการเพื่อชี้ขาดตามสัญญาข้อ ๓๑ แต่คดีนี้เป็นเรื่องเลิกสัญญา มิใช่เป็นการยึดคืนสัมปทาน และที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ผลของการเลิกสัญญาโดยตกลงกันจะต้องบังคับโดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ ที่ให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม และข้อพิพาทเกี่ยวกับการกลับคืนสู่ฐานะเดิมเป็นข้อพิพาทที่สามารถยุติโดยวิธีการทางอนุญาโตตุลาการได้ นั้น ผู้ร้องเห็นว่า การกลับคืนสู่ฐานะเดิมไม่เป็นข้อพิพาทสำหรับผู้ร้องและผู้คัดค้านกันมาก่อนที่ผู้คัดค้านจะเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ โดยผู้คัดค้านได้มีหนังสือโต้แย้งการกระทำของผู้ร้องทั้งสองว่าการบอกเลิกสัญญาไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ และขัดขวางมิให้ผู้คัดค้านเข้าปฏิบัติตามสัญญา ทำให้ผู้คัดค้านได้รับความเสียหายจำนวนสองหมื่นล้านบาทเศษ ขอให้ชดใช้ค่าเสียหาย โดยให้ยุติข้อพิพาทระหว่างกัน และขอให้ผู้ร้องทั้งสองเปิดเจรจาเพื่อยุติข้อพิพาทภายใน ๖๐ วัน มิฉะนั้นจะเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ ซึ่งข้อพิพาทที่ผู้คัดค้านได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องก่อนเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการนั้นเป็นการดำเนินการในคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓) เพราะผู้คัดค้านกล่าวหาว่า ผู้ร้องบอกเลิกสัญญาไม่ชอบ และขัดขวางการเข้าปฏิบัติตามสัญญา ทำให้ได้รับความเสียหาย ข้อพิพาทนี้จึงมิใช่เป็นข้อพิพาทเรื่องกลับคืนสู่ฐานะเดิมหรือไม่ และเมื่อผู้คัดค้านได้เสนอข้อพิพาทเรียกค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดของหน่วยงานของรัฐ และต่อมาได้แก้ไขเพิ่มเติมคำเสนอข้อพิพาทโดยตัดข้อความเรื่องคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดออกทั้งหมดเพราะคดีขาดอายุความ และตั้งรูปคดีใหม่เป็นข้อหาว่า คู่สัญญาได้ตกลงเลิกสัญญาต่อกันและผลของการเลิกสัญญาคู่สัญญาจะต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม ซึ่งจะทำให้ผู้คัดค้านได้รับเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ ข้อพิพาทนี้ก็ยังคงเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบของหน่วยงาน

/ทางปกครอง...

ทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓) นอกจากนี้ ยังไม่เคยปรากฏว่า กรณีของผู้ร้องและผู้คัดค้านเป็นการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน หรือโดยปริยายก่อนเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ โดยผู้คัดค้านโต้แย้งการบอกเลิกสัญญาของผู้ร้อง ทำให้ผู้คัดค้านได้รับความเสียหายตลอดมา ประเด็นการเลิกสัญญาโดยตกลงกันและผลของการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน ผู้คัดค้านไม่ได้นำมาประนีประนอมกับผู้ร้องมาก่อน เมื่อประเด็นการเลิกสัญญาโดยตกลงกันยังไม่ปรากฏเป็นข้อพิพาทมาก่อนเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ ดังนั้น ผลของการเลิกสัญญาโดยตกลงกันที่จะบังคับให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ จึงไม่ต้องกล่าวถึง เนื่องจากไม่เคยได้หยิบยกมาเป็นประเด็นข้อพิพาทระหว่างผู้ร้องและผู้คัดค้านมาก่อน เพิ่งจะปรากฏในคำเสนอข้อพิพาทเท่านั้น เมื่อข้อพิพาทที่เกิดจากการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน รวมทั้งผลของการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน มิใช่เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาสัมปทาน ดังนั้น ข้อพิพาทเกี่ยวกับการกลับคืนสู่สถานะเดิมอันเป็นผลจากการเลิกสัญญา หรือข้อตกลงในการเลิกสัญญากัน จึงมิใช่สัญญาอนุญาโตตุลาการ และไม่สามารถระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการได้ ข้ออ้างของผู้คัดค้านจึงไม่มีเหตุผลและไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า สัญญาพิพาทเลิกกันโดยปริยายมิใช่ข้อตกลงหรือสัญญาเลิกสัญญา นั้น เมื่อพิจารณาจากคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งระบุว่า การที่ผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญาโดยไม่ชอบเป็นคำเสนอขอเลิกสัญญาสัมปทาน และผู้คัดค้านยินยอมปฏิบัติเป็นการแสดงเจตนาสนองรับ ย่อมเป็นหลักกฎหมายที่รู้จักกันอยู่ทั่วไปไม่ต้องอธิบายว่าเป็นเรื่องการก่อให้เกิดสัญญา เมื่อคำเสนอและคำสนองตรงกัน ทำให้เกิดสัญญาขึ้น เรียกว่า สัญญาเลิกสัมปทาน หรือจะเรียกว่าเป็นข้อตกลงในการเลิกสัญญาสัมปทาน และเมื่อตกลงในการเลิกสัญญาแล้ว ทำให้สัญญาเลิกกันเพราะมีการแสดงเจตนาสองฝ่ายในการเลิกสัญญา กรณีเช่นนี้ ย่อมมิใช่เป็นการเลิกสัญญากันโดยปริยายตามคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งได้วินิจฉัยในลักษณะที่เป็นการขัดแย้งกัน ดังนั้น การที่ผู้คัดค้านอ้างว่า การทำคำเสนอและคำสนองมิใช่ทำให้เกิดสัญญาใหม่หรือขัดแย้งกัน และการที่ผู้คัดค้านไม่ตั้งใจเรียกร้องให้มีการปฏิบัติตามสัญญาต่อไป และต้องเรียกคืนเงินและใช้เงินทุนด้วย ถือว่าเป็นคำสนองที่มีเงื่อนไข เป็นการบอกปิดไม่รับคำเสนอเลิกสัญญาของผู้ร้อง และเป็นคำเสนอขึ้นมาใหม่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๕๙ จึงไม่เกิดสัญญาเลิกสัญญาก็ขัดแย้งกับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ สัญญาเลิกสัญญาจึงไม่เกิดขึ้น หรือข้อตกลงในการเลิกสัญญาไม่บรรลุผล ซึ่งก็คือ สัญญาสัมปทานยังไม่เลิกต่อกัน เมื่อสัญญายังไม่เลิกต่อกันจึงให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมไม่ได้ ข้อคัดค้านของผู้คัดค้านจึงขัดแย้งกันเอง และการเลิกสัญญาตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเป็นการเลิกสัญญา

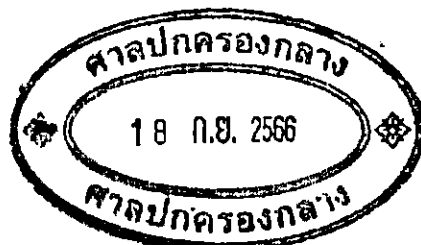

/โดยตกลง...

โดยตกลงกันเป็นสัญญาขึ้นมาใหม่ เป็นนิติกรรมที่มีผลให้สัญญาสัมปทานสิ้นสุดลง จากคำเสนอและคำสนองเลิกสัญญาที่อนุญาตตุลาการวินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านยินยอมปฏิบัติตามที่ผู้ร้องแสดงเจตนา ย่อมถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาสนองรับคำเสนอของผู้ร้องทั้งสองสัญญาเลิกสัญญา ย่อมสำเร็จเมื่อผู้คัดค้านได้แสดงเจตนาสนองรับคำเสนอของผู้ร้องและทำให้สัญญาสัมปทานสิ้นสุดผลของการเลิกสัญญาโดยตกลงกันนั้น ผู้คัดค้านจะอ้างผลของการเลิกสัญญาโดยตกลงกันตามสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ ไม่ได้ เพราะในขณะที่ทำคำเสนอและคำสนอง มิได้มีการตกลงว่าหลังจากตกลงเลิกสัญญาแล้ว ให้นำเอาสัญญาข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ มาใช้ และไม่อาจนำเอามาตรา ๓๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับได้ เพราะเป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้สำหรับกรณีการบอกเลิกสัญญาเท่านั้น ดังนั้น ที่ผู้คัดค้านอ้างและเรียกร้องให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม และอนุญาตตุลาการชี้ขาดให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม จึงเป็นการขัดต่อกฎหมาย

ส่วนรายงานการประชุมของอนุญาตตุลาการครั้งที่ ๓ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ นั้น อนุญาตตุลาการได้พิจารณาข้อหาของผู้คัดค้านแล้วเห็นว่า ข้ออ้างของผู้คัดค้านที่ว่าสัญญาเลิกกันโดยปริยายไม่มีมูลมาจากสัญญาสัมปทาน และการเรียกร้องให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม เพราะมีการบอกเลิกสัญญาโดยปริยายก็ได้อาศัยข้อตกลงในสัญญาสัมปทานเป็นข้อพิจารณาเท่ากับข้อเรียกร้องของผู้คัดค้านเป็นการเรียกร้องนอกสัญญาสัมปทานมิใช่เป็นข้อเรียกร้องในสัญญาสัมปทาน จึงเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดว่าคำเสนอข้อพิพาทนี้ไม่อยู่ในอำนาจของอนุญาตตุลาการ อนุญาตตุลาการควรจะยุติกระบวนการพิจารณาทันที ส่วนที่อนุญาตตุลาการรับพิจารณาโดยอ้างเหตุว่าสถาบันอนุญาตตุลาการมีคำสั่งรับแล้วยังไม่มีเหตุผลและไม่เกี่ยวกับการที่จะแยกข้อเรียกร้องออกจากกันดังที่ผู้คัดค้านได้ให้การไว้

ส่วนกรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ผู้คัดค้านมีสิทธิเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาตตุลาการ เพราะได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามสัญญาสัมปทาน ข้อ ๓๑ โดยได้พยายามประนีประนอมตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ แล้ว นั้น ผู้ร้องเห็นว่า ข้อเท็จจริงในคดีนี้เป็นเรื่องของการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน และการเรียกร้องให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมเพราะการตกลงเลิกสัญญา ซึ่งผู้คัดค้านไม่ได้นำไปเสนอผู้ร้องเพื่อเจรจามาก่อน ส่วนหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ นั้น มิใช่ข้อพิพาทในเรื่องนี้ แต่เป็นกรณีที่ผู้คัดค้านเรียกร้องในมูลหนี้ละเมิดอันเกิดจากการที่ผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญาไม่ชอบและขัดขวางไม่ให้ผู้คัดค้านเข้าปฏิบัติตามสัญญา และก่อนหน้านั้นผู้คัดค้านได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ แจ้งให้ผู้ร้องใช้ค่าเสียหายจากมูลละเมิดดังกล่าว ส่วนข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการเลิกสัญญาโดยตกลงกัน มิได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนตามสัญญาข้อ ๓๑ และข้อพิพาทในคดีนี้มีใช่เป็นข้อพิพาทในสัญญาสัมปทาน แม้ว่าผู้คัดค้านจะได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนในสัญญาข้อ ๓๑ เพื่อพยายามประนีประนอมกันก็ตาม

/ก็ไม่ก่อให้เกิด...

ก็ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้คัดค้านที่จะเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ เพราะเป็นการเรียกร้อง นอกสัญญาสัมปทาน อนุญาโตตุลาการจึงไม่มีอำนาจชี้ขาดข้อพิพาทนี้ ข้ออ้างของผู้คัดค้านในกรณีนี้ จึงมิใช่ข้อพิพาทในคดีนี้ นอกจากนี้ การที่ผู้คัดค้านยอมรับคำชี้ขาดบางส่วนขัดต่อข้อสัญญา ย่อมเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะเป็นการเรียกร้อง ตามอำเภอใจ ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของสัญญาสัมปทาน และฝ่าฝืนต่อสัญญาที่คู่สัญญาได้ตกลงกัน ไว้แล้ว และอำนาจของอนุญาโตตุลาการในการชี้ขาดข้อพิพาทนั้นจะต้องตีความอย่างเคร่งครัด เพราะกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการเป็นการยกเว้นไม่ต้องฟ้องและดำเนินคดีในศาล

ผู้คัดค้านให้การเพิ่มเติมในคดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒ ว่า คณะอนุญาโตตุลาการ ได้แจ้งให้ผู้ร้องทั้งสองทราบถึงการกำหนดประเด็นข้อพิพาทแล้ว ซึ่งเป็นไปตามความเห็นชอบ ของคู่พิพาทในวันนัดพร้อมในการประชุมครั้งที่ ๓ ของสถาบันอนุญาโตตุลาการ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ ซึ่งผู้ร้องได้เข้าประชุมในวันนัดพร้อมดังกล่าว แต่ไม่ได้โต้แย้งเกี่ยวกับการ กำหนดประเด็นข้อพิพาท และการดำเนินการของอนุญาโตตุลาการว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ใดๆ และได้เข้าต่อสู้คดีในชั้นอนุญาโตตุลาการอย่างเต็มที่ ตามวิธีการและขั้นตอนที่กฎหมาย กำหนดทุกประการ จนคณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำชี้ขาดวินิจฉัยข้อพิพาทจึงยอมแสดงให้ เห็นว่า ผู้ร้องทั้งสองยอมรับว่าการดำเนินการในกำหนดประเด็นข้อพิพาทของคณะอนุญาโตตุลาการ ชอบด้วยกฎหมายแล้ว มิได้เป็นการดำเนินการเกินขอบเขตอำนาจของอนุญาโตตุลาการ อีกทั้ง มิได้เป็นกรณีผู้คัดค้านสละข้อต่อสู้ในประเด็นดังกล่าวตามที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้างแต่ประการใด และข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๕๗ เป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาพิพาท อนุญาโตตุลาการจึงมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทดังกล่าวได้ ซึ่งอนุญาโตตุลาการได้วินิจฉัย โดยอาศัยเหตุผลและการรับฟังพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนของคู่พิพาทตามกฎหมาย จึงไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย การบังคับตามคำวินิจฉัยชี้ขาดนี้ย่อมไม่เป็นการขัดต่อ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข) โดยอนุญาโตตุลาการได้รับฟังข้อเท็จจริงทั้งสองฝ่าย อย่างเปิดเผยโดยชอบตามกระบวนการพิจารณาแล้ว มิได้มีการกีดกันการนำเสนอพยานหลักฐาน หรือข้อเท็จจริง ซึ่งในกระบวนการพิจารณาในชั้นอนุญาโตตุลาการทั้งในคดีข้อพิพาทหมายเลขดำ ที่ ๑๑๙/๒๕๕๗ และข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ นั้น คณะอนุญาโตตุลาการได้เปิดโอกาส ให้ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านมีโอกาสนำสืบพยานหลักฐาน และเสนอข้ออ้างข้อต่อสู้ได้อย่างเต็มที่ อย่างเท่าเทียมกัน และไม่มีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ใดที่สื่อให้เห็นว่า อนุญาโตตุลาการไม่มี ความเป็นกลางในทางกลับกันปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีอนุญาโตตุลาการฝ่ายผู้ร้องได้ถอนตัว เมื่อทราบว่า จะได้รับมอบหมายให้มีตำแหน่งในผู้ร้องที่ ๒ และมีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการ

/ฝ่ายผู้ร้อง...

ฝ่ายผู้ร้องทั้งสองเข้ามาใหม่ ย่อมเป็นที่เห็นได้โดยชัดแจ้งว่า คณะอนุญาโตตุลาการมีความเป็นกลาง อีกทั้งในระหว่างการพิจารณาในชั้นอนุญาโตตุลาการ ผู้ร้องทั้งสองไม่เคยโต้แย้งหรือกล่าวอ้าง หรือคัดค้านถึงความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการ แต่เมื่อผู้ร้องทั้งสองทราบผลคำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการที่ให้ยกข้อเรียกร้องของผู้ร้องทั้งสองในคดีข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ และให้ผู้ร้องทั้งสองดำเนินการให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมตามข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ แล้ว จึงเพิกยกข้ออ้างเรื่องความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการมากล่าวอ้างเพียงเพื่อหวังจะปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการ

เมื่อคณะอนุญาโตตุลาการได้พิจารณาจากพยานหลักฐานของแต่ละฝ่ายแล้ว ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการรับมอบพื้นที่ แผนแบบในการก่อสร้าง การออกแบบจำนวนรางรถไฟเส้นยมราช - มักกะสัน การออกแบบขานชาลาและสถานีรถไฟบางซื่อ ปัญหาของสถานีสามเสน และสถานีดอนเมือง การออกแบบช่องทางและไหล่ทางตามมาตรฐาน AASHTO ปัญหาบริเวณ NASA Night Club การดำเนินการขับไล่ผู้บุกรุกออกจากพื้นที่สัมปทาน ปัญหาสถานีรังสิตใหม่ และกำหนดเวลาตามสัญญาสัมปทานแล้ว คณะอนุญาโตตุลาการมีความเห็นจากการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน การรับฟังข้อเท็จจริงในสำนวนว่า ผู้ร้องทั้งสองเป็นฝ่ายผิดสัญญา จึงเป็นเรื่องของการทำคำวินิจฉัยโดยพิจารณาจากพยานหลักฐานที่ทั้งสองฝ่ายได้นำเสนออย่างเต็มที่แล้ว ไม่ใช่การเลือกรับฟังข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ผู้คัดค้านเพียงฝ่ายเดียวอย่างไม่เป็นกลาง อีกทั้งคำวินิจฉัยชี้ขาดนี้มีใช่เป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเพียงบุคคลเดียว และมีใช่เป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการฝ่ายผู้คัดค้าน แต่เป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการทั้งคณะ ซึ่งในการทำคำวินิจฉัยชี้ขาดย่อมจะต้องมีการพิจารณาถึงพยานหลักฐานทั้งหมดในสำนวน และเมื่อพยานหลักฐานในการพิสูจน์ข้ออ้างข้อต่อสู้ของฝ่ายใดมีเหตุมีผล มีความเป็นจริงและน่ารับฟังได้มากกว่า ก็ย่อมพิจารณาวินิจฉัยไปตามข้อเท็จจริงในสำนวนนั้น เมื่อผู้ร้องซึ่งมีโอกาสพิสูจน์และเสนอพยานหลักฐานอย่างเต็มที่ ไม่สามารถพิสูจน์ข้อต่อสู้และข้ออ้างของตนได้การกล่าวอ้างว่าคณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาและวินิจฉัยไม่เป็นไปตามที่ผู้ร้องทั้งสองต้องการหรือให้การต่อสู้ไว้ เป็นการวินิจฉัยที่เลือกรับฟังข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ผู้คัดค้านเพียงฝ่ายเดียวอย่างไม่เป็นกลาง เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข) จึงเป็นการไม่สุจริตและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอว่ามีกรณีหรือข้อเท็จจริงใดที่ชี้ให้เห็นว่า คณะอนุญาโตตุลาการมีพฤติการณ์ที่เลือกรับฟังข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ผู้คัดค้านเพียงฝ่ายเดียวและไม่เป็นกลาง นอกจากนี้ คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ

/ในข้อพิพาท...

ในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ และข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ก็ไม่ได้ขัดแย้งกัน และเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน จึงเป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดที่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนที่ผู้ร้องทั้งสองอ้างว่า การเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการของผู้ร้องทั้งสอง เป็นการเสนอข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ นั้น เป็นข้ออ้างที่ไม่มีข้อสนับสนุนทางกฎหมายและไม่สามารถนำมาใช้ในกรณีพิพาทคดีนี้ได้ เนื่องจากมาตราดังกล่าวเป็นกรณีที่ได้รับความสะดวกหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนเสียหาย และการแก้ไขหรือบรรเทาความสะดวกหรือเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้นต้องให้ศาลปกครองมีคำบังคับตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่การที่ผู้ร้องทั้งสองยื่นข้อเรียกร้องเป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ นั้น เป็นการยื่นข้อเรียกร้องต่ออนุญาโตตุลาการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มิใช่การฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อให้ศาลปกครองมีคำบังคับตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ผู้คัดค้านให้การเพิ่มเติมในคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๕๑ ว่า ข้อพิพาทในคดีนี้ เป็นข้อพิพาทที่อยู่ในขอบเขตสัญญาอนุญาโตตุลาการ คำวินิจฉัยและคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการอยู่ในขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาท และการบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยผู้คัดค้านยืนยันข้อเท็จจริงตามคำให้การ คำคัดค้านคำให้การ และคำให้การเพิ่มเติมที่ได้เสนอต่อศาลไว้แล้ว

คดีที่สาม (คดีหมายเลขดำที่ ๑๓๗๙/๒๕๕๒) ผู้คัดค้านยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านได้ตกลงทำสัญญาสัมปทานระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับในกรุงเทพมหานครและการใช้ประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ และวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ ได้มีการทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อก่อสร้างและประกอบกิจการโครงการระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับในกรุงเทพมหานครและการใช้ประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ผู้ร้องทั้งสองได้บอกเลิกสัญญาและห้ามมิให้ผู้คัดค้านและบริวารเข้าไปดำเนินการก่อสร้างใด ๆ ในพื้นที่สัมปทานอีกต่อไป ผู้คัดค้านจึงโต้แย้งการบอกเลิกสัญญาดังกล่าว แต่ผู้ร้องทั้งสองยืนยันที่จะเลิกสัญญาและไม่มีเจตนาและผูกพันหรือปฏิบัติตามสัญญาอีกต่อไป ผู้คัดค้านจึงมิได้เรียกร้องให้ปฏิบัติตามสัญญา แต่เรียกร้องให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม อันเนื่องมาจากความสมัครใจเลิกสัญญา (โดยปริยาย) ของคู่สัญญา แต่ผู้ร้องทั้งสองกลับไม่ดำเนินการชดเชยหรือชดเชยเพื่อให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม

/ตามประมวล...

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ ผู้คัดค้านจึงใช้สิทธิตามข้อ ๓๑ ของสัญญาสัมปทาน โดยมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ ขอให้ผู้ร้องทั้งสองระงับข้อพิพาทโดยเจรจา ประนีประนอมภายใน ๖๐ วัน ผู้ร้องทั้งสองได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว แต่เพิกเฉยไม่เจรจา ประนีประนอมกับผู้คัดค้าน เมื่อพ้นกำหนดการเจรจาประนีประนอมดังกล่าวแล้ว ผู้คัดค้านจึงเสนอ ข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ เพื่อเรียกร้องให้ผู้ร้องทั้งสองชดใช้หรือชดเชยแก่ผู้คัดค้านเพื่อให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ คณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำชี้ขาดในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ เป็นข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ โดยมีสาระสำคัญว่า ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านต่างมีเจตนาโดยปริยายเพื่อเลิกสัญญาสัมปทานแล้ว ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้าน จำต้องให้แต่ละฝ่ายกลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ และชี้ขาดให้ผู้ร้องทั้งสองต้องให้ผู้คัดค้านกลับสู่ฐานะเดิมโดยให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกัน หรือแทนกันชำระเงินและคืนเงินตอบแทนให้แก่ผู้คัดค้าน ผู้ร้องทั้งสองได้รับทราบถึงคำชี้ขาด ของคณะอนุญาโตตุลาการดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๑ แต่ผู้ร้องทั้งสองกลับเพิกเฉย ไม่ดำเนินการตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ และเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๑ ผู้คัดค้าน ได้มีหนังสือทวงถามแจ้งให้ผู้ร้องทั้งสองปฏิบัติตามคำชี้ขาดข้อพิพาทของคณะอนุญาโตตุลาการ ให้เสร็จสิ้นภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือทวงถาม ซึ่งผู้ร้องทั้งสองได้รับหนังสือทวงถามแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๑ แต่ยังคงเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ผู้คัดค้านจึงยื่นคำร้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนเงินค่าตอบแทนที่ผู้คัดค้านชำระให้แก่ผู้ร้องทั้งสอง จำนวน ๒,๘๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินจำนวนดังกล่าว นับแต่วันที่ผู้ร้องทั้งสองได้รับเงินในแต่ละงวดจากผู้คัดค้านจนกว่าจะชำระเสร็จ แต่ทั้งนี้ดอกเบี้ยต้องไม่เกิน ๕ ปี ในแต่ละงวดที่ผู้คัดค้านได้รับเงินจากผู้ร้องทั้งสอง

๒. ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนหนังสือค้ำประกันของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) หมายเลข ๑๐/๓๔/๕๑๘๘๑ ให้แก่ผู้คัดค้าน

๓. ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนเงินค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกันคิดถึงวันเสนอข้อพิพาท (วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗) จำนวน ๓๘,๗๔๙,๘๐๐ บาท ให้แก่ผู้คัดค้าน พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ผู้คัดค้าน

/ได้จ่ายเงิน...

ได้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมแต่ละงวดให้แก่ธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จนกว่าจะชำระเสร็จ แต่ทั้งนี้ดอกเบี้ยต้องคิดไม่เกิน ๕ ปี ในแต่ละงวดที่ผู้คัดค้านชำระให้แก่ธนาคาร

๔. ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชดใช้เงินในการก่อสร้างโครงการจำนวน ๙,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แก่ผู้คัดค้าน พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ในต้นเงิน ๙,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันชี้ขาด (วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑) จนกว่าจะชำระเสร็จ

๕. ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายในชั้นอนุญาโตตุลาการ และค่าปฎิบัติการของคณะอนุญาโตตุลาการ ในส่วนของผู้คัดค้านที่ต้องชดใช้คืนผู้ร้องจำนวน ๔,๕๑๑,๓๓๓ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ยื่นคำร้องจนกว่าจะชำระเสร็จ

๖. ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระค่าฤชาธรรมเนียม ค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแทนผู้คัดค้านด้วย

ผู้ร้องทั้งสองให้การในคดีที่สามว่า เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านได้ทำสัญญาสัมปทานระบบการขนส่งรถไฟและถนนยกระดับในกรุงเทพมหานคร และใช้ประโยชน์จากที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย และวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ ได้ทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติม ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ผู้ร้องทั้งสองได้บอกเลิกสัญญาและห้ามมิให้ผู้คัดค้านและบริวารเข้าไปดำเนินการก่อสร้างใด ๆ ในพื้นที่สัมปทานอีกต่อไป โดยให้เหตุผลว่า ผู้คัดค้านเจตนาไม่ปฏิบัติตามสัญญาเพื่อให้สัญญาสัมปทานมีผลสำเร็จตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์แห่งสัญญาอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในส่วนการก่อสร้างตามสัญญาสัมปทานในระยะต่าง ๆ มีความล่าช้า และมีผลสำเร็จของงานต่ำกว่าเป้าหมายที่ควรจะเป็นมาก รวมทั้งไม่ดำเนินการอื่นๆ ตามข้อกำหนดในสัญญา เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ผู้คัดค้านได้มีหนังสือโต้แย้งการบอกเลิกสัญญาว่า เป็นการแทรกแซงของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ ในการเข้าครอบครองพื้นที่สัมปทานภายใต้สัญญาสัมปทาน ย่อมเป็นการผิดข้อตกลงหรือเป็นการยึดคืนพื้นที่สัมปทาน ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายรัฐจะต้องจ่ายค่าชดเชยและอาจถูกเรียกร้องความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้คัดค้าน และทรัพย์สินของผู้คัดค้าน และยังยืนยันที่จะคงดูแลรักษาพื้นที่ต่อไป ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ผู้ร้องที่ ๑ ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๒๐๘.๓/๑๙๓๒ แจ้งยืนยันการบอกเลิกสัญญาและมิให้ผู้คัดค้านและบริวารเข้าไปเกี่ยวข้องหรือดำเนินการใด ๆ ในพื้นที่สัมปทาน ให้ขนย้ายเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ออกไปให้พ้นจากพื้นที่ภายใน ๑๕ วัน ถ้าฝ่าฝืนจะดำเนินการทางกฎหมายต่อไป วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๑ ผู้คัดค้านโต้แย้งว่าการเลิกสัญญาไม่ถูกต้องและผู้ร้องไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญา เว้นแต่จะได้บอกเลิกสัญญาตามข้อกำหนดและวิธีการที่ระบุไว้ในสัญญา แต่ผู้คัดค้านจะย้ายออกไปและมีสิทธิจะได้รับ

/การชดใช้...

การชดใช้ค่าเสียหายจากผู้ร้องในกรณียึดหรือเวนคืนสัมปทาน ตามสัญญาข้อ ๒๙.๒ และยืนยันว่า การเลิกสัญญาของผู้ร้องเป็นการยึดคืนสัมปทานตามสัญญาข้อ ๒๙ ผู้ร้องที่ ๑ จึงได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๒๐๘.๓/๕๒๔๔ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๑ แจ้งยืนยันการบอกเลิกสัญญา สัมปทานว่า เป็นการใช้สิทธิตามกฎหมาย ผู้คัดค้านไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายใด ๆ และเป็นการใช้สิทธิ เลิกสัญญาสัมปทานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘๘ มิใช่กรณีที่รัฐบาลยึดคืน หรือเวนคืนระบบหรือพื้นที่สัมปทานตามสัญญาข้อ ๒๙ กระบวนการชดใช้ค่าเสียหายจึงไม่อยู่ ภายใต้อำนาจสัญญาข้อ ๒๙ ผู้คัดค้านจึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ แจ้งว่า ผู้ร้อง กระทำไม่ชอบและไม่ถูกต้องตามสัญญาสัมปทาน ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของสัญญา และจงใจกีดกัน ผู้คัดค้านจากการปฏิบัติตามสัญญา เป็นการกระทำผิดสัญญาในสาระสำคัญ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และก่อให้เกิดความเสียหาย เป็นเงินกว่าสองหมื่นล้านบาท และทวงถามให้ผู้ร้องทั้งสองชดใช้เงิน จำนวนดังกล่าว หากไม่ชำระภายใน ๓๐ วัน จะดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ร้องต่อไป โดยไม่มี การบอกกล่าวอีก และผู้คัดค้านมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ แจ้งว่า ผู้ร้องไม่ปฏิบัติ ตามข้อกำหนดในสัญญา การบอกเลิกสัญญาไม่ชอบ ไม่เป็นไปตามขั้นตอนการบอกเลิกสัญญา และไม่ยินยอมให้ผู้คัดค้านเข้าไปในพื้นที่เพื่อก่อสร้างต่อไปเป็นการกระทำผิดสัญญาและก่อให้เกิด ความเสียหาย คิดเป็นเงินประมาณ ๖๑,๐๐๐ ล้านบาท จึงเสนอให้มีการเปิดการเจรจา หากไม่มี การตกลงใด ๆ ผู้คัดค้านจะนำข้อพิพาทเสนอต่ออนุญาโตตุลาการ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ผู้คัดค้านได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำ ที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ โดยขอให้วินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ร้องทั้งสองเป็นเหตุให้ผู้คัดค้านได้รับความเสียหายจากการบอกเลิกสัญญาและมีได้เข้าดำเนินการก่อสร้างต่อไป ถือว่าสัญญาเป็นอัน เลิกกัน คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม และการเลิกสัญญาดังกล่าวผู้ร้องทั้งสอง เป็นฝ่ายผิดสัญญา จึงต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย โดยคืนเงินจำนวน ๒,๘๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท คืนหลักประกันของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) คืนเงินค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือ คำประกันของธนาคาร ชดใช้เงินลงทุนและค่าใช้จ่ายเป็นเงินจำนวน ๘,๓๒๐,๓๕๓,๑๒๐ บาท และค่าเสียหายที่ไม่สามารถทำให้โครงการแล้วเสร็จ จำนวน ๓๐,๕๙๔,๘๔๘,๗๒๑ บาท รวมเป็น เงินทั้งสิ้น ๕๘,๗๖๙,๕๑๐,๑๔๖ บาท โดยไม่ได้เรียกร้องให้คณะอนุญาโตตุลาการบังคับให้ ผู้ร้องทั้งสองชดใช้หรือชดเชยในการกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ผู้คัดค้านได้ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำเสนอข้อพิพาท เกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญา การไม่ยอมให้เข้าไปปฏิบัติตามสัญญา และการเรียกร้องค่าเสียหาย จากมูลละเมิดว่า หลังจากผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญากับผู้คัดค้านแล้ว ผู้คัดค้านมิได้เข้าไป ดำเนินการก่อสร้างตามสัญญาอีกต่อไป พฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าทั้งสองฝ่ายสมัครใจจะเลิกสัญญา

/ต่อกัน...

ต่อกันโดยปริยาย คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายย่อมต้องกลับคืนสู่ฐานะที่เป็นอยู่เดิม จึงเรียกร้องให้ คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม โดยให้ผู้ร้องทั้งสองชำระเงินและคืนทรัพย์สิน ๓ รายการ รวมเป็นเงิน ๒๘,๓๓๔,๖๖๑,๔๒๕ บาท ซึ่งการเรียกร้องให้ชดใช้หรือชดเชยในการกลับคืนสู่ฐานะเดิม เป็นเรื่องที่ถูกคัดค้านตั้งเป็นฐานแห่งสิทธิใหม่ให้ผู้ร้องรับผิดชอบ และได้เรียกร้องก่อนเสนอข้อพิพาท ต่อคณะอนุญาโตตุลาการ

สำหรับการใช้สิทธิฟ้องคดี ผู้คัดค้านสามารถเลือกที่จะฟ้องในข้อหาใดขึ้นอยู่กับ ความประสงค์ว่าจะให้สัญญาสัมปทานคงอยู่ต่อไป เพื่อให้ผู้คัดค้านสามารถเข้าปฏิบัติตามสัญญา หรือไม่ เป็นหลักในการพิจารณาเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องต่อคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งผู้คัดค้านได้ยืนยัน ชัดแจ้งแล้วว่า ไม่ประสงค์จะปฏิบัติตามสัญญาต่อไป จึงไม่มีกรณีที่จะฟ้องเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับ สัญญาสัมปทานตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แต่เป็นเรื่องที่จะต้องฟ้องเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติ เดียวกัน ซึ่งจากคำเสนอข้อพิพาทตอนแรกเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิด และต่อมา ได้แก้ไขเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่น ซึ่งก็คือความรับผิดในการกลับคืนสู่ฐานะเดิม และการเลือกที่จะใช้สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งในสองกรณีดังกล่าว ผู้คัดค้านยังจะต้องพิจารณา ต่อไปด้วยว่า เป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือไม่หากคู่สัญญาได้ตกลงให้ระงับข้อพิพาทในเรื่องนั้น โดยวิธีอนุญาโตตุลาการก็ย่อมจะเป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๑ หากคู่สัญญาฝ่ายใดฟ้องคดีเกี่ยวกับข้อพิพาทตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ โดยมีได้เสนอข้อพิพาทนั้นต่อคณะอนุญาโตตุลาการตามสัญญา ศาลจะสั่งจำหน่ายคดีหากคู่สัญญา อีกฝ่ายขอให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีเพื่อให้ไปดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการได้ตามมาตรา ๑๔ ดังนั้น การฟ้องเกี่ยวกับการละเมิดหรือการฟ้องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง จึงต้องฟ้องต่อศาลปกครอง เว้นแต่เป็นข้อพิพาทที่คู่สัญญาตกลงระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการซึ่งสัญญาระหว่าง ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านนี้เป็นสัญญาสัมปทาน และเป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการตามข้อ ๓๑.๑ ของสัญญาดังกล่าว ซึ่งได้กำหนดว่า เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ คู่สัญญาต้องพยายาม ประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นก่อน ถ้าหากภายในหกสิบวันหรือภายในช่วงเวลาที่ขยายออกไปใด ๆ ตามที่จะตกลงกันนั้น คู่สัญญาไม่สามารถประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นได้ให้นำข้อพิพาทนั้น เสนอให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด และเมื่อเจตนาของผู้คัดค้านไม่ประสงค์ที่จะปฏิบัติตามสัญญาต่อไป จึงเป็นการยอมรับในผลจากการเลิกสัญญา เพียงแต่นำเอาเหตุที่เลิกสัญญาไม่ชอบมาเป็นฐาน หรือข้ออ้างอันอาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาในการเรียกค่าเสียหายจากมูลละเมิด หรือต่อมา ได้เปลี่ยนแปลงข้อหาเป็นการนำเอาเหตุเลิกสัญญากันโดยปริยายมาเรียกให้ชดใช้หรือชดเชย

ในการ...

ในการกลับคืนสู่ฐานะเดิมในความรับผิดชอบอย่างอื่นของหน่วยงานของรัฐ เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอย่างอื่นของหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งข้อพิพาทนี้มิได้ระบุไว้ในสัญญาสัมปทานว่า หากผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญาไม่ชอบจะชดเชยค่าเสียหายอย่างไรและในสัญญาก็มิได้ตกลงกันว่า กรณีเลิกสัญญาไม่ชอบของผู้ร้องทั้งสองให้ถือว่าเป็นคำเสนอเลิกสัญญา เมื่อผู้คัดค้านไม่ปฏิบัติตามสัญญาต่อไปเป็นคำสนองรับ เป็นการเลิกสัญญาโดยปริยายแล้ว เมื่อเลิกสัญญาโดยปริยายแล้วผู้ร้องทั้งสองจะต้องชดใช้คืนเงินและทรัพย์สินให้ผู้คัดค้านอย่างไรก็ได้ระบุไว้ในสัญญาการเรียกร้องให้ผู้ร้องทั้งสองรับผิดชอบบอกเลิกสัญญาโดยไม่ชอบ เป็นหนี้มูลละเมิดและเรียกร้องความรับผิดชอบอย่างอื่นในการคืนเงินหรือทรัพย์สินจากการเลิกสัญญาโดยปริยาย จึงเป็นการเรียกร้องเกินขอบเขตสัญญา และมีประเด็นว่าผู้ร้องทั้งสองจะต้องรับผิดชอบชำระเงินหรือทรัพย์สินตามข้อเรียกร้องของผู้คัดค้านหรือไม่ จึงไม่ต้องพิจารณาสีทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา เพราะสัญญามีได้ตกลงในเรื่องนี้ ข้อพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอย่างอื่นในการกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำเสนอข้อพิพาทของผู้คัดค้าน จึงมิใช่ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาตามสัญญาสัมปทานข้อ ๓๑ และไม่สามารถระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นโดยอนุญาโตตุลาการได้ ดังนั้น การเรียกร้องจึงต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) เพื่อให้ศาลปกครองบังคับตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยสั่งให้ผู้ร้องทั้งสองใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สิน กรณีนี้จะเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาความรับผิดชอบอย่างอื่นไม่ได้

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองปฏิเสธการชำระเงินและคืนทรัพย์สินตามคำชี้ขาด เพราะเป็นคำชี้ขาดข้อพิพาทที่ไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการ และเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ โดยพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๔ บัญญัติให้อำนาจคณะอนุญาโตตุลาการที่จะวินิจฉัยขอบเขตอำนาจของตน และคำชี้ขาดจะต้องไม่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๗ วรรคสอง ที่ห้ามมิให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดเกินขอบเขตสัญญา ดังนั้น การที่อนุญาโตตุลาการได้พิจารณาขอบเขตอำนาจของตนก่อนก็เพื่อให้คำชี้ขาดมีผลบังคับ หากพบว่าไม่อยู่ในขอบเขตอำนาจก็จะต้องยุติดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการ และให้คู่กรณีไปใช้สิทธิให้ถูกต้อง ซึ่งข้อพิพาทในเรื่องนี้ อนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับข้อพิพาทที่ผู้คัดค้านเสนอให้อนุญาโตตุลาการสั่งให้ผู้ร้องทั้งสองรับผิดชอบอย่างอื่น คือ ให้ชดใช้หรือชดเชยในการกลับคืนสู่ฐานะเดิม นั้น ตามรายงานการประชุมครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ บันทึกไว้ว่า คณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่า ผู้ร้องและผู้คัดค้าน

/ต่างอาศัย...

ต่างอาศัยมูลเหตุของข้ออ้างที่เป็นหลักแห่งข้อหาต่างกัน คือผู้คัดค้านอ้างว่า สัญญาเลิกกันโดยปริยาย ข้ออ้างดังกล่าวเป็นกรณีที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่ได้ปฏิบัติตามสัญญาต่อกัน การเลิกสัญญาตามข้อเรียกร้องจึงไม่มีมูลมาจากสัญญาสัมปทานแต่อย่างใด และข้อเรียกร้องให้ใช้สิทธิเรียกร้อง เพื่อให้ทั้งสองกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ ก็มิได้อาศัยข้อตกลงในสัญญาเป็นข้อพิจารณาว่า สิทธิและหน้าที่ของคู่พิพาทเป็นประการใดภายหลังจากเลิกสัญญากัน แต่เมื่อสถาบันอนุญาโตตุลาการมีคำสั่งรับข้อเรียกร้องแย้งไว้แล้ว จึงเห็นควรให้แยกข้อเรียกร้องแย้งออกพิจารณาต่างหากจากข้อเรียกร้องเดิม จากรายงานการประชุมดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่คณะอนุญาโตตุลาการได้วินิจฉัยชี้ขาดว่าข้อพิพาทที่เกิดขึ้นไม่เกี่ยวกับสัญญาสัมปทาน และไม่ใช้สัญญาอนุญาโตตุลาการตามสัญญาสัมปทาน คณะอนุญาโตตุลาการจะต้องยุติกระบวนการอนุญาโตตุลาการทันที ดังนั้น การที่คณะอนุญาโตตุลาการกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่าสัญญาสัมปทานเลิกกันโดยปริยายหรือโดยข้อกฎหมายหรือไม่ ผู้ร้องและผู้คัดค้านจะกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๓๙๑ หรือไม่ เพียงใด เท่ากับเป็นการกำหนดขอบเขตอำนาจของตนว่าแม้จะเป็นการพิจารณาข้อเรียกร้องนอกสัญญาหรือเกินขอบเขตแห่งสัญญาก็ตาม ก็จะใช้อำนาจชี้ขาดข้อพิพาทนั้นต่อไป ย่อมเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๗ วรรคสอง อย่างชัดเจน ผู้ร้องทั้งสองจึงยื่นคำร้องคัดค้านอำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการ เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ แต่คณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำสั่งคำร้องในรายงานการประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๐ ว่า เห็นควรวินิจฉัยอำนาจการพิจารณาข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการและขอบเขตอำนาจของอนุญาโตตุลาการในคำชี้ขาดประเด็นข้อพิพาทไปพร้อมกัน กรณีจึงเป็นการยืนยันอำนาจของอนุญาโตตุลาการที่จะพิจารณาข้อพิพาทนอกสัญญาสัมปทานต่อไปทั้งที่ไม่มีอำนาจพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาท ซึ่งสัญญาอนุญาโตตุลาการได้กำหนดไว้เป็นขั้นตอนตามสัญญาข้อ ๓๑.๑ ส่วนการเรียกร้องให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมโดยการชดใช้หรือชดเชยเงินหรือสิ่งของนั้น ผู้คัดค้านจะต้องนำไปเรียกร้องโดยตรงต่อผู้ร้องทั้งสองเพื่อประนีประนอมระงับข้อพิพาทก่อนภายใน ๖๐ วัน หากไม่สามารถตกลงกันได้ จึงจะเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ เมื่อผู้ร้องได้มีการยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำเสนอข้อพิพาทเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ เท่ากับยังไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของสัญญาสัมปทาน เนื่องจากสิทธิเรียกร้องเพื่อให้ทั้งสองกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ ผู้คัดค้านมิได้เรียกร้องจากผู้ร้องมาก่อนเท่ากับยังมิได้ดำเนินการประนีประนอมระงับข้อพิพาทในเบื้องต้น จึงเป็นการข้ามขั้นตอน คณะอนุญาโตตุลาการจึงไม่อาจรับข้อพิพาทดังกล่าวไว้พิจารณา และต้องสั่งยุติกระบวนการอนุญาโตตุลาการ และให้ผู้คัดค้านไปดำเนินการตามขั้นตอนก่อน ถ้าตกลงกันไม่ได้ภายใน ๖๐ วัน จึงให้เสนอข้อเรียกร้องต่ออนุญาโตตุลาการใหม่

/สำหรับ...

สำหรับคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการที่ชี้ขาดให้ผู้ร้องทั้งสองกลับคืนสู่ฐานะเดิม อันเป็นผลจากสัญญาเลิกสัญญา โดยให้ผู้ร้องทั้งสองชำระเงินค่าตอบแทนที่ผู้ร้องได้ชำระไป จำนวน ๒,๘๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท คืนหนังสือค้ำประกันของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ชดใช้เงินค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกัน และเงินค่าก่อสร้างโครงการ จำนวน ๙,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นคำชี้ขาดที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายที่ห้ามมิให้ชี้ขาดเกินขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๗ วรรคสอง และเป็นการชี้ขาดที่ไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการที่คู่สัญญาดตกลงให้อนุญาโตตุลาการมีอำนาจชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาสัมปทานตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๓ (๔) และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๔ ซึ่งคดีนี้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๖) ดังนั้น การใช้อำนาจในการชี้ขาดข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการ ต้องเป็นข้อสัญญาตกลงกัน ให้ระงับข้อพิพาททางอนุญาโตตุลาการได้เท่านั้น หากมิใช่เป็นข้อพิพาททางอนุญาโตตุลาการแล้ว การใช้อำนาจของอนุญาโตตุลาการย่อมเป็นการก้าวล่วงไปใช้อำนาจของศาลทันทีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๗ เมื่อสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบอันเกิดจากการเลิกสัญญา ระหว่างผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านมิใช่สัญญาสัมปทาน และเมื่อคณะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดว่า ผู้ร้องทั้งสองจะต้องรับผิดชอบให้คืนเงินและทรัพย์สินตามคำชี้ขาด จึงเป็นการใช้อำนาจของศาลในการพิพากษารรคคดี คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการที่ไม่มีอำนาจดังกล่าว เป็นการขัดรัฐธรรมนูญ และเป็นการละเมิดอำนาจศาลในการพิจารณาพิพากษารรคคดี นอกจากนี้ การวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการคลาดเคลื่อนไม่ตรงกับข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง ซึ่งการที่คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดประเด็นการบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองว่าไม่มีสิทธิ และไม่มีผลให้สัญญาเดิมเลิกกันนั้น ไม่ถูกต้อง จึงเป็นการตีความขัดกับข้อ ๒๗.๑ ของสัญญา และการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘๖ ก็เป็นข้อตกลงที่ระบุไว้ในสัญญา จึงเป็นสิทธิของผู้ร้องทั้งสองที่จะบอกเลิกสัญญาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ การใช้สิทธิเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสอง จึงเป็นการใช้สิทธิเลิกสัญญาตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาสัมปทาน กรณีนี้แม้คู่สัญญาจะมีได้ตกลงว่าให้สามารถเลิกสัญญาได้ตามบทบัญญัติของกฎหมายก็ตาม แต่คู่สัญญาก็ยังมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ตามบทบัญญัติของกฎหมาย ส่วนกรณีที่ผู้คัดค้านเสนอให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการได้หรือไม่ นั้น ผู้ร้องเห็นว่า คำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ๒ ประการ คือ มิได้มีคำวินิจฉัยตามคำร้องขอให้

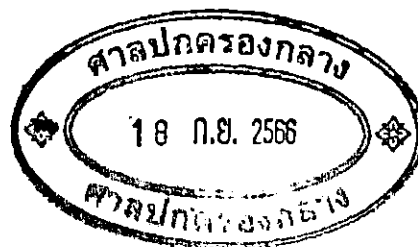

/ชี้ขาด...

ชี้ขาดข้อกฎหมายเบื้องต้นที่ว่า ข้อเรียกร้องให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมมิได้อาศัยข้อตกลงในสัญญา และกรณีที่วินิจฉัยเกี่ยวกับสัญญาข้อ ๓๑.๑ ไม่ถูกต้องและคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านจะกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ หรือไม่ เพียงใด นั้น คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่วินิจฉัยเกี่ยวกับผลของการเลิกสัญญาระหว่างผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านโดยปรับเข้ากับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ นั้น ไม่ถูกต้อง ซึ่งบทบัญญัตินี้ใช้เฉพาะกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายที่มีสิทธิเลิกสัญญาได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา ผลของการบอกเลิกสัญญาให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม ส่วนการตกลงเลิกสัญญาหรือการเลิกสัญญาโดยปริยายตามคำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการ นั้น มิใช่เป็นกรณีผู้มีสิทธิบอกเลิกสัญญาใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา จึงต้องพิจารณาขณะที่คู่สัญญาทำคำเสนอและสนองเลิกสัญญาสัมปทาน เมื่ออนุญาโตตุลาการวินิจฉัยว่า การบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองเป็นคำเสนอ และผู้คัดค้านสนองรับตามคำเสนอ จึงเป็นการยอมรับว่าตนเองไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ผลของสัญญาเลิกสัญญาจึงได้ตกลงกันในส่วนของผู้คัดค้านว่า ไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย

ส่วนการที่คณะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดให้ผู้ร้องทั้งสองคืนเงินค่าตอบแทน นั้น เป็นการขัดต่อกฎหมาย ซึ่งเงินค่าตอบแทนดังกล่าวเป็นเงินที่ผู้คัดค้านให้กับผู้ร้องเพราะได้รับสัมปทานในกิจการของรัฐ เป็นสัญญาต่างตอบแทน โดยผู้คัดค้านจะมีรายได้จากอัตราค่าโดยสารรถไฟชุมชน และค่าธรรมเนียมทางด่วนยกระดับ และได้รับสิทธิที่จะหาประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ นอกเหนือจากการพัฒนาที่ดินตามเส้นทางของระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับและพื้นที่พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ รวมทั้งสิ้น ๖๓๔.๕ ไร่ ซึ่งผู้คัดค้านรับมอบพื้นที่ไปแล้ว และเข้าไปครอบครองที่ดินในพื้นที่สัมปทานเป็นประโยชน์แก่ผู้คัดค้านไปแล้ว ทำให้ผู้ร้องเสียสิทธิในการครอบครองที่ดินในพื้นที่สัมปทานให้กับผู้คัดค้าน ส่วนเงินค่าตอบแทนดังกล่าวผู้คัดค้านชำระไปโดยคาดหมายว่าเมื่อได้ก่อสร้างและดำเนินการไปตามที่กำหนดจะได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าวตามอายุสัมปทาน และผู้ร้องรับเงินค่าตอบแทนไว้เสมือนเป็นค่าเช่าที่ดิน การให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนหนังสือค้ำประกันของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) นั้น เนื่องจากการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้คัดค้านยังไม่สิ้นสุด ผู้ร้องจึงไม่สามารถที่จะคืนหลักประกันดังกล่าว และยังถือว่าผู้ค้ำประกันยังไม่สิ้นผลผูกพัน และการให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนเงินค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกันนั้น เงินค่าธรรมเนียมเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจของผู้คัดค้านเพื่อให้ได้รับสัมปทานจากผู้ร้องทั้งสอง และทำให้ผู้คัดค้านสามารถเข้าครอบครองพื้นที่และทำประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ เมื่อสัมปทานสิ้นสุดลง ผู้ร้องจึงไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกันให้กับผู้คัดค้าน และมูลหนี้ในกรณีนี้ มิใช่เป็นการ

/เรียกค่าเสียหาย...

เรียกค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่น แต่เป็นการตกลงเลิกสัญญา
กันเอง โดยมีได้ตกลงถึงข้อเรียกร้องหลังเลิกสัญญา ค่าชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการที่ให้
คืนเงินค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือคำประกันพร้อมดอกเบี้ย จึงเป็นค่าชี้ขาดที่ขัดต่อกฎหมาย
และกรณีที่ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันใช้เงินในการก่อสร้างโครงการนั้น ชัดต่อข้อตกลง
ในสัญญา ซึ่งสัญญาสัมปทานข้อ ๒๔ ได้ตกลงไว้ล่วงหน้าว่า หากสัญญาสัมปทานสิ้นสุดลง ผู้คัดค้าน
จะต้องส่งมอบระบบต่างๆ ในพื้นที่สัมปทานให้ผู้ร้องที่ ๒ โดยจะเรียกค่าตอบแทนใด ๆ ไม่ได้
ผู้ร้องทั้งสองจึงไม่ต้องขอใช้เงินในการก่อสร้างโครงการ อาคารและสิ่งปลูกสร้าง เมื่อสัญญาสัมปทาน
สิ้นสุดลงโดยการตกลงกัน ข้อตกลงล่วงหน้าในสัญญาสัมปทานไม่ทำให้ผู้คัดค้านได้สิทธิเรียกร้อง
ค่าก่อสร้างโครงการได้ ซึ่งข้อตกลงล่วงหน้าว่าจะเรียกร้องค่าตอบแทนใดๆ หรือขอใช้ค่าแรงงาน
เป็นข้อตกลงที่สามารถบังคับได้ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๘ - ๔๕๙/๒๕๒๔ (ประชุมใหญ่)
ดังนั้น การที่ผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญาสัมปทานเกิดจากความผิดของผู้คัดค้านที่ไม่สามารถ
ดำเนินการก่อสร้างโครงการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาสัมปทานได้ ทำให้
คู่สัญญาฝ่ายรัฐได้รับความเสียหาย จึงขอที่จะบอกเลิกสัญญาได้ การบอกเลิกสัญญาเป็นไปตาม
สัญญาสัมปทานและกฎหมาย ค่าใช้จ่ายในการลงทุนดำเนินการก่อสร้างโครงการจึงเป็นส่วนที่
ผู้คัดค้านจะต้องรับผิดชอบเอง ผู้คัดค้านจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างโครงการ
รวมทั้งดอกเบี้ยจากผู้ร้องทั้งสอง

ผู้คัดค้านคัดค้านคำให้การในคดีที่สามว่า คณะอนุญาโตตุลาการมีอำนาจ
พิจารณาวินิจฉัยและชี้ขาดข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดง
ที่ ๖๔/๒๕๕๑ การพิจารณาและคำชี้ขาดอยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการ กระบวน
พิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการเป็นไปตามที่คู่กรณีตกลงกันและเป็นไปตามพระราชบัญญัติ
อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ และเป็นไปตามข้อบังคับสำนักงานศาลยุติธรรม ว่าด้วย
อนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ แล้ว การบังคับตามคำชี้ขาดไม่ขัดต่อความสงบ
เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๑๙๗ โดยสัญญาสัมปทานมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทไว้ในสัญญาข้อ ๓๑ ว่า
เมื่อกรณีที่มีข้อพิพาทใดๆ อันเกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับสัญญาพิพาทนี้และไม่สามารถตกลง
ประนีประนอมกันได้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด คู่สัญญามีเจตนาที่จะมีการระงับข้อพิพาทตามสัญญา
ฉบับพิพาทกันโดยการนำเสนอต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อวินิจฉัย เมื่อเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญา
ประสงค์ให้มีการยุติข้อพิพาทตามสัญญาโดยเสนอต่ออนุญาโตตุลาการเป็นสำคัญ ประกอบกับ
ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นข้อพิพาทที่เกิดจากการเลิกสัญญากันโดยความตกลงของคู่สัญญา จึงเป็น
ข้อพิพาทอันเกี่ยวข้องกับสัญญาพิพาท เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติ

/อนุญาโตตุลาการ...

อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๕ ก็ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ในสัญญาระหว่างรัฐกับเอกชน ไม่ว่าจะเป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ก็ตาม คู่สัญญาอาจตกลงให้ใช้วิธีการอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทได้ อนุญาโตตุลาการก็ย่อมมีอำนาจพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทตามคำเสนอข้อพิพาทได้ และตามสัญญาสัมปทานไม่มีบทนิยามศัพท์ คำว่า “ข้อพิพาท” ว่าหมายความว่าเพียงถึงข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามสัญญาเท่านั้น เมื่อไม่มีคำจำกัดความหรือนิยามศัพท์ไว้อย่อมจะต้องพิจารณาความหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของคู่สัญญา ซึ่งย่อมจะหมายถึงข้อพิพาทใดๆ ที่ไม่สามารถเจรจาหาข้อยุติกันได้ระหว่างคู่สัญญา คู่สัญญา มีเจตนาที่จะให้มีการระงับข้อพิพาทตามสัญญาฉบับพิพาทกันโดยการนำเสนอต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อวินิจฉัย การที่ผู้ร้องทั้งสองมีหน้าที่ต้องคืนเงินและชดเชยเงินลงทุนและชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากการผิดสัญญาให้แก่ผู้คัดค้าน แต่ผู้ร้องทั้งสองไม่ดำเนินการใด ๆ ย่อมถือว่าเป็นข้อพิพาทที่คู่สัญญาเจตนาให้มีการระงับโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการด้วย ประกอบกับสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗.๕ ก็ได้ระบุเกี่ยวกับผลหลังจากการเลิกสัญญาไว้โดยชัดเจนให้ถือปฏิบัติให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ และในข้อ ๒๘.๕ ของสัญญาสัมปทานก็ได้กำหนดเช่นเดียวกันเกี่ยวกับผลหลังจากการเลิกสัญญาให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ ข้อพิพาทเกี่ยวกับผลหลังจากการเลิกสัญญา จึงถือเป็นข้อพิพาทที่คู่สัญญาเจตนาให้มีการระงับโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการด้วย และเมื่อพิจารณาสัญญาสัมปทาน ข้อ ๒๙.๔ ประกอบด้วยแล้ว จะเห็นได้โดยชัดเจนว่าคู่สัญญาเจตนาให้มีการระงับโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการในเรื่องผลการชดเชยหรือชดใช้ให้แก่กันภายหลังเลิกสัญญาด้วย อีกทั้งการที่จะโต้แย้งว่าสัญญาสัมปทานไม่ได้ระบุโดยชัดเจนว่าให้ระงับข้อพิพาทเรื่องการกลับคืนสู่ฐานะเดิมหลังจากการเลิกสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๓๙๑ โดยวิธีการอนุญาโตตุลาการแล้ว ทำให้ไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการและอนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจพิจารณานั้น ถือเป็นข้อโต้แย้งที่ไม่มีเหตุผล เพราะในการร่างสัญญาต่าง ๆ ของคู่สัญญาย่อมไม่สามารถที่จะเขียนหรือระบุให้ครอบคลุมถึงทุกกรณีได้ การจะพิจารณาว่าสัญญาไม่ได้ระบุไว้โดยชัดเจนแล้วไม่ถือว่ามีการตกลงกันนั้นย่อมไม่ชอบด้วยเหตุผล เนื่องจากการตีความของเอกสารหรือข้อตกลงของคู่สัญญาแล้วย่อมจะต้องพิจารณาถึงเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญาเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถบังคับให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของคู่กรณีอย่างที่สุด

ส่วนการวินิจฉัยตามรายงานการประชุมอนุญาโตตุลาการครั้งที่ ๓ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ เป็นการวินิจฉัยประเด็นว่าข้อเรียกร้องแย้งของผู้ร้องทั้งสองนั้นเกี่ยวข้องกับหรือเกี่ยวกับข้อเรียกร้องเดิมของผู้คัดค้านหรือไม่ เพื่อที่คณะอนุญาโตตุลาการจะได้มีคำสั่งว่าจะให้รวมข้อเรียกร้องเดิมและข้อเรียกร้องแย้งพิจารณาไปในคดีเดียวกันหรือจะให้แยก

/ข้อเรียกร้อง...

ข้อเรียกร้องแย้งออกไปเป็นอีกคดีหนึ่งที่จะให้มีการพิจารณาต่างหากจากข้อเรียกร้องเดิม ซึ่งในการวินิจฉัยประเด็นนี้ย่อมจะต้องพิจารณาว่า ข้อเรียกร้องแย้งเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวกับ กับข้อเรียกร้องเดิมของผู้ร้องหรือไม่ ขอบเขตในการพิจารณาจึงต้องพิจารณาข้อแตกต่าง และความเกี่ยวพัน คณะอนุญาโตตุลาการจึงได้พิจารณาถึงมูลเหตุอันเป็นเนื้อหาแห่งข้อหา โดยข้อเรียกร้องเดิมของผู้คัดค้านขอให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๕๑ จึงไม่มีประเด็นจะต้องพิจารณาถึงเหตุแห่งการเลิกสัญญาหรือกรณี ผิดสัญญา ในขณะที่ข้อเรียกร้องแย้งมีประเด็นกล่าวอ้างว่าฝ่ายผู้คัดค้านผิดสัญญาจึงจะต้องมีการ พิจารณาเรื่องการผิดสัญญาสัมปทาน การวินิจฉัยเพื่อส่งแยกข้อเรียกร้องแย้งออกจากข้อเรียกร้อง เดิมจึงไม่อาจถือเป็นคำวินิจฉัยในประเด็นเรื่องการเรียกร้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม เป็นข้อพิพาท ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาอันจะระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการตามสัญญาสัมปทานข้อ ๓๑ ได้ และอยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการด้วย ผู้คัดค้านจึงไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอน ตามสัญญาสัมปทานข้อ ๓๑ ตามที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้าง เพราะการเรียกร้องขอให้คู่สัญญากลับคืน สู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๕๑ นั้น เป็นเรื่องเดิมที่ผู้คัดค้าน ใช้สิทธิเรียกร้องมาแต่ต้นและอยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการด้วย

การที่ผู้ร้องทั้งสองได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ถึงผู้คัดค้าน เพื่อบอกเลิกสัญญา เป็นการบอกเลิกสัญญาโดยที่ไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอน ที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาข้อ ๒๗ ซึ่งจากพยานหลักฐานที่ผู้คัดค้านเสนอในชั้นอนุญาโตตุลาการ จะเห็นได้ว่าระยะเวลาตามสัญญาสัมปทานได้ขยายออกไป เนื่องจากมีเหตุการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุม ของทั้งสองฝ่ายทำให้ไม่สามารถก่อสร้างได้ตามกำหนด และผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทยในขณะนั้น ก็ได้มีหนังสือยอมรับระยะเวลาก่อสร้างใหม่แล้ว การบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองอ้างอิง ระยะเวลาก่อสร้างเดิมจึงไม่ถูกต้อง การบอกเลิกสัญญาดังกล่าวจึงไม่ชอบและไม่มีผลทำให้สัญญา เลิกกันแต่อย่างใด ซึ่งผู้คัดค้านได้โต้แย้งการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวแล้ว แต่ผู้ร้องทั้งสอง ก็ได้มีหนังสือยืนยันเจตนาการเลิกสัญญา โดยแจ้งว่าไม่มีเจตนาจะผูกพันหรือปฏิบัติตามสัญญา พิพาทกับผู้คัดค้านอีกต่อไป เมื่อผู้คัดค้านมิได้เข้าดำเนินการก่อสร้างตามสัญญา และมีได้เรียกร้อง การปฏิบัติตามสัญญาต่อไปโดยเรียกร้องเพียงให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม สัญญาพิพาท จึงเป็นอันเลิกกันโดยผลของการแสดงเจตนาตกลงเลิกสัญญากันด้วยความสมัครใจของคู่สัญญา ซึ่งเป็นการเลิกสัญญาโดยปริยาย จึงมีผลเพียงว่าเจตนาของคู่กรณีเหมือนกัน คือ ไม่ประสงค์จะบังคับ หรือปฏิบัติตามสัญญาสัมปทานต่อกัน ย่อมถือว่าคู่สัญญาประสงค์ให้เป็นการเลิกสัญญาด้วยใจสมัคร ซึ่งไม่ใช่กรณีของการทำคำเสนอ คำสนอง อันจะทำให้เกิดเป็นสัญญาใหม่ และเป็นที่ยอมรับ ได้โดยชัดแจ้งว่า ผู้คัดค้านไม่ตั้งใจที่จะเรียกร้องให้ปฏิบัติตามสัญญาต่อไปเท่านั้น โดยผู้คัดค้านยังคง

/เรียกร้อง...

เรียกร้องให้ผู้ร้องทั้งสองคืนเงินและชดใช้เงินลงทุน รวมทั้งค่าเสียหายให้ผู้คัดค้านด้วย จึงไม่ใช่การแสดงเจตนาของผู้คัดค้านว่ายอมรับการเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองโดยไม่มีเงื่อนไขหรือไม่มีข้อโต้แย้ง หากจะเทียบกับคำเสนอ คำสนอง ตามที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้างก็ไม่ถือว่าเป็นคำสนอง ยอมรับตามคำเสนอเลิกสัญญา แต่กลับถือเป็นคำสนองที่มีเงื่อนไขมีข้อความเพิ่มเติม มีข้อจำกัด หรือมีข้อแก้ไขอย่างอื่นประกอบด้วย จึงเป็นคำบอกปิดไม่รับคำเสนอเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสอง ย่อมเป็นคำเสนอขึ้นใหม่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๕๙ จึงไม่เกิดสัญญาเลิกสัญญาตามที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้าง เมื่อสัญญาพิพาทเลิกกันแล้ว และในสัญญาพิพาท ไม่ปรากฏว่ามีข้อตกลงที่กำหนดว่า เมื่อสัญญาเลิกกันคู่สัญญาจะไม่ต้องชำระราคาหรือชดใช้เงินคืนแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายแต่อย่างใด ผลของการเลิกสัญญาพิพาทจึงทำให้ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้าน ต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม กล่าวคือ ถ้าในระหว่างที่สัญญาพิพาทยังมีผลผูกพันอยู่ ผู้คัดค้าน ได้ให้สิ่งใดไว้แก่ผู้ร้องทั้งสองเพื่อเป็นการชำระหนี้ตามสัญญาพิพาท และผู้ร้องทั้งสองได้รับไว้ ตามสัญญาพิพาทก็มีหน้าที่ต้องคืนให้แก่ผู้คัดค้านเพื่อให้ผู้คัดค้านกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามที่เป็นอยู่ ก่อนมีการทำสัญญาพิพาทจนกว่าจะครบถ้วน ดังนั้น เมื่อสัญญาพิพาทเลิกกันผู้ร้องทั้งสอง จึงมีหน้าที่ต้องชำระเงินที่ได้รับไปจากผู้คัดค้านตามสัญญาพิพาทคืนพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ได้รับเงินจนกว่าจะชำระคืนแก่ผู้คัดค้านครบถ้วน และต้องชดใช้เงินที่ผู้คัดค้าน ได้จ่ายไปเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาพิพาทคืนจนกว่าจะครบถ้วน ค่าชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว และในการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการนั้น ผู้คัดค้านมีสิทธิ ตามกฎหมายและตามสัญญา ข้อ ๓๑ ผู้คัดค้านได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่สัญญากำหนดไว้ และอนุญาโตตุลาการมีอำนาจพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทตามคำเสนอของผู้คัดค้านได้

ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมคำเสนอข้อพิพาท เป็นการสละข้อเรียกร้องบางส่วน มิใช่เปลี่ยนแปลงข้อหาข้อพิพาทแต่อย่างใด ซึ่งในการยื่นข้อเรียกร้องเดิมนั้น ผู้คัดค้านประสงค์ จะเรียกร้องค่าเสียหายจากการผิดสัญญาของผู้ร้องทั้งสองด้วย แต่ต่อมาผู้คัดค้านเห็นว่า หากผู้คัดค้าน ประสงค์จะเรียกค่าเสียหายจากการผิดสัญญาแล้วจะต้องมีการพิสูจน์เรื่องการผิดสัญญา ของผู้ร้องทั้งสอง และจะต้องพิสูจน์ในส่วนของค่าเสียหายจากการผิดสัญญาดังกล่าวด้วย ซึ่งจะทำให้ กระบวนการพิจารณามีความล่าช้าและซับซ้อนมากขึ้น อีกทั้งการขอเจรจากับผู้ร้องทั้งสองเพื่อชดเชย และยุติข้อพิพาทเป็นเรื่องยาก หากผู้คัดค้านเรียกค่าเสียหายโดยอ้างว่า ผู้ร้องทั้งสองเป็นฝ่าย ผิดสัญญา ซึ่งวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของผู้คัดค้านต้องการเพียงให้ชดใช้และชดเชยเงินลงทุนต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการไปในโครงการอย่างเป็นธรรมเท่านั้น ผู้คัดค้านจึงได้ตัดสินใจแก้ไขเพิ่มเติมข้อเรียกร้อง โดยการไม่เรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการผิดสัญญาของผู้ร้องทั้งสองตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ วรรคสี่ และการเรียกร้องให้ชำระเงินค่าเสียหายจากมูลเหตุผิดสัญญา

/มิใช่...

มิใช่มูลเหตุละเมิด เมื่อผู้ร้องทั้งสองเป็นฝ่ายผิดสัญญาทำให้ผู้คัดค้านได้รับความเสียหาย ผู้คัดค้านจึงใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากการผิดสัญญา และผู้คัดค้านไม่เคยกล่าวอ้างว่าผู้ร้องทั้งสองกระทำละเมิดและไม่เคยเรียกค่าเสียหายจากละเมิด อีกทั้งการเรียกร้องให้คืนเงินและชดเชยเงินลงทุน รวมทั้งค่าเสียหายอันเกิดจากการผิดสัญญาถือเป็นการใช้สิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการจึงชอบด้วยกฎหมายและสามารถบังคับตามคำชี้ขาดได้ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การที่ผู้ร้องทั้งสองปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาดหรือการไม่บังคับตามคำชี้ขาด ย่อมเป็นการไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้คัดค้านเป็นผู้ลงทุนที่เข้าทำโครงการโดยสุจริต และเหตุแห่งการกล่าวอ้างเพื่อบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองแท้จริงแล้วเป็นเหตุที่อยู่เหนือความควบคุมของผู้คัดค้าน เป็นความบกพร่องล่าช้า และเป็นการกระทำผิดสัญญาจากผู้ร้องทั้งสอง เมื่อผู้คัดค้านประสงค์จะเรียกเงินลงทุนที่ได้ชำระในการทำโครงการคืนโดยไม่ติดใจเรียกร้องค่าเสียหายจากการผิดสัญญาของผู้ร้องทั้งสอง จึงเป็นการเรียกร้องที่พอสมควรและเป็นธรรมแล้ว การดำเนินกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทของคณะอนุญาโตตุลาการจึงเป็นการกระทำภายในขอบเขตของสัญญาและขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ไม่เป็นการใช้อำนาจของศาลในการพิจารณาคดี เนื่องจากพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๑๐ ถึงมาตรา ๒๒๒ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติรองรับอำนาจและคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการไว้แล้ว การดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นการกำหนดประเด็นข้อพิพาท หน้าที่นำสืบ การสืบพยาน การวินิจฉัย และการทำคำชี้ขาดจึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย และสัญญาสัมปทานแล้ว

ผู้ร้องทั้งสองให้การเพิ่มเติมในคดีที่สามว่า ข้อพิพาทสามารถยุติโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการได้ก็ต่อเมื่อคู่สัญญาได้ทำสัญญาอนุญาโตตุลาการตกลงให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ และสัญญาอนุญาโตตุลาการต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อคู่สัญญาตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๑ ข้อพิพาทในคดีหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ เป็นข้อพิพาทที่ผู้คัดค้านเสนอต่ออนุญาโตตุลาการถือเอาตามที่ได้ขอแก้ไขคำเสนอข้อพิพาทเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ว่าหลังจากผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญากับผู้คัดค้านแล้ว ผู้คัดค้านก็ได้เข้าไปดำเนินการก่อสร้างตามสัญญาต่อไป พฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าทั้งสองฝ่ายสมัครใจจะเลิกสัญญาต่อกันโดยปริยาย และย่อมต้องกลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม จึงเรียกร้องให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม โดยให้ผู้ร้องทั้งสองชำระเงินและคืนทรัพย์สิน รวม ๓ รายการ เป็นเงิน ๒๘,๓๓๔,๖๖๑,๔๒๕ บาท และคณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำวินิจฉัยในรายงานการประชุมครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ ว่า

/ผู้ร้อง...

ผู้ร้องและผู้คัดค้านต่างอาศัยมูลเหตุของข้ออ้างที่เป็นหลักแห่งข้อหาต่างกัน คือ ผู้คัดค้านอ้างว่า สัญญาเลิกกันโดยปริยาย ข้ออ้างดังกล่าวเป็นกรณีที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่ได้ปฏิบัติตามสัญญาต่อกัน เหตุเลิกสัญญาตามข้อเรียกร้องจึงไม่มีมูลมาจากสัญญาสัมปทานแต่อย่างใด และข้อเรียกร้อง ให้ใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ ก็มีได้อาศัยข้อตกลงในสัญญาเป็นข้อพิจารณาว่า สิทธิและหน้าที่ของคู่พิพาท เป็นประการใดภายหลังเลิกสัญญากัน เมื่อสถาบันอนุญาโตตุลาการมีคำสั่งรับข้อเรียกร้องแย้งไว้แล้ว จึงเห็นควรให้แยกข้อเรียกร้องแย้งออกพิจารณาต่างหากจากข้อเรียกร้องเดิม ข้อพิพาทในคดีนี้ จึงมีว่า เมื่อคู่สัญญาได้สมัครใจเลิกสัญญาสัมปทานต่อกัน คู่สัญญาจะต้องให้อีกฝ่ายกลับคืนสู่ฐานะ เดิม โดยผู้คัดค้านจะได้รับคืนเงินและค่างานที่ทำหรือไม่ จึงเป็นข้อพิพาทนอกสัญญาสัมปทาน และเมื่อมิใช่ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาสัมปทาน ข้อพิพาทดังกล่าวจึงไม่สามารถระงับได้ โดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ และเมื่อพิจารณาจากคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการที่วินิจฉัยว่า การที่ผู้ร้องทั้งสองมีหนังสือโดยมติคณะรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาสัมปทานต่อผู้คัดค้านทันที โดยไม่ได้ ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗.๑ ย่อมเป็นการบอกเลิกสัญญาสัมปทาน โดยยังไม่มีสิทธิ จึงไม่มีผลให้สัญญาสัมปทานเลิกกัน แต่พฤติการณ์ของผู้ร้องทั้งสองที่ยืนยัน เจตนาในการเลิกสัญญาและไม่มีเจตนาผูกพัน และห้ามผู้คัดค้านกับบริวารเข้าไปเกี่ยวข้องกับ หรือดำเนินการใด ๆ ในพื้นที่เขตสัมปทาน ให้ขนย้ายเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ออกไป หลังจากนั้นผู้คัดค้านก็ยินยอมขนย้ายเครื่องมือและคนงานออกจากพื้นที่ และไม่ได้เข้าไป ดำเนินการใด ๆ ในพื้นที่สัมปทานอีกเลย พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ร้องทั้งสองมีเจตนา จะเลิกสัญญากับผู้คัดค้าน อันถือได้ว่าเป็นคำเสนอขอเลิกสัญญาสัมปทานของผู้ร้องทั้งสอง และการที่ผู้คัดค้านยินยอมปฏิบัติตามที่ผู้ร้องแสดงเจตนา ย่อมถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาสนอง รับคำเสนอของผู้ร้องทั้งสอง ดังนั้น สัญญาสัมปทานดังกล่าวย่อมเลิกกันโดยปริยาย จึงทำให้ ข้อเท็จจริงชัดเจนขึ้นว่า การที่สัญญาสัมปทานเลิกกัน เกิดจากสัญญาเลิกสัญญาสัมปทานที่ผู้ร้อง ทั้งสองและผู้คัดค้านได้ตกลงสมัครใจกันที่จะเลิกสัญญา สัญญาเลิกสัญญามีผลให้สัญญาสัมปทาน เลิกกัน มิใช่การเลิกสัญญาตามสัญญาสัมปทาน ข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ เมื่อสัญญาเลิกสัญญาทำให้ สัญญาสัมปทานเลิกกัน จึงปรากฏมีสัญญาขึ้นสองสัญญา กล่าวคือ สัญญาสัมปทานสัญญาหนึ่ง และสัญญาเลิกสัญญาอีกสัญญาหนึ่ง ซึ่งสัญญาสัมปทานเป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการตามที่ตกลงไว้ ในสัญญาสัมปทานข้อ ๓๑ และได้ตกลงไว้ถึงผลของการเลิกสัญญาว่าจะบังคับกันอย่างไร ไว้ในสัญญาข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ ส่วนสัญญาเลิกสัญญาขณะทำคำเสนอและคำสนองไม่ได้ระบุว่า ให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ อีกทั้งมิได้ตกลงว่าผลของการเลิกสัญญาจะบังคับ กันอย่างไรเหมือนสัญญาสัมปทาน กรณีเช่นนี้หากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจากสัญญาเลิกสัญญา

/ในข้อพิพาท...

ในข้อพิพาทที่ว่า จะให้คู่สัญญาบังคับกันอย่างไรภายหลังเลิกสัญญา จึงไม่สามารถระงับข้อพิพาท โดยวิธีการอนุญาโตตุลาการได้ การที่ผู้คัดค้านอ้างข้อกำหนดในสัญญาสัมปทานมาใช้เป็นประโยชน์กับคดีจึงไม่สามารถกระทำได้ และผลของสัญญาเลิกสัญญาจะบังคับกันอย่างไร ย่อมเป็นไปตามที่ตกลงกัน และหากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นโดยผู้คัดค้านเห็นว่าจะต้องบังคับตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ แต่ผู้ร้องเห็นว่าไม่ต้องรับผิดชอบใช้ให้กับผู้คัดค้าน และผู้ร้องมีสิทธิบอกเลิกสัญญาโดยชอบ ข้อพิพาทนี้ไม่สามารถระงับโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ เพราะมิใช่สัญญาอนุญาโตตุลาการ และจะอ้างว่าเป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการตามสัญญาสัมปทาน ข้อ ๓๑ ที่เลิกกันไปแล้วไม่ได้ ผลของสัญญาเลิกสัญญาจึงมิใช่เป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการ อนุญาโตตุลาการจึงไม่มีอำนาจพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทคดีนี้ได้

ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่า สัญญาเลิกกันโดยปริยาย มิใช่ข้อตกลงหรือสัญญา เลิกสัญญา และการเลิกสัญญาสัมปทานด้วยใจสมัคร มิใช่ทำคำเสนอและคำสนองเพื่อให้เกิดสัญญากันใหม่ เป็นเพียงไม่ตั้งใจที่จะเรียกร้องให้ปฏิบัติตามสัญญากันไปเท่านั้น เป็นการตีความคลาดเคลื่อนจากคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ เพราะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดไว้ ชัดเจนว่า เมื่อผู้คัดค้านแสดงเจตนาสนองรับคำเสนอของผู้ร้องทั้งสอง สัญญาสัมปทานย่อมเลิกกัน โดยปริยาย จึงได้เกิดสัญญาขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๖๑ คือ สัญญา เลิกสัญญาสัมปทาน ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ผลของการเลิกสัญญาไม่ว่าจะเลิกกันโดยปริยายหรือ เลิกกันโดยกฎหมายก็ย่อมต้องทำให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ มาตรา ๓๙๑ พร้อมทั้งอ้างคำพิพากษาศาลฎีกาหลายฉบับนั้น เป็นการตีความผลของ สัญญาเลิกสัญญาสัมปทาน เพราะกรณีนี้เป็นการเลิกสัญญาเพราะตกลงเลิกกัน และไม่เห็นด้วย ที่นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับ และข้อพิพาทนี้มีใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาสัมปทาน และมีใช่สัญญาอนุญาโตตุลาการ แต่เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาเลิกสัญญา จึงไม่อยู่ในอำนาจ ของอนุญาโตตุลาการที่จะพิจารณาวินิจฉัยผลของสัญญาเลิกสัญญาดังกล่าว

ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่า มีสิทธิเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการได้ เพราะได้ ดำเนินการตามขั้นตอนตามสัญญาสัมปทานกำหนดไว้โดยครบถ้วนแล้ว และคณะอนุญาโตตุลาการ มีอำนาจพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทตามคำเสนอของผู้คัดค้าน นั้น ผู้ร้องเห็นว่า ข้อพิพาทนี้ ได้มีการเสนอเป็นข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาโดยคำร้องขอแก้ไขคำเสนอข้อพิพาท เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ แต่ก่อนเสนอข้อพิพาท ผู้คัดค้านจะต้องนำข้อหาในเรื่องการเลิกสัญญา โดยตกลงกันและผลของการเลิกสัญญาโดยตกลงกันเรียกร้องจากผู้ร้องทั้งสองเพื่อให้มีการเจรจา และเมื่อผู้ร้องไม่ชำระจึงจะเสนอเป็นข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการได้ แต่ปรากฏว่าผู้คัดค้านมิได้ ดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว และที่อ้างว่าได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ แจ้งให้

/มาตกลง...

มาตกลงประนีประนอมนั้น มิใช่เป็นการประนีประนอมในเรื่องที่ได้มีสัญญาเลิกสัญญาขึ้น และผู้ร้อง จะต้องใช้เงินและค่างานในการกลับคืนสู่ฐานะเดิม หากแต่เป็นเรื่องประนีประนอมเรียกค่าเสียหาย เพราะเหตุที่ผู้ร้องไม่ปฏิบัติตามสัญญาสัมปทานและไม่ยอมให้ผู้คัดค้านเข้าปฏิบัติตามสัญญา โดยผู้คัดค้านคิดค่าเสียหายเป็นเงินจำนวน ๖๑,๐๐๐ ล้านบาท มิใช่เรียกร้องให้ประนีประนอม ให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมเพราะเหตุสมครใจเลิกสัญญาต่อกัน เมื่อผู้คัดค้านยังมีได้เรียกร้องหรือทวงถาม จากผู้ร้องจากมูลหนี้ในเรื่องนี้ และยังมีได้มีการเจรจาประนีประนอมตกลงกันมาก่อน ซึ่งหากผู้ร้อง ได้เรียกร้องหรือทวงถามจากผู้คัดค้านเสียก่อน ผู้คัดค้านจะยอมชำระหรือมีข้อโต้แย้งปฏิเสธ ไม่ชำระอย่างไรจะเป็นข้อพิพาทขึ้น และหนี้ข้อพิพาทที่แท้จริงเป็นคนละมูลหนี้และคนละฐาน ที่เคยเรียกร้องกันมาก่อนเสนอข้อพิพาท กรณีการแก้ไขคำเสนอข้อพิพาทของผู้คัดค้านจึงมิใช่ เป็นการสละข้อเรียกร้อง แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงข้อหาในการเรียกร้องโดยไม่เรียกค่าเสียหาย จากการผิดสัญญา แต่ตั้งข้อหาใหม่เป็นว่า คู่สัญญาตกลงเลิกสัญญากันโดยปริยายเพื่อให้มีสิทธิ ได้รับเงินและทรัพย์สินในการกลับคืนสู่ฐานะเดิมโดยอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ มาเป็นหลักในการเรียกร้องเงินและค่างาน แต่ไม่ว่าผู้คัดค้านจะเปลี่ยนแปลงข้อหา หรือไม่ก็เป็นคดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) และการที่ผู้ร้องได้อ้างข้อ ๒๔ ของสัญญาสัมปทาน ที่กำหนดให้คู่สัญญาได้ตกลงกัน ล่วงหน้าว่า เมื่อสัญญาสัมปทานสิ้นสุดลงก่อนครบกำหนดผู้คัดค้านจะต้องส่งมอบระบบ พื้นที่ สัมปทาน รวมทั้งอุปกรณ์และระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนอาคาร เป็นต้น ให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ โดยผู้คัดค้านจะเรียกค่าตอบแทนใด ๆ มิได้ ข้อตกลงเช่นนี้มีผลบังคับใช้ได้เมื่ออนุญาโตตุลาการ ชี้ขาดว่าสัญญาสัมปทานได้สิ้นสุดลงเพราะเหตุคู่สัญญาได้ตกลงเลิกสัญญากัน โดยคำเสนอ และคำสนองเป็นสัญญาเลิกสัญญาแล้ว สัญญาสัมปทานข้อ ๒๔ ย่อมมีผลบังคับใช้หากมีการตกลง ไว้เช่นนั้น โดยเทียบกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๘ - ๔๕๙/๒๕๒๔ อนุญาโตตุลาการจึงไม่มีอำนาจ กำหนดให้ผู้ร้องชำระค่าตอบแทนที่เป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงในสัญญาได้ ส่วนคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ผู้คัดค้านอ้างนั้น หมายถึงกรณีผู้รับจ้างผิดสัญญาเท่านั้น และข้อพิพาทตามสัญญานี้ฝ่ายใด จะเป็นผู้ผิดสัญญาขณะนี้ยังไม่ได้ข้อยุติ เพราะผู้ร้องได้ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ดังนั้น คำชี้ขาดที่ให้ผู้ร้องทั้งสองชำระเงินและใช้ค่างาน จึงเป็นคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ที่ไม่มีอำนาจและไม่มีผลบังคับตามกฎหมายได้

/ศาลปกครอง...

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยรวม ๒ ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ศาลต้องเพิกถอนหรือปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ตามคำขอของผู้กรณีหรือไม่ โดยมีประเด็นต้องพิจารณาตามข้อโต้แย้งว่า ผู้คัดค้านยื่นข้อพิพาทเสนอต่ออนุญาโตตุลาการ ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลายื่นข้อเรียกร้องต่ออนุญาโตตุลาการ หรือไม่ ซึ่งศาลได้พิจารณาข้อกำหนดในสัญญาพิพาทและบทบัญญัติในพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ ประกอบมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๑๙๓/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แล้วเห็นว่า เมื่อคำนวณระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้คัดค้านได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาพิพาท และยื่นเรื่องต่ออนุญาโตตุลาการ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ จึงพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ การที่อนุญาโตตุลาการรับข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ และมีคำชี้ขาดตามข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ จึงไม่ชอบตามข้อ ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข) และมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ศาลจึงมีอำนาจเพิกถอนและปฏิเสธการบังคับตามคำวินิจฉัยดังกล่าว

ประเด็นที่สอง ศาลต้องเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ ตามคำขอของผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ หรือไม่ เห็นว่า ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ เป็นข้อพิพาทที่มีมูลเหตุจากสัญญาสัมปทาน และมูลเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้เกิดขึ้นในวันที่ผู้คัดค้านได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ ได้รู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ คือ การที่ผู้ร้องทั้งสองมีหนังสือลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ บอกเลิกสัญญา และครบกำหนดระยะเวลายื่นข้อเรียกร้องตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๖ ดังนั้น เมื่อปรากฏว่า ผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ ยื่นข้อเรียกร้องแย้งเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน

/๒๕๕๘...

๒๕๔๘ จึงเกินกำหนดระยะเวลาตามบทบัญญัติดังกล่าว ศาลจึงมีอำนาจเพิกถอนคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการดังกล่าวได้

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ทั้งหมด และเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ทั้งหมด และมีคำสั่งปฏิเสธไม่รับบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดแก่ผู้ร้องทั้งสอง ต่อมา ผู้คัดค้านยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๗ และศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ โดยมีเนื้อหาสรุปได้ ดังนี้

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้คัดค้านมีความประสงค์จะอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เพียงประเด็นเกี่ยวกับคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ดังนั้น คดีจึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า มีเหตุที่ศาลจะเพิกถอนหรือปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ หรือไม่ โดยประเด็นเรื่องระยะเวลาการยื่นข้อเรียกร้อง เห็นว่า เมื่อผู้ร้องที่ ๑ มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ถึงผู้คัดค้านแจ้งบอกเลิกสัญญาพิพาท โดยผู้คัดค้านได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ จึงถือว่าผู้คัดค้านรู้ว่ามีข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญานี้ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ และถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่ผู้คัดค้านอาจนำข้อพิพาทนั้นเสนอต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อชี้ขาดได้ตามวิธีการระงับข้อพิพาทที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ ๓๑.๑ และเมื่อสัญญาระหว่างคู่พิพาทไม่ได้กำหนดเรื่องระยะเวลาการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเอาไว้โดยเฉพาะ จึงกระทำได้ภายในกำหนดอายุความการฟ้องคดีต่อศาล ข้อพิพาทนี้เกิดขึ้นก่อนที่ศาลปกครองเปิดทำการ คือ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ และต้องนับอายุความตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่ทำการพิจารณาคดี เมื่อผู้คัดค้านยื่นคำเสนอข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ต่ออนุญาโตตุลาการวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ อันเป็นการยื่นภายในกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญา ข้อพิพาทนี้จึงเสนอต่ออนุญาโตตุลาการภายในระยะเวลาโดยชอบแล้ว ข้ออุทธรณ์ของผู้คัดค้านจึงรับฟังได้

/สำหรับ...

สำหรับประเด็นเนื้อหาของคดี เมื่อพิจารณามาตรา ๑๕ มาตรา ๒๔ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ แล้ว เห็นว่า การระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการเป็นการระงับข้อพิพาทที่เกิดจากความสมัครใจและความประสงค์ร่วมกันของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย และโดยที่เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจและความประสงค์ร่วมกันของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะต้องให้ความเคารพต่อความประสงค์ของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย กฎหมายจึงจำกัดให้มีเพียงกรณีที่จะเสนอเรื่องต่อศาลให้เพิกถอนหรือบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ และจำกัดเหตุที่ให้อำนาจศาลควบคุมตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเอาไว้อย่างเจาะจงและจำกัด มิใช่ให้ศาลทบทวนหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำชี้ขาด คดีจึงมีประเด็นตามข้อโต้แย้งว่า การยอมรับหรือบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามมาตรา ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข) แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือไม่ เห็นว่า โดยที่อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยประเด็นเรื่องขอบเขตอำนาจตามกฎหมาย โดยความเห็นชอบของคู่สัญญาแล้ว และประเด็นเรื่องการโต้แย้งสิทธิตามมาตรา ๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และไม่ปรากฏว่าคู่สัญญาจะสามารถประนีประนอมหรือระงับข้อพิพาทได้ภายในระยะเวลาหกสิบวันตามข้อสัญญาที่ ๓๑.๑ ดังนั้น คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในส่วนนี้จึงไม่ปรากฏเหตุที่ทำให้คำชี้ขาดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแต่อย่างใด

ส่วนประเด็นเรื่องสิทธิเสนอให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการของผู้ร้องทั้งสองพ้นกำหนดเวลาตามกฎหมาย หรือไม่ ซึ่งคณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยในข้อสัญญาพิพาทตามข้อ ๓๑.๑ และมาตรา ๑๑ ประกอบมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ และข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีทั้งสองเป็นสัญญาทางแพ่งชนิดหนึ่งมีผลใช้บังคับได้ สัญญาพิพาทไม่มีกฎหมายกำหนดเรื่องอายุความโดยเฉพา คณะอนุญาโตตุลาการจึงเห็นว่าต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในระยะเวลา ๑๐ ปี ตามมาตรา ๑๙๓/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการที่ผู้คัดค้านใช้สิทธิเรียกร้องเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ นับจากวันที่ผู้ร้องทั้งสองมีหนังสือบอกเลิกสัญญาลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ เป็นการใช้สิทธิภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด นั้น ถึงแม้คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการได้อ้างเหตุทางข้อกฎหมายเกี่ยวกับลักษณะของสัญญาและอายุความแตกต่างไปจากที่ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัย แต่เมื่อเป็นคำชี้ขาดที่ให้ผลว่า ข้อพิพาทที่เสนอเป็นข้อพิพาทที่รับไว้พิจารณาได้อันเป็นผลตรงกับที่ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัย ดังนั้น จึงไม่ปรากฏเหตุบกพร่องถึงขนาดจะทำให้เป็นคำชี้ขาดที่ฝ่าฝืนต่อบทกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

/ประเด็น...

ประเด็นเรื่องสัญญาสัมปทานเล็กกันโดยปริยายหรือโดยข้อกฎหมายหรือไม่ และผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้านจะกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามมาตรา ๓๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือไม่ เพียงใด นั้น เห็นว่า การที่ผู้ร้องทั้งสองมีหนังสือบอกเลิกสัญญาพิพาทและห้ามผู้คัดค้านเข้าไปในพื้นที่ตามสัญญาและขนทรัพย์สินออกจากพื้นที่ตามสัญญา โดยผู้คัดค้านได้ดำเนินการขนทรัพย์สินออกจากพื้นที่ตามสัญญาและไม่เข้าไปพื้นที่ตามสัญญาพิพาท คณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่า เป็นคำเสนอสนองของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายในการเลิกสัญญาถือเป็นการเลิกสัญญาโดยปริยาย และเมื่อสัญญาเลิกกันโดยปริยายแล้ว คู่สัญญาทั้งสองจึงต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามมาตรา ๓๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ร้องทั้งสองจึงต้องชดใช้ค่าการงานและค่าใช้จ่ายของผู้คัดค้านตามคำเสนอข้อพิพาท ซึ่งศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ของผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านถือว่าสัญญาเลิกกันแล้ว และคู่สัญญาต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามมาตรา ๓๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คำชี้ขาดดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ยกคำร้องของผู้ร้องทั้งสอง และให้บังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ โดยให้ผู้ร้องทั้งสองปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้คัดค้าน

ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ขอให้ศาลพิจารณาคดีใหม่ ความว่า ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า ศาลปกครองสูงสุดรับฟังข้อเท็จจริงผิดพลาดในประเด็นว่า ข้อพิพาทที่ผู้คัดค้านเสนอต่ออนุญาโตตุลาการอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่อนุญาโตตุลาการหรือไม่ การเสนอข้อพิพาทของผู้คัดค้านเกินระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ อีกทั้ง ยังโต้แย้งเรื่องการวินิจฉัยเหตุของการเลิกกันของสัญญาและการกลับคืนสู่ฐานะเดิมของผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านตามมาตรา ๓๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากนั้น ยังอ้างว่ามีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๔๓/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน “กรณีโฮปเวลล์” ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ ซึ่งหากได้พยานหลักฐานใหม่จะนำเสนอศาลปกครองสูงสุดต่อไป และโต้แย้งเรื่องความสามารถในการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในประเทศของผู้คัดค้านในขณะที่ทำสัญญาพิพาทตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๘๑ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ รวมทั้ง โต้แย้งว่า ศาลปกครองสูงสุดมิได้ย่อนสำนวนให้ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยในประเด็นเนื้อหาแห่งคดี กลับวินิจฉัยเสียเอง ถือว่าเป็นข้อบกพร่องในกระบวนการยุติธรรม

/ศาลปกครอง...

ศาลปกครองชั้นต้นได้พิจารณาคำขอให้ศาลพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสอง แล้วเห็นว่า กรณีไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงมีคำสั่งไม่รับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ไว้พิจารณา

ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ไม่รับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ไว้พิจารณาต่อศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วมีคำสั่งในคดี คำร้องที่ ๓๒๗ - ๓๒๘/๒๕๖๒ คำสั่งที่ ๒๔๑ - ๒๔๓/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ และคำร้องลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔ ขอให้ศาลพิจารณาคดีใหม่และขอการบังคับคดี ความว่า การที่ศาลปกครองสูงสุด ให้เริ่มนับระยะเวลาการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการอันเป็นประเด็นแห่งคดีนี้ ตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการ เนื่องจากข้อพิพาทในคดีนี้เกิดขึ้นก่อน ศาลปกครองเปิดทำการนั้น เป็นหลักเกณฑ์ที่ศาลปกครองสูงสุดยกขึ้นกล่าวอ้างเองโดยมิได้ระบุ “เหตุผลแห่งคำวินิจฉัย” ไว้ในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ซึ่งหลักเกณฑ์การเริ่มนับ “ระยะเวลา” หรือ “อายุความ” การฟ้องคดีปกครอง ต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม คือ ให้เริ่มนับ ระยะเวลาดังกล่าวตั้งแต่วันที่ “รู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี” โดยไม่มีบทบัญญัติยกเว้น การบังคับใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวกับคดีที่เกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ หากจะมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะกระทำได้แต่โดยการตราพระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมเท่านั้น การที่ศาลปกครองสูงสุดหยิบยกเอามติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ที่ไม่มีสถานะเป็นกฎหมายมาวินิจฉัย เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ของกฎหมาย แม้ศาลปกครองจะมีอำนาจใช้ดุลพินิจพิจารณาพิพากษา โดยอิสระก็ตาม แต่ไม่อาจใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจขัดต่อหลักกฎหมายและหลักนิติธรรมได้ กรณี จึงถือเป็นข้อบกพร่องสำคัญในกระบวนการพิจารณาพิพากษาที่ทำให้ผลของคดีไม่มีความยุติธรรม ผู้ร้องทั้งสองจึงจะทราบว่าศาลปกครองสูงสุดนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาจากคำอุทธรณ์ของผู้คัดค้าน ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๗ และมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดี ซึ่งมติที่ประชุมใหญ่ ดังกล่าวเป็นมติที่ใช้เฉพาะแก่การวินิจฉัยคำร้องที่ ๔๐/๒๕๔๔ คำร้องที่ ๒๖๗/๒๕๔๔ และคำร้อง ที่ ๔๘๒/๒๕๔๕ อันมีลักษณะพิเศษเฉพาะคดีที่เป็นประเด็นวินิจฉัยเกี่ยวกับการฟ้องคดีปกครอง ต่อศาลปกครองที่เกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ มิใช่การวินิจฉัยเป็นการทั่วไป และไม่ใช้

/การวินิจฉัย...

การวินิจฉัยเกี่ยวกับการยื่นข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเช่นเดียวกับคดีนี้ ดังนั้น การนับระยะเวลา หรืออายุความ ที่อนุญาโตตุลาการจะมีอำนาจรับคำเสนอข้อพิพาทของผู้คัดค้านไว้พิจารณาชี้ขาดได้ หรือไม่ ในคดีนี้ จึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้คัดค้านรู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี คือ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่หนังสือบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองไปถึงผู้คัดค้าน ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า เมื่อมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีดังกล่าว ไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย และไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด มีอำนาจออกมติที่เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติของกฎหมายได้ ดังนั้น จึงไม่อาจนำมติที่ประชุมใหญ่ดังกล่าวมาหักล้างหลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติมาตรา ๕๑ แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ การแก้ไข เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การเริ่มนับระยะเวลาหรืออายุความการฟ้องคดีปกครองที่เกิดขึ้นก่อน ศาลปกครองจะเปิดทำการนี้ ไม่ใช่ปัญหาที่จะแก้ไขได้ด้วยการออกระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่อยู่ในอำนาจของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และไม่ใช่ปัญหา หรือคดีที่อยู่ในอำนาจของประธานศาลปกครองสูงสุดที่จะให้มีการวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด และไม่ใช่ปัญหาที่มีกฎหมายหรือระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุดให้อำนาจที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากถือว่ามติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดี นั้น เป็นการออกระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้แล้ว ก็ต้องถือว่าเป็นการ ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งต้องส่งให้สภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ออกระเบียบนั้น เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบและลงมติก่อน ตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และยังคงนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาก่อนด้วย จึงจะใช้บังคับได้ตามกฎหมายตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่ามติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีนี้ ไม่เคยถูกส่งไปให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบและลงมติก่อน และไม่เคยนำไปประกาศ

/ในราชกิจจานุเบกษา...

ในราชกิจจานุเบกษาด้วย ดังนั้น มติที่ประชุมใหญ่ดังกล่าว จึงไม่มีสถานะเป็นกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับหรือนำมาอ้างอิงในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองคดีนี้แทนหลักเกณฑ์ของกฎหมายตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า มติที่ประชุมใหญ่ดังกล่าว เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญ อันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ทำให้ผู้ร้องทั้งสองได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ผู้ร้องทั้งสองจึงใช้สิทธิตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบมาตรา ๗ (๑๑) และมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ โดยขอให้พิจารณาส่งคำร้องของผู้ร้องทั้งสองไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ซึ่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วมีคำวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนเลขคำที่ ๒๕๓๖/๒๕๖๓ เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๘๓๓/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เห็นชอบด้วยกับผู้ร้องทั้งสองโดยให้ยื่นคำร้องและความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งรับเรื่อง และมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ (เรื่องพิจารณาที่ ต. ๕๙/๒๕๖๓) ว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีปกครอง เป็นการออกกระเบียบตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๔ แต่ไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๑๙๗ วรรคสี่ ดังนั้น คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ จึงมีผลผูกพันศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองกลาง) และศาลปกครองสูงสุดด้วย ตามมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงทำให้มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดี จึงไม่อาจใช้บังคับได้มาตั้งแต่วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เป็นต้นมา ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น การที่ศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้ นำหลักเกณฑ์การเริ่มนับระยะเวลาหรืออายุความการฟ้องคดีปกครองที่เกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ ตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการ ตามมติที่ประชุมใหญ่

/ดังกล่าว...

ดังกล่าว มาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี คำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ จึงเป็นการรับฟังพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมาแต่ต้น

ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า จากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ เป็นพยานหลักฐานใหม่ อันมีผลทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติแล้วในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ และยังเป็นพยานหลักฐานใหม่ที่ทำให้เห็นว่า ศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้รับฟังข้อเท็จจริงผิดพลาดจากพยานหลักฐานตามข้อเท็จจริงจากคำอุทธรณ์ของผู้คัดค้านฉบับลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๗ ที่กล่าวอ้างขอให้ศาลปกครองสูงสุดเริ่มนับระยะเวลาหรืออายุความการฟ้องคดีปกครองคดีนี้ ตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการ อันทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติแล้วในการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ อันเป็นเหตุที่ศาลปกครองต้องพิจารณาคดีนี้ใหม่ ตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และการที่ศาลปกครองสูงสุดนำหลักเกณฑ์การนับระยะเวลาหรืออายุความการฟ้องคดีที่เกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ กล่าวคือ ให้เริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการ ตามมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ที่ไม่อาจนำมาใช้บังคับได้มาแต่ต้น มาใช้อ้างอิงพิจารณาทำคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ.๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ.๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ จึงถือว่าเป็นกรณีมีข้อบกพร่องสำคัญในกระบวนการพิจารณาพิพากษาที่ทำให้ผลของคดีไม่มีความยุติธรรม อันเป็นเหตุที่ศาลปกครองต้องพิจารณาคดีนี้ใหม่ตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และในช่วงเวลาที่ศาลปกครองสูงสุดนำหลักเกณฑ์การนับระยะเวลาหรืออายุความการฟ้องคดีปกครองที่เกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ โดยให้นับตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการมาอ้างอิงในการพิจารณาทำคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ คดีนี้ปรากฏว่าในขณะนั้นยังไม่มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ ดังนั้นเมื่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ ก็ต้องถือว่าคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ คดีนี้ที่ทำการขึ้นเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ เป็นคำพิพากษาที่ได้ทำขึ้น

โดยอาศัย...

โดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญซึ่งทำให้ผลแห่งคำพิพากษานั้นขัดกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่ทำคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดนั้น อันเป็นเหตุที่ศาลปกครองจึงต้องพิจารณาคดีนี้ใหม่ ตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

การที่ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบมาตรา ๗ (๑๑) และมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเหตุดังกล่าวมิใช่เรื่อง que se que ที่ผู้ร้องทั้งสองกระทำการตามมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่อย่างใด ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรา ๒๑๒ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวที่บัญญัติว่า คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โนคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว... อันเป็นหลักการที่มุ่งคุ้มครองความมั่นคงแน่นอนของคำพิพากษาของศาลที่ถึงที่สุดที่มีเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยที่ชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่ต้น และมีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาหลักความมั่นคงแห่งนิติฐานะของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีคำพิพากษานั้น ๆ แต่มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ไม่มีนิติฐานะเป็นกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับได้โดยชอบในขณะที่ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาพิพากษาคดีนี้ ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรา ๒๑๒ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงไม่อาจนำมาใช้บังคับกับคดีนี้ได้ แม้ผู้ร้องทั้งสองจะมีความเห็นทางกฎหมายในคดีนี้เช่นเดียวกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ มาก่อนก็ตาม แต่ผู้ร้องทั้งสองก็ไม่อาจทราบได้ว่าความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ และจะสามารถยกขึ้นกล่าวอ้างได้เพียงใด จนมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ดังนั้น จึงต้องถือว่าผู้ร้องทั้งสองพึงจะทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ การที่ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีนี้ใหม่ ในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ จึงเป็นการยื่นคำขอภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องทั้งสองได้รู้หรือควรรู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาพิพากษาใหม่นั้นได้ ตามมาตรา ๗๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ผู้ร้องทั้งสองจึงขอให้ศาลปกครองพิจารณาคดีใหม่ตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ หากศาลปกครองมีคำสั่งรับคำขอพิจารณาคดีใหม่นี้แล้ว ขอให้ศาลมีคำสั่งงดการบังคับคดีตามนัยข้อ ๑๓๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

/ศาลปกครอง...

ศาลปกครองชั้นต้นได้พิจารณาคำขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองแล้วเห็นว่าไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะขอให้ศาลพิจารณาคดีใหม่ได้ตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงมีคำสั่งไม่รับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ไว้พิจารณา และเมื่อศาลมีคำสั่งไม่รับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ไว้พิจารณาแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาคำขอให้ศาลมีคำสั่งงดการบังคับคดีของผู้ร้องทั้งสอง

ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ไม่รับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ไว้พิจารณาต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า คำขอพิจารณาพิพากษาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองเป็นกรณีตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่จะขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองใหม่ได้ จึงมีคำสั่งในคดีคำร้องที่ ๓๙๔ - ๓๙๖/๒๕๖๔ คำสั่งที่ ๘๑ - ๘๓ /๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ กลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้รับคำขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณา และให้ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาคำขอให้ศาลมีคำสั่งงดการบังคับคดีของผู้ร้องทั้งสองต่อไป

ศาลมีคำสั่งลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕ รับคำขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณา และให้ส่งสำเนาคำขอพิจารณาคดีใหม่และคำของดการบังคับคดี ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ และลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔ พร้อมสำเนาพยานหลักฐานไปให้ผู้คัดค้านทำคำให้การแก้คำขอพิจารณาคดีใหม่ยื่นต่อศาลภายในระยะเวลาที่กำหนด สำหรับคำของดการบังคับคดีของผู้ร้องทั้งสองนั้น เมื่อศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้รับคำขอให้พิจารณาพิพากษาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณาแล้ว กรณีจึงเข้าเงื่อนไขในการงดการบังคับคดีตามข้อ ๑๓๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ศาลจึงมีคำสั่งให้งดการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ไว้ในระหว่างพิจารณาคดีใหม่

ผู้คัดค้านยื่นคำให้การแก้คำขอพิจารณาคดีใหม่ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ ต่อศาลว่า ผู้คัดค้านไม่เห็นด้วยกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุด คดีคำร้องที่ ๓๙๔ - ๓๙๖/๒๕๖๔ คำสั่งที่ ๘๑ - ๘๒/๒๕๖๕ และคำสั่งศาลปกครองกลางที่มีคำสั่งรับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณา กล่าวคือ ผู้คัดค้านเห็นพ้องด้วยกับการตีความบทบัญญัติของกฎหมายตามมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ซึ่งตีความตามบทบัญญัติของมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง

/และวิธีพิจารณา...

และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมติที่ประชุมใหญ่ดังกล่าวเป็นแนวทางและตัวอย่าง การใช้ดุลพินิจที่อิสระ และเป็นการกระทำทางตุลาการในคดีปกครองเพื่อผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรม และสอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นการตีความ เพื่ออุดช่องว่างของมาตรา ๕๑ มิใช่การสร้างกฎหมายใหม่ และเป็นการตีความตามความมุ่งหมาย ของบทบัญญัติแห่งกฎหมายในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติที่วางหลักการตีความไว้ในประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔ โดยหากให้เริ่มนับอายุความก่อนวันที่ศาลปกครอง เปิดทำการย่อมไม่ยุติธรรม และผิดหลักนิติธรรมเป็นการลิดรอนสิทธิของประชาชนที่มีอยู่แต่เดิม ซึ่งเมื่อพิจารณาคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ องค์กรคณะ ตุลาการศาลปกครองสูงสุดทั้งห้าท่านมิได้นำมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ มาอ้างอิงในการพิจารณาตัดสินในคดีนี้ แต่ศาลปกครองสูงสุดได้ใช้ดุลพินิจของตุลาการในการรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ปรากฏ ในสำนวนคดีมาพิจารณาซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานปรับกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องและวินิจฉัย ประเด็นข้อพิพาท โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องอายุความในการฟ้องคดีปกครอง โดยองค์กรคณะ ตุลาการศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้ได้ใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยและตีความข้อกฎหมายในเรื่อง อายุความในการฟ้องคดีไว้อย่างชัดเจน เพราะในคดีนี้สิทธิเดิมของผู้คัดค้านเป็นสิทธิในทางแพ่ง มีอายุความ ๑๐ ปี แต่เมื่อมีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศใช้แล้ว ทำให้ระยะเวลาในการฟ้องคดีลดลงมาเหลือ ๑ ปี และต่อมาขยาย เป็นระยะเวลา ๕ ปี ผู้คัดค้านได้เสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ซึ่งหากใช้อายุความแพ่งเดิมการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการของผู้คัดค้าน ในคดีนี้จะไม่ขาดอายุความอย่างแน่นอน เพราะสิทธิของผู้คัดค้านในการยื่นฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม มีกำหนดอายุความ ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๐ การที่ องค์กรคณะตุลาการศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยให้เริ่มนับอายุความนับตั้งแต่วันที่ศาลปกครอง เปิดทำการ หรือโดยไม่เริ่มนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับ จึงเป็นการตีความที่ไม่ลิดรอนสิทธิของผู้คัดค้านที่มีอยู่เดิม จึงเป็นธรรมและชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญแล้ว

ผู้คัดค้านได้เสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ซึ่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ บัญญัติว่า การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ให้ยื่นฟ้องภายในห้าปี นับแต่วันที่ รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ประเด็นสำคัญจึงมีอยู่ว่า กำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีห้าปี ในคดีนี้จะต้องเริ่มต้นนับจากวันใด การที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้างให้เริ่มนับอายุความตั้งแต่วันที่

/๓๐ มกราคม...

๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ เป็นการกล่าวอ้างที่ฟังไม่ขึ้น เพราะหนังสือบอกกล่าวเลิกสัญญาที่ผู้คัดค้าน ได้รับเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ นั้น เป็นการบอกกล่าวเพื่อเลิกสัญญาโดยไม่ชอบของผู้ร้อง ทั้งสอง จึงไม่มีผลทำให้สัญญาเลิกกัน ผู้คัดค้านยังไม่อาจเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ เนื่องจากผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านยังไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนและระยะเวลาที่ผู้ร้องทั้งสอง และผู้คัดค้านได้ตกลงไว้ในสัญญาสัมปทาน ข้อ ๒๗ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาอนุญาโตตุลาการ ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งในกรณีนี้ หากคู่สัญญาฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งนำข้อพิพาทไปยื่นฟ้องต่อศาลหรือเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ คู่สัญญา อีกฝ่ายหนึ่งสามารถที่จะร้องขอให้ศาลหรือคณะอนุญาโตตุลาการแล้วแต่กรณีจำหน่ายคดีเสียได้ ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นบรรทัดฐานหลายคดี เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๘๑/๒๕๖๒, ๑๑๒๓๕/๒๕๕๖ และ ๑๒๗๐๕/๒๕๕๓ เป็นต้น ภายหลังจากที่ผู้คัดค้านได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาสัมปทานที่ไม่ชอบด้วยข้อสัญญาและไม่ชอบ ด้วยกฎหมายจากผู้ร้องทั้งสองแล้ว ผู้คัดค้านได้โต้แย้งไปยังผู้ร้องทั้งสองว่า การบอกเลิกสัญญา เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากไม่ได้ปฏิบัติตามสัญญาสัมปทาน ข้อ ๒๗ สัญญาสัมปทาน จึงยังมีผลบังคับอยู่โดยผู้คัดค้านได้เรียกร้องให้ผู้ร้องทั้งสองดำเนินการตามสัญญาสัมปทาน ข้อ ๒๗ ต่อมา ผู้ร้องทั้งสองได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อดำเนินการเจรจากับผู้คัดค้าน ตามสัญญาสัมปทาน ข้อ ๒๗ ปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนว่า ได้มีหนังสือโต้ตอบกันเรื่อยมาตั้งแต่วันที่มีการส่งหนังสือบอกกล่าวเลิกสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ และมีการเจรจา และจัดทำเป็นรายงานการประชุมระหว่างคณะกรรมการที่ผู้ร้องทั้งสองแต่งตั้งขึ้นมากับผู้คัดค้าน รวมหกครั้งในช่วงระยะเวลาสองปีเศษ และในท้ายที่สุดเมื่อปรากฏชัดแก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายว่า ไม่สามารถที่จะหาข้อยุติเพื่อดำเนินการตามสัญญาสัมปทานต่อไปได้ ผู้คัดค้านจึงได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ เพื่อเรียกร้องให้ผู้ร้องทั้งสองชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้คัดค้าน โดยคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่มีความประสงค์จะปฏิบัติตามสัญญาสัมปทานอีกต่อไป จึงถือว่าสัญญา สัมปทานได้เลิกกันโดยปริยายนับตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ เป็นต้นมา มีผลทำให้ผู้ร้องทั้งสอง และผู้คัดค้านอาจนำข้อพิพาทเสนอต่อคณะอนุญาโตตุลาการได้เป็นครั้งแรก กำหนดระยะเวลา การฟ้องคดีห้าปีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ในคดีนี้จึงต้องนับจากวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ การที่ผู้คัดค้านเสนอข้อพิพาท ต่อคณะอนุญาโตตุลาการในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ จึงเป็นการยื่นข้อพิพาทภายในกำหนด ระยะเวลาห้าปี ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น ไม่ว่าจะเริ่มต้นนับระยะเวลา การฟ้องคดีนับจากวันที่ศาลปกครองเปิดทำการวันแรก คือ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ หรือนับจาก วันแรกที่ผู้คัดค้านอาจนำข้อพิพาทเสนอต่ออนุญาโตตุลาการได้ในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓

/การที่...

การที่ผู้คัดค้านเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ล้วนไม่ขาดอายุความทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนชั้นอนุญาโตตุลาการอีกว่า ในเรื่องเดียวกันนี้ ผู้ร้องทั้งสองได้เสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้คัดค้าน จำนวน ๕๙,๕๘๑,๗๘๘,๐๒๖.๑๕ บาท คือ ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ โดยได้ยื่นข้อพิพาทภายหลังจากที่ผู้คัดค้านได้เสนอข้อพิพาทคดีนี้ต่อคณะอนุญาโตตุลาการแล้ว จึงไม่อาจเข้าใจเป็นอย่างอื่นได้นอกจากว่าผู้ร้องทั้งสองตระหนักดีว่า คดียังไม่ขาดอายุความเพราะเหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ ไม่เช่นนั้นผู้ร้องทั้งสองคงไม่นำงบประมาณแผ่นดินจำนวนหลายล้านบาทมาเสียค่าธรรมเนียมในชั้นอนุญาโตตุลาการ ค่าใช้จ่ายและเวลาราชการในการนำเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ แต่คดีของผู้ร้องทั้งสองถูกยกฟ้องเนื่องจากผู้ร้องทั้งสองเป็นฝ่ายผิดสัญญาเสียเอง

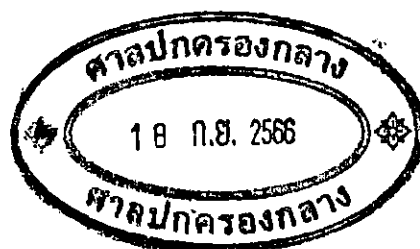
เมื่อการบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองดำเนินการโดยไม่ชอบ และสัญญาทางปกครองพิพาทได้สิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ คู่สัญญาจะต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ กล่าวคือ เมื่อผู้ร้องทั้งสองไม่ได้ส่งมอบทรัพย์สินใด ๆ ให้กับผู้คัดค้าน ผู้คัดค้านจึงไม่มีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินใด ๆ คืนให้กับผู้ร้องทั้งสอง แต่ในทางกลับกัน ผู้ร้องทั้งสองได้รับเงินค่าตอบแทนตามสัญญาสัมปทานจำนวน ๒,๘๕๐ ล้านบาท ได้รับสิ่งปลูกสร้างไปจากผู้คัดค้าน ได้รับหนังสือค้ำประกันธนาคารและอื่น ๆ อีก ผู้ร้องทั้งสองจึงมีหน้าที่ต้องคืนเงินและสิ่งที่ได้รับไว้ทั้งหมดให้แก่ผู้คัดค้านตามคำชี้ขาดข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ และทรัพย์สินที่คณะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดให้ผู้ร้องทั้งสองต้องคืนให้กับผู้คัดค้านซึ่งล้วนแต่เป็นทรัพย์สินของผู้คัดค้านซึ่งได้ชำระให้กับผู้ร้องทั้งสองหรือที่ผู้คัดค้านได้ใช้ไปในการก่อสร้างโครงการตามสัญญาสัมปทาน ซึ่งต่อไปนี้จะรวมเรียกว่า “ทรัพย์สินของผู้คัดค้าน” ผู้คัดค้านมีสิทธิติดตามเอาคืนได้จากผู้ร้องทั้งสอง เพราะผู้ร้องทั้งสองไม่มีสิทธิยึดถือไว้ได้อีกต่อไป เนื่องจากสัญญาสัมปทานได้เลิกกันแล้วโดยปริยาย ซึ่งผู้ร้องทั้งสองเป็นฝ่ายผิดสัญญาสัมปทาน และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาให้ผู้ร้องทั้งสองปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการแล้ว ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ สิทธิของเจ้าของทรัพย์สินในการติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลที่ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ นี้ ศาลฎีกาได้พิพากษาวางบรรทัดฐานเอาไว้ในหลายคดีสืบเนื่องเป็นแนวเดียวกันตลอดมาว่าไม่มีอายุความ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๓๑๐/๒๕๖๐, ๒๑๘๘๗/๒๕๕๖, ๘๘๗๕/๒๕๕๓ และ ๒๐๔๐/๒๕๕๑ เป็นต้น การติดตามเอาคืนทรัพย์สินของผู้คัดค้านจากผู้ร้องทั้งสองในคดีนี้จึงไม่มีอายุความ มิได้อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

/พ.ศ. ๒๕๕๒...

พ.ศ. ๒๕๔๒ เพราะผู้คัดค้านเพียงใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินคืนจากผู้ร้องทั้งสองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ เท่านั้น โดยผู้คัดค้านมิได้เรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ จากผู้ร้องทั้งสองตามสัญญาสัมปทานแต่ประการใด การที่ผู้ร้องทั้งสองอ้างว่าเป็นการปกป้องประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ส่วนรวม จึงเป็นคำกล่าวอ้างที่เป็นเท็จทั้งสิ้น อีกทั้ง การที่ผู้ร้องทั้งสองเข้าครอบครองโครงสร้างตามสัญญาสัมปทานและมีการนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการอื่นบ้าง หรือทุบเสาดอมอ่ทิ้งบ้างเพื่อก่อสร้างรถไฟฟ้าสายสีแดงและรถไฟฟ้าแอร์พอร์ตลิงค์ ตามที่ผู้ร้องทั้งสองเห็นสมควร โดยมีได้มีการขอใช้เงินลงทุนให้กับเอกชนซึ่งเป็นคู่สัญญาแต่ประการใด จึงเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตของรัฐที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อคู่สัญญาที่เป็นเอกชน เป็นการกระทำแบบอำนาจนิยมโดยไม่คำนึงถึงหลักนิติธรรม กฎหมาย และความเดือดร้อนของเอกชนคู่สัญญาแต่อย่างใด

คดีนี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) และมาตรา ๕๑ แต่เป็นคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๖) ซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มิได้บัญญัติเรื่องอายุความเอาไว้ จึงต้องใช้หลักกฎหมายทั่วไป กล่าวคือ ตามคำร้องที่ ๓๙๔ - ๓๙๖/๒๕๖๔ คำสั่งที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ (ที่ถูกคือ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒) ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยไว้ว่า “อนึ่ง โดยที่มาตรา ๔๕ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า การฟ้องคดีไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล เว้นแต่การฟ้องคดีขอให้สั่งให้ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินอันสืบเนื่องจากคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) ให้เสียค่าธรรมเนียมศาลตามทุนทรัพย์ในอัตราตามที่ระบุไว้ในตาราง ๑ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง สำหรับคดีที่มีคำขอให้ปลดปล่อยทุกซ์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ เมื่อคดีนี้เป็นคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๖) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ การฟ้องคดีนี้จึงไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลตามมาตรา ๔๕ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ดังนั้น การที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายได้ชำระค่าธรรมเนียมศาลในชั้นศาลปกครองชั้นต้นและในชั้นศาลอุทธรณ์ ผู้คัดค้านได้ชำระค่าธรรมเนียมศาลไว้จำนวน ๑๖,๕๓๕,๕๐๔ บาท จึงชอบที่จะได้รับคืนค่าธรรมเนียมศาลที่ได้ชำระไว้ และโดยที่การมีคำสั่งเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมศาลอันเป็นอำนาจของศาลที่มีเขตอำนาจแต่ละชั้น ในชั้นนี้ศาลปกครองสูงสุดจึงเห็นควรให้คืนค่าธรรมเนียมศาลในชั้นศาลอุทธรณ์ที่ผู้คัดค้านได้ชำระไว้ ส่วนค่าธรรมเนียมศาลในชั้นของศาลปกครองชั้นต้นก็เป็นเรื่องที่คู่กรณีจะยื่นคำร้องขอรับคืนต่อศาลปกครองชั้นต้นต่อไป” ผู้คัดค้านได้ยื่นคำร้องขอรับค่าธรรมเนียมศาลตามคำร้อง

/ลงวันที่...

ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งอนุญาตให้คืนค่าธรรมเนียมศาล ในศาลปกครองชั้นต้นและค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์รวมเป็นเงิน ๑๖,๕๓๕,๕๐๔ บาท ให้แก่ ผู้คัดค้านแล้ว ข้อเท็จจริงจึงรับฟังเป็นที่ยุติตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำ ที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ และคำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒, ๒๐๓๘/๒๕๕๑, ๑๓๗๙/๒๕๕๒ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๖๖ - ๓๖๘/๒๕๕๗ คำร้องของผู้คัดค้านลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ที่ให้คืนค่าธรรมเนียมศาลเนื่องจากคดีนี้เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๖) มิใช่ ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) จึงมิได้อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่จะต้องนำคดีมาสู่ศาลภายในกำหนดห้าปี แต่อย่างไร

การยื่นคำขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองเพื่อเปลี่ยนแปลงดุลพินิจขององค์คณะ ตุลาการในศาลปกครองเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ อีกทั้งคำขอของผู้ร้องทั้งสองในคดีนี้ เป็นการอ้างสิทธิตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญซึ่งเป็น กฎหมายสูงสุดของประเทศ การขอให้พิจารณาคดีใหม่ขององค์คณะตุลาการศาลปกครองสูงสุดใน คดีนี้ใหม่ จึงเป็นคำขอที่ฝ่าฝืนต่อมาตรา ๑๘๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญอีกด้วย และคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ ในส่วนคำวินิจฉัย มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ว่า เป็นระเบียบและเป็นการออกระเบียบ ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ไม่ทำให้ข้อกฎหมายที่ศาลปกครองสูงสุดใช้ในการทำคำพิพากษาเปลี่ยนแปลงไป ในสาระสำคัญ นอกจากนี้ การนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ มาเป็นเหตุยื่นคำขอ พิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองขัดกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสาม ถึงแม้ศาลปกครองสูงสุดจะมีคำสั่งว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ มิได้มีผล เป็นการห้ามมิให้คู่กรณีหรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียในคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ.๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ นำผล แห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ มาใช้เป็นข้ออ้างในการขอให้ศาลปกครองพิจารณา พิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีนี้ใหม่ตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ตาม แต่การนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕/๒๕๖๔ มาเป็นเหตุยื่นคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองย่อมถือได้ว่า เป็นการ นำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมาทำให้คดีที่ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยถึงที่สุดแล้วต้องกลับมา พิจารณาคดีใหม่ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสาม การที่ผู้ร้องทั้งสอง

/ยื่นคำขอ...

ยื่นคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ตามมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยอ้างเหตุว่าข้อกฎหมายเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ผู้ร้องทั้งสองไม่อาจนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ มาเปลี่ยนแปลงผลคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดที่ได้ตัดสินไว้และถึงที่สุดแล้วได้ เพราะมีเช่นนั้นมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จะมีศักดิ์สูงกว่ามาตรา ๒๑๒ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น กรณีนี้จึงต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มิใช่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเป็นการกระทำที่ขัดกับหลักนิติธรรม และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ มิใช่พยานหลักฐานใหม่แต่อย่างใด หากศาลปกครองนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ จะเป็นการทำลายหลักการของรัฐธรรมนูญที่มุ่งคุ้มครองความมั่นคงแน่นอนของคำพิพากษาของศาลที่ถึงที่สุดที่มีเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยที่ชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่ต้น และทำลายหลักความมั่นคงแห่งนิติฐานะของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีคำพิพากษาและขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสาม ทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี และไม่เป็นการส่งเสริมให้กระบวนการอนุญาโตตุลาการเป็นเครื่องมืออันมีประสิทธิภาพในทางธุรกิจและการค้าระหว่างประเทศ

ผู้ร้องทั้งสองใช้สิทธิโดยไม่สุจริตและกระทำการเกินสมควรเพื่อประวิงการปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด โดยการยื่นคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่ถึงสองครั้ง อีกทั้ง ผู้ร้องทั้งสองยังพยายามเพิกถอนการจดทะเบียนจัดตั้งผู้คัดค้านโดยการฟ้องคดีอีกเป็นสองคดีต่อศาลปกครองและฟ้องคดีต่อศาลแพ่งเพื่อขอให้เพิกถอนหนังสือจดทะเบียนจัดตั้งผู้คัดค้านทั้งที่ผู้ร้องที่ ๑ และผู้คัดค้านไม่ส่วนในการจัดทำเอกสารจัดตั้งบริษัทแต่ประการใด นอกจากนั้น คู่สัญญาฝ่ายรัฐยังได้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยกล่าวหาว่าผู้คัดค้านมีการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และยังได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร กล่าวหาว่าโครงการโฮปเวลล์มีการทุจริตและประพฤตินิชอบ โดยไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีการทุจริตและประพฤตินิชอบแต่อย่างใด

เมื่อผู้คัดค้านได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายในระยะเวลาการฟ้องคดีตามที่กฎหมายกำหนด คดีจึงไม่ขาดอายุความ ขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกคำขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสอง และพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ และให้ผู้ร้องทั้งสองปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการตามข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๕๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ภายในระยะเวลาที่ศาลปกครองกำหนด

/ผู้ร้อง...

ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำคัดค้านคำให้การแก้คำขอพิจารณาคดีใหม่ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๕ ต่อศาลว่า คำให้การของผู้คัดค้านดังกล่าวไม่ถูกต้องตามข้อกฎหมาย รวมทั้งยังขัดต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด กล่าวคือ ตามมาตรา ๗๓ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดให้เป็นที่สุด และตามมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ยังบัญญัติให้คำพิพากษาหรือคำสั่งอันเป็นที่สุดของศาลปกครองต่างชั้นกันในประเด็นแห่งคดีอย่างเดียวกัน ขัดหรือแย้งกัน ให้ถือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด เมื่อศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำสั่งที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ กลับคำสั่งของศาลปกครองกลาง ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ที่ไม่รับคำขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองแล้ว ในกรณีเช่นนี้ จึงต้องถือตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ซึ่งเป็นที่สุด นอกจากนั้น การที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ ว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาฟ้องคดี อันเป็นการออกกระเบียบตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๔ แต่มิได้ดำเนินการตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๑๘๗ วรรคสี่ ในกรณีเช่นนี้ย่อมถือว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นเด็ดขาดมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น การที่ผู้คัดค้านจะอ้างเอามติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ ดังกล่าวมาใช้เพื่อประโยชน์แก้คดีนี้อีก ย่อมถือเป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวไม่อาจนำมาใช้บังคับได้แล้ว ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ตามที่ผู้คัดค้านให้การว่า คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ มิได้ระบุถึงมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ โดยกรณีนี้ถือเป็นการใช้ดุลพินิจของศาลปกครองสูงสุดเอง หากจะถือว่าศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจใช้ดุลพินิจตีความมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยสามารถเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ศาลปกครองเปิดทำการแล้ว ก็ย่อมถือว่าเป็นการตีความที่แตกต่างจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เพราะตามมาตรา ๕๑ ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าให้เริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุ

/แห่งการฟ้องคดี...

แห่งการฟ้องคดี ดังนั้น กรณีที่ผู้คัดค้านเห็นว่า ศาลปกครองสูงสุดสามารถใช้ดุลพินิจตีความกฎหมายได้ จึงถือเป็นการขัดต่อมาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ถ้าศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า การเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีสัญญาทางปกครองที่เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จะมีผลใช้บังคับสมควรเริ่มนับตั้งแต่วันที่ศาลปกครองเปิดทำการนั้น เมื่อมีความเห็นเช่นนี้ศาลปกครองก็ต้องเสนอเรื่องต่อองค์กรนิติบัญญัติเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่มิใช่จะใช้ดุลพินิจตีความขยายบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือกำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ เพื่อมาปรับใช้กับการพิจารณาพิพากษาคดีเสียเอง เพราะการกระทำดังกล่าวจะเป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ

ตามที่ผู้คัดค้านให้การว่า คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ มิได้ระบุดังมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ นั้น หากถือตามคำให้การเช่นนี้ก็ยิ่งส่งผลให้คำพิพากษามับดังกล่าวมีการใช้เหตุผลทำคำวินิจฉัยโดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในสำนวนคดีเลย อันเป็นการกล่าวหาว่าตุลาการที่พิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดต่อมาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อีกทั้ง คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ในหน้า ๓๔ บรรทัดที่ ๒๙ ถึงหน้า ๓๕ บรรทัดที่ ๖ ก็ได้วินิจฉัยในประเด็นนี้ไว้อย่างชัดเจนแล้ว ดังนั้น คำให้การของผู้คัดค้านในส่วนนี้จึงเป็นการโต้แย้งคำสั่งศาลปกครองสูงสุด อันถือว่าเป็นที่สุดแล้ว จึงเป็นการขัดต่อมาตรา ๗๓ วรรคท้าย และมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อนึ่ง ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๒๕๙ - ๑๒๖๐/๒๕๕๙ และคดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๓๓/๒๕๖๐ ยังได้วางแนววินิจฉัยเกี่ยวกับระยะเวลาการยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการสำหรับสัญญาทางปกครองที่เกิดขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จะมีผลใช้บังคับ คดีนี้ผู้คัดค้านได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ กรณีจึงต้องถือว่ากำหนดระยะเวลาในการยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการมีเพียงหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการใช้สิทธิเรียกร้องนั้น เพราะเป็นไปตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นข้อกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น คำให้การของผู้คัดค้านในส่วนนี้จึงไม่ถูกต้อง

/ตามที่...

ตามที่คุณตัดคำให้การว่า หลังจากที่ผู้ตัดคำได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาสัมปทานแล้วมีการเจรจาและจัดทำเป็นรายงานการประชุมระหว่างคณะกรรมการที่ผู้ร้องทั้งสองแต่งตั้งขึ้นมากับผู้ตัดคำรวมหกครั้ง เมื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่สามารถจะหาข้อยุติเพื่อดำเนินการตามสัญญาสัมปทานต่อไปได้ ผู้ตัดคำจึงได้มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ เพื่อเรียกร้องให้ผู้ร้องทั้งสองชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้ตัดคำ จึงถือว่าสัญญาสัมปทานได้เลิกกันโดยปริยายนับตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ มีผลทำให้ผู้ร้องทั้งสองและผู้ตัดคำอาจนำข้อพิพาทเสนอต่อคณะกรรมการไต่ตุลาการได้เป็นครั้งแรก กำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีห้าปีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ในคดีนี้จึงต้องนับจากวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ การที่ผู้ตัดคำเสนอข้อพิพาทต่อคณะกรรมการไต่ตุลาการในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ จึงเป็นการยื่นข้อพิพาทภายในกำหนดระยะเวลาห้าปี ไม่ว่าจะเริ่มต้นนับระยะเวลาการฟ้องคดีนับจากวันที่ศาลปกครองเปิดทำการวันแรก คือ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ หรือนับจากวันแรกที่ผู้ตัดคำอาจนำข้อพิพาทเสนอต่อคณะกรรมการไต่ตุลาการได้ในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ การเสนอข้อพิพาทของผู้ตัดคำต่อคณะกรรมการไต่ตุลาการในคดีนี้เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ล้วนไม่ขาดอายุความทั้งสิ้น ผู้ร้องทั้งสองขอคัดค้านว่า การที่ผู้ตัดคำมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ ไม่อาจถือว่าสัญญาสัมปทานเลิกกันโดยปริยายนับตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ ดังที่ผู้ตัดคำกล่าวอ้าง แต่สัญญาสัมปทานเลิกกันแล้วนับตั้งแต่วันที่ผู้ตัดคำได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า ผู้ตัดคำใช้สิทธิยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะกรรมการไต่ตุลาการเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาแล้ว กล่าวคือ เมื่อสัญญาสัมปทานระหว่างผู้ร้องทั้งสองกับผู้ตัดคำมีข้อตกลงให้นำเสนอข้อพิพาทต่อคณะกรรมการไต่ตุลาการ ข้อตกลงดังกล่าวจึงเป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการ ตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ หลังจากทำสัญญาแล้ว ผู้ตัดคำไม่ปฏิบัติตามสัญญาและการดำเนินโครงการตามสัญญาล่าช้ามาก จึงเป็นการไม่สมประโยชน์สาธารณะตามที่ฝ่ายรัฐต้องการ และไม่อยู่ในวิสัยที่ผู้ตัดคำจะปฏิบัติตามสัญญาได้ โดยระยะเวลาตามสัญญาผ่านพ้นไปแล้วถึง ๓ ระยะเวลา ผู้ตัดคำกลับก่อสร้างได้ผลงานรวมเพียง ๑๓.๗๑ เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๐) คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๑ เห็นชอบให้บอกเลิกสัญญา เนื่องจากสัญญาสัมปทานดังกล่าวเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นสัญญาที่ฝ่ายรัฐมีอำนาจเหนือกว่า กรณีนี้เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะฝ่ายรัฐจึงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาฝ่ายเดียวได้ทันที ผู้ร้องทั้งสองจึงได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ บอกเลิกสัญญากับผู้ตัดคำ ซึ่งผู้ตัดคำได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ดังนั้น นับตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ เป็นต้นไป จึงถือเป็นวันที่

/ผู้ตัดคำ...

ผู้คัดค้านสามารถบังคับตามสิทธิเรียกร้องได้แล้ว เมื่อผู้คัดค้านใช้สิทธิเรียกร้องยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ จึงเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติกำหนดอายุความฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองไว้โดยเฉพาะแล้ว ดังนั้น การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในประเด็นอายุความยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ คณะอนุญาโตตุลาการจึงต้องพิจารณาวินิจฉัยให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่มีการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทนี้ และไม่อาจใช้อายุความสิบปี ตามมาตรา ๑๙๓/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นอายุความทั่วไปในทางแพ่งมาใช้บังคับ กรณีดังกล่าวจึงถือเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องในการยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการที่ขาดอายุความแล้ว อีกทั้งกรณีนี้ไม่อาจนับระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลปกครองเปิดทำการ เนื่องจากประเด็นพิพาทที่ศาลจะต้องวินิจฉัย คือ การยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเป็นการยื่นเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามกฎหมายหรือไม่ หากใช้ประเด็นพิพาทที่ว่า มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองเกินกำหนดระยะเวลาหรือไม่ แม้ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้วก็ตาม กรณีเช่นนี้ก็ไม่อาจนำระยะเวลาห้าปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้บังคับกับประเด็นพิพาทแห่งคดีนี้ได้ เนื่องจากผู้คัดค้านใช้สิทธิเรียกร้องยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ แต่บทบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากที่ผู้คัดค้านได้ใช้สิทธิเรียกร้องยื่นข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการไปก่อนแล้ว บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้จึงไม่อาจนำมาใช้บังคับย้อนหลังได้ นอกจากนี้ แม้จะมีมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้มีมติให้เริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ อันเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการเป็นต้นไป มติดังกล่าวจึงเป็นมติเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีต่อศาลปกครองเท่านั้น จึงไม่อาจนำมติดังกล่าวมาใช้ในการเริ่มนับระยะเวลาในการใช้สิทธิเรียกร้องยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ

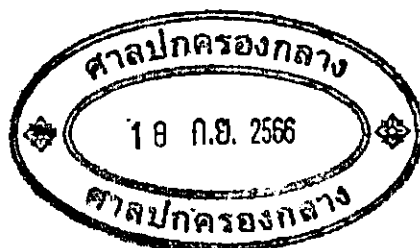
ตามที่ผู้คัดค้านให้การว่า คดีนี้เป็นการติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินจึงไม่มีอายุความตามมาตรา ๑๓๓๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ร้องทั้งสองขอคัดค้านว่า คำให้การของผู้คัดค้านดังกล่าว เป็นการกล่าวอ้างที่ไม่ถูกต้องตามข้อกฎหมายซึ่งผู้คัดค้าน

/ได้ใช้สิทธิ...

ได้ใช้สิทธิไว้แต่เดิมทั้งในชั้นพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการและชั้นศาลปกครอง และตามที่ผู้คัดค้านให้การว่า คดีนี้เป็นคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๖) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีได้บัญญัติอายุความไว้ ต้องใช้อายุความทั่วไปมิใช่อายุความตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ผู้ร้องทั้งสองขอคัดค้านว่า คำให้การของผู้คัดค้านดังกล่าว เป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนผิดไปจากหลักกฎหมาย กล่าวคือ แม้คดีทั้งสามสำนวนในศาลปกครองกลาง คือ คดีหมายเลขดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๕๑ คดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒ และคดีหมายเลขดำที่ ๑๓๗๙/๒๕๕๒ จะเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองก็ตาม โดยเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการขอให้ศาลเพิกถอนหรือบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๖) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ประเด็นข้อพิพาทที่สำคัญของคดีทั้งสามสำนวนดังกล่าว คือ การยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการพ้นกำหนดระยะเวลาตามกฎหมายหรือไม่ ดังนั้น การพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นพิพาทเช่นนี้จึงต้องใช้อายุความตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ เมื่อสัญญาสัมปทานฉบับนี้เกิดข้อพิพาทขึ้น การเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการจึงต้องเสนอภายในกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น คือ ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี เมื่อผู้คัดค้านนำข้อพิพาทนั้นมาเสนอต่อคณะอนุญาโตตุลาการในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ จึงเป็นการเสนอข้อพิพาทที่พ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว อันเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่ได้มีการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ สิทธิเรียกร้องของผู้คัดค้านจึงขาดอายุความตามมาตรา ๑๙๓/๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามที่ผู้คัดค้านให้การว่า การยื่นคำขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ นั้น ผู้ร้องทั้งสองขอคัดค้านว่า คำให้การของผู้คัดค้านดังกล่าว ไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย และเป็นการโต้แย้งคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด เพราะเมื่อคดีนี้ศาลปกครองสูงสุด โดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำสั่งที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ว่า คำขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองต้องด้วยเงื่อนไขตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงมีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้รับคำขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณา ในกรณีเช่นนี้จึงไม่อาจถือว่ามาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ รวมทั้งคำให้การของผู้คัดค้านในประเด็นนี้

/ยังถือเป็น...

ยังถือเป็นการโต้แย้งคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ อีกด้วย

ตามที่คุณคัดค้านให้การว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ ไม่ทำให้ออกกฎหมายที่ศาลปกครองสูงสุดใช้ในการตัดสินคดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ เปลี่ยนแปลงไป ผู้ร้องทั้งสองขอคัดค้านว่า คำให้การของคุณคัดค้านดังกล่าว ไม่ถูกต้องกับข้อเท็จจริง ทั้งยังเป็นการโต้แย้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดอีกด้วย กล่าวคือ กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดใช้หลักเกณฑ์ตามมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ มาเป็นหลักในการพิจารณาคดี โดยมีได้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ และต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๔ ว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ ในกรณีเช่นนี้จึงถือว่าออกกฎหมายที่ศาลปกครองสูงสุดใช้ในการตัดสินคดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ เหตุดังกล่าวจึงต้องด้วยเงื่อนไขตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ในการที่จะร้องขอพิจารณาคดีใหม่

ตามที่คุณคัดค้านให้การว่า การนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ มาเป็นเหตุยื่นคำขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองขัดกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสาม นั้น ผู้ร้องทั้งสองขอคัดค้านว่า คำให้การของคุณคัดค้านดังกล่าวไม่ถูกต้องกับรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย เพราะคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ได้นำหลักเกณฑ์ตามมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ มาใช้เป็นหลักในการพิจารณาคดี โดยมีได้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ กรณีเช่นนี้ จึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๒๑๒ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตั้งแต่ต้น ทั้งนี้ การกล่าวอ้างหลักความมั่นคงแห่งคำพิพากษาเพื่อมาใช้กับเรื่องนี้ก็ไม่อาจกระทำได้ เพราะหลักดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้หลักการกระทำต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และตามที่คุณคัดค้านให้การว่า การที่ผู้ร้องทั้งสองใช้สิทธิตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยยื่นคำร้องเรียนผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่ปวงชนชาวไทยเท่านั้น ผู้ร้องทั้งสองขอคัดค้านว่า คำให้การของคุณคัดค้านดังกล่าว เป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ และออกกฎหมาย ทั้งยังเป็นการโต้แย้งคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญอีกด้วย

/ตามที่...

ตามที่คุณคัดค้านให้การว่า ผู้ร้องทั้งสองใช้สิทธิโดยไม่สุจริตและกระทำการเกินสมควร เพื่อประวิงการปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการนั้น เมื่อผู้ร้องทั้งสองเป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม จึงทำให้ผู้ร้องทั้งสองมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายจนถึงที่สุด และในการดำเนินการเช่นนี้ยังเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ และตามหลักกฎหมายมหาชนทั่วไปที่ว่า “หน่วยงานของรัฐไม่อาจจะถูกบังคับให้ชำระเงินแก่ผู้อื่น โดยที่หน่วยงานของรัฐนั้นไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายหรือสัญญาที่จะต้องชำระให้แก่ผู้นั้น” ดังนั้น ในการดูแลรักษาตลอดจนการจำหน่ายจ่ายโอนเงินหรือทรัพย์สินของรัฐ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ และต้องมีการควบคุมตรวจสอบการจำหน่ายจ่ายโอนเงินหรือทรัพย์สินของรัฐนั้นด้วยว่าเป็นไปตามที่กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับกำหนดอย่างเคร่งครัดหรือไม่อีกด้วย ส่งผลให้ผู้ร้องทั้งสองมีหน้าที่ต้องดำเนินการในเรื่องนี้ให้ปราศจากข้อสงสัย

ผู้คัดค้านยื่นคำให้การเพิ่มเติมแก้คำขอพิจารณาคดีใหม่ โดยมีสาระสำคัญเช่นเดียวกับคำให้การแก้คำขอพิจารณาคดีใหม่และเพิ่มเติมว่า ผู้คัดค้านยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายในกำหนดอายุความหรือภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว กล่าวคือ หากจะพิจารณาว่าข้อตกลงอนุญาโตตุลาการระหว่างผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้านเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองซึ่งต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ แต่เมื่อข้อพิพาทในกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลปกครองจะเปิดทำการในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ คดีดังกล่าวจะไม่มีโอกาสที่จะได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองภายในกำหนดเวลาการฟ้องคดีปกครองได้เลย อันเป็นการลิดรอนซึ่งสิทธิของประชาชนที่มีมาแต่เดิม การตีความบทบัญญัติมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันจึงต้องตีความให้กำหนดอายุความดังกล่าวเริ่มนับในวันที่ศาลปกครองเปิดทำการในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ อันเป็นการสอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญ การที่ผู้ร้องทั้งสองอ้างว่า กำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีต่ออนุญาโตตุลาการต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ นอกจากจะเป็นการตีความกำหนดระยะเวลาในการดำเนินคดีซึ่งขัดต่อหลักกฎหมายและหลักนิติธรรมแล้ว ยังเป็นการตีความที่ขัดต่อประเด็นซึ่งเป็นข้อสาระสำคัญในสัญญาอย่างชัดเจน เนื่องจากหนังสือบอกกล่าวในการเลิกสัญญาที่คุณคัดค้านได้รับในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ นั้น เป็นการบอกเลิกสัญญาซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากผู้คัดค้านยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ตกลงกันไว้ในสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗ อันถือเป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๕ การเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองดังกล่าวจึงยังไม่ก่อให้เกิดสิทธิ

/แก้ผู้คัดค้าน...

แก่ผู้คัดค้านที่จะดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการได้ และอาจถูกคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งร้องขอให้มีการจำหน่ายคดีตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากต้องถือว่าสัญญาสัมปทานยังคงมีผลอยู่จนกระทั่งถึงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ ซึ่งถือเป็นวันที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่มีความประสงค์ที่จะปฏิบัติตามสัญญาสัมปทานกันต่อไป จึงถือว่าได้มีการเลิกสัญญาสัมปทานกันโดยปริยายตั้งแต่วันดังกล่าวเป็นต้นมา ดังนั้น ไม่ว่าจะกำหนดให้มีการเริ่มนับอายุความในการฟ้องคดีนับจากวันที่ศาลปกครองเปิดทำการในวันแรก คือ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ หรือนับจากวันแรกที่ผู้คัดค้านอาจนำข้อพิพาทเสนอต่ออนุญาโตตุลาการในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ การเสนอข้อพิพาทของผู้คัดค้านต่ออนุญาโตตุลาการเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ล้วนแต่ไม่ขาดอายุความทั้งสิ้น

การที่ผู้ร้องทั้งสองอ้างว่า ผู้ร้องทั้งสองได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ บอกลีกสัญญาแก่ผู้คัดค้าน และผู้คัดค้านได้รับหนังสือบอกลีกสัญญาดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ สัญญาสัมปทานระหว่างผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้านจึงเลิกกันตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ทั้งไม่อาจถอนการแสดงเจตนาได้ เป็นการกล่าวอ้างซึ่งผู้ร้องทั้งสองมีเจตนาที่จะบิดเบือนข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย กล่าวคือ การที่ผู้ร้องทั้งสองอ้างว่า ตนจะใช้สิทธิในการเลิกสัญญาตามข้อสัญญาได้นั้นต้องเป็นกรณีที่สัญญาระหว่างผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านเปิดช่องให้สามารถทำการเลิกสัญญาต่อกันได้ เมื่อการใช้สิทธิในการบอกลีกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิบอกลีกสัญญาสัมปทานซึ่งไม่ได้เป็นไปตามสัญญาสัมปทานข้อ ๒๗ จึงเป็นการเลิกสัญญาโดยไม่มีสิทธิและไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันจะส่งผลให้สัญญาสัมปทานสิ้นสุดลง แม้ผู้ร้องทั้งสองจะอ้างว่าได้มีการส่งหนังสือถึงผู้คัดค้านอีกหลายฉบับตามหนังสือลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๑ และลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๑ ก็ตาม แต่ผู้คัดค้านก็ได้มีการเจรจาโต้ตอบกับผู้ร้องทั้งสอง และมีการจัดทำรายงานการประชุมคณะกรรมการระหว่างผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้านถึงหกครั้งในช่วงระยะเวลาสองปีเศษ จึงต้องถือว่าผู้คัดค้านได้แสดงการคัดค้านการเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเรื่อยมา จนกระทั่งในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันที่ผู้คัดค้านได้มีหนังสือเรียกร้องให้ผู้ร้องทั้งสองชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้คัดค้านถือว่าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่มีความประสงค์จะปฏิบัติตามสัญญาสัมปทานกันอีกต่อไป จึงถือว่าเป็นวันที่สัญญาสัมปทานได้เลิกกันโดยปริยาย กำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ อันเป็นวันที่อาจยื่นเสนอข้อพิพาทได้ หรือนับตั้งแต่วันที่ศาลปกครองเปิดทำการเป็นครั้งแรกในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ เป็นต้นไป

/การที่...

การที่ผู้ร้องทั้งสองได้อ้างถึงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๒๕๙ - ๑๒๖๐/๒๕๕๙ และคดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๓๓/๒๕๖๐ ซึ่งตีความถึงกำหนดเวลาในการใช้สิทธิระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการว่าอยู่ในบังคับเช่นเดียวกับการใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล จึงต้องอยู่ภายใต้อายุความตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ นั้น ก็ไม่อาจอ้างได้ เนื่องจากจะถือเป็นกรณีที่ศาลก้าวล่วงอำนาจเข้าไปในการวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งได้มีคำวินิจฉัยว่าการใช้สิทธิเรียกร้องเสนอข้อพิพาทดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องทางแพ่งซึ่งมีกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิเรียกร้องสิบปี ตามมาตรา ๑๙๓/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งโดยหลักแล้วศาลไม่มีอำนาจในการแก้ไขเนื้อหาของคำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ศาลใช้อำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการซึ่งขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามมาตรา ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข) แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งในประเด็นเรื่องกำหนดอายุความในการระงับข้อพิพาทไม่ถือเป็นเหตุยกฟ้องอันทำให้คำชี้ขาดฝ่าฝืนต่อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนที่จะทำให้ศาลปกครองมีอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดได้ การพิจารณาถึงผลคำวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับอายุความต้องยึดเอาแนวทางการวินิจฉัยกำหนดอายุความของอนุญาโตตุลาการเป็นหลัก จึงต้องถือว่ากำหนดอายุความในคดีดังกล่าวยังไม่สิ้นสุดลง

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองกล่าวอ้างว่า ผู้คัดค้านได้ใช้สิทธิเรียกร้องในการยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แต่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งได้กำหนดให้ใช้ข้อความใหม่เป็นว่า การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ให้ยื่นฟ้องภายในห้าปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เป็นต้นไป ซึ่งเป็นกำหนดเวลาภายหลังจากที่ผู้คัดค้านได้ใช้สิทธิเรียกร้องยื่นข้อเสนอสู่คณะอนุญาโตตุลาการไปก่อนแล้ว บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้จึงไม่อาจนำมาใช้บังคับย้อนหลังได้ ถือเป็นกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองได้กล่าวอ้างโดยบิดเบือนข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอย่างชัดแจ้ง เนื่องจากในขณะที่ผู้คัดค้านได้เสนอข้อพิพาทให้คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับกำหนดอายุความ คณะอนุญาโตตุลาการได้วินิจฉัยว่าข้อพิพาทระหว่างผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้านนั้น เป็นข้อพิพาทที่มีนิติสัมพันธ์กันในทางแพ่ง จึงต้องเริ่มนับกำหนดอายุความสิบปีตามมาตรา ๑๙๓/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากกำหนดอายุความตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา

/คดีปกครอง...

คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่อย่างไรก็ดี จึงถือไม่ได้ว่า มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นกฎหมายซึ่งได้มีการปรับใช้ในขณะที่มีการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ

ส่วนการกล่าวอ้างเรื่องการใช้สิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตน ตามมาตรา ๑๓๓๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ปรากฏในสำนวนชั้นอนุญาโตตุลาการอยู่แล้ว มิใช่การกล่าวอ้างข้อเท็จจริงขึ้นมาใหม่แต่อย่างไร เมื่อสัญญาสัมปทานระหว่างผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้านได้สิ้นสุดลงในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ ผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้านในฐานะคู่สัญญาจึงต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งว่าไม่มีการทำสัญญา ระหว่างผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านเกิดขึ้น เงินลงทุนในโครงการประมาณสองหมื่นล้านบาท ที่ผู้คัดค้านเคยได้ชำระให้แก่ผู้ร้องทั้งสองและที่ผู้คัดค้านได้ใช้ไปในการปฏิบัติตามสัญญาจึงต้องตกกลับมาเป็นของผู้คัดค้าน ซึ่งผู้คัดค้านในฐานะที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ชอบที่จะติดตามเอาเงินดังกล่าวคืนจากผู้ร้องทั้งสองซึ่งไม่มีสิทธิที่จะยึดถือเงินดังกล่าวไว้ การที่ผู้คัดค้านดำเนินการฟ้องร้องผู้ร้องทั้งสองจึงเป็นกรณีที่ผู้คัดค้านในฐานะผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ใช้สิทธิในการติดตามเอาทรัพย์สินคืน อันเป็นการใช้สิทธิในฐานะที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ตามมาตรา ๑๓๓๖ แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว ซึ่งไม่มีกำหนดอายุความ

ส่วนการที่ผู้ร้องทั้งสองอ้างว่า หน่วยงานของรัฐไม่อาจถูกบังคับให้ชำระเงินแก่ผู้อื่น หากปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งต้องชำระให้แก่ผู้นั้น กล่าวคือ หากผู้ร้องทั้งสองแพ็คดี ศาลไม่สามารถบังคับให้ผู้ร้องทั้งสองชำระหนี้ตามคำพิพากษาให้กับผู้คัดค้านได้ซึ่งเป็นหลักกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน นั้น ผู้คัดค้านเห็นว่า ข้อกล่าวอ้างข้อนี้แสดงให้เห็นถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้ร้องทั้งสองเพื่อปฏิเสธการปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการและคำพิพากษาของศาล ทั้งที่ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านได้มีการตกลงกันให้มีการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นการระงับข้อพิพาทที่มีพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ รองรับ และเมื่อคณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำชี้ขาดประเด็นข้อพิพาทดังกล่าว หน่วยงานของรัฐจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาด ซึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องทั้งสองในประเด็นนี้ จึงฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

นอกจากนี้ ผู้คัดค้านเห็นว่า ผู้ร้องทั้งสองเป็นฝ่ายผิดสัญญาสัมปทานตามที่ คณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำชี้ขาดข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ และคดีนี้ศาลปกครองสูงสุดก็ได้มีการอ้างมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ในการวินิจฉัยคดี แต่อย่างไรก็ดี อีกทั้ง คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ประชุมใหญ่ ที่ได้วินิจฉัย

ให้รับคำขอ...

ให้รับคำขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองมีผลกระทบต่อหลักความเป็นที่สุดของคำพิพากษา และหลักความมั่นคงแห่งนิติฐานะ คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๑๘๘ และมาตรา ๒๑๒ วรรคสาม ไม่อาจมีผลเป็นที่สุดตามมาตรา ๗๓ วรรคท้าย ประกอบมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้คัดค้าน มีความเห็นเพิ่มเติมว่ากระบวนการอันนำมาสู่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ นั้น เริ่มต้นมาจากการที่ผู้ร้องทั้งสองทำผิดรัฐธรรมนูญ และไม่อาจอ้างว่าเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหาย ตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินย่อมไม่มีอำนาจรับเรื่องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจึงเป็นผลของการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ดังนั้น แม้ปรากฏว่ามติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวจะสิ้นผลไป แต่ก็มีได้ ทำให้คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ซึ่งถึงที่สุดแล้ว ย่อมไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ การที่ผู้ร้องทั้งสองขอให้มีการพิจารณาพิพากษาคดีใหม่ โดยอ้างอิงคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงไม่สุจริตและเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังที่กล่าวมาข้างต้น

ศาลออกนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ โดยได้รับฟัง สรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือ ของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลได้ตรวจพิจารณาคำร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ คำให้การแก้คำขอพิจารณาคดีใหม่ คำคัดค้านคำให้การแก้คำขอพิจารณาคดีใหม่ คำให้การเพิ่มเติม และเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๒ ผู้ร้องที่ ๑ ได้เสนอ คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเห็นชอบในหลักการโครงการก่อสร้างทางรถไฟยกระดับในเขต กรุงเทพมหานคร รวม ๓ ตอน คือ กรุงเทพ - บางซื่อ ยมราช - มั๊กกะสัน และมั๊กกะสัน - แม่น้ำ/ท่าเรือ ระยะทาง ๑๓ กิโลเมตร ใช้เงินลงทุนประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท หากการประกาศเชิญชวนเอกชน มาลงทุนไม่ประสบผลสำเร็จเห็นควรให้ผู้ร้องที่ ๒ เป็นผู้ดำเนินการ โดยการขอรับการสนับสนุน ด้านการเงินจากรัฐบาล และ/หรือให้สัมปทานแก่เอกชนลงทุนก่อสร้างเป็นทางรถไฟยกระดับ โดยให้ได้รับสัมปทานเดินระบบขนส่งมวลชนบนทางรถไฟยกระดับด้วยซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติ ให้ผู้ร้องที่ ๑ ไปดำเนินการกระบวนการให้มีการก่อสร้างทางรถไฟยกระดับโดยเอกชนเป็นผู้ลงทุน ให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด ต่อมา ในวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๒ ผู้ร้องที่ ๑ ได้ประกาศเชิญชวนผู้สนใจ เสนอโครงการลงทุนก่อสร้างทางรถไฟและทางรถยนต์ยกระดับโดยให้ได้รับสัมปทานดำเนินการ ระบบรถไฟชุมชน (Community Train) และสัมปทานสำหรับทางรถยนต์ในเขตของทางรถไฟ

/ตามเส้นทาง...

ตามเส้นทางดังนี้ ตอน กรุงเทพ - บางซื่อ ระยะทาง ๗ กิโลเมตร ตอน ยมราช - มักกะสัน ระยะทาง ๓.๔ กิโลเมตร ตอน มักกะสัน - แม่น้ำ/ท่าเรือ ระยะทาง ๓.๓ กิโลเมตร และตอน มักกะสัน - หัวหมาก ระยะทาง ๙.๖ กิโลเมตร นอกจากนี้ ผู้รับสัมปทานจะได้รับสิทธิในการจัดหาผลประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ ใน ๔ บริเวณ คือ บริเวณสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) พื้นที่ ๔.๕ ไร่ (รวมพื้นที่เช่าเป็นลานจอดรถในปัจจุบัน) บริเวณบ้านพักสามเหลี่ยมจิตรลดา พื้นที่ ๔๐ ไร่ บริเวณชุมชนตึกแดงบางซื่อ พื้นที่ ๑๒๐ ไร่ และบริเวณบ้านพักนิคมมักกะสัน พื้นที่ ๘๓ ไร่ โดยผู้สนใจจะต้องเสนอโครงการลงทุนก่อสร้างทางรถไฟและทางรถยนต์ยกระดับพร้อมอาคารสถานี เครื่องอุปกรณ์ อาณัติสัญญาณ และโทรคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ และสาธารณูปโภคอย่างครบถ้วน กำหนดระยะเวลาดำเนินการตามโครงการ ๓๐ ปี ไม่นับรวมระยะเวลาก่อสร้างประมาณ ๓ - ๕ ปี โดยต้องเสนอโครงการต่อผู้ร้องที่ ๑ ตามกำหนดและเงื่อนไข ดังต่อไปนี้ ๑. ให้ก่อสร้างทางรถไฟและทางรถยนต์ยกระดับรวม ๒ ชั้น โดยชั้นที่ ๑ เป็นทางรถไฟ ส่วนชั้นที่ ๒ ให้เป็นทางสำหรับรถยนต์ ๒. มีสิทธิเสนอโครงการก่อสร้างทางยกระดับเป็นข้อเสนอเพื่อเลือก (Optional Proposal) เพิ่มเติมจากเส้นทางที่กำหนดข้างต้น ตามแนวเส้นทาง ดังนี้ ตอน บางซื่อ - รัชดา - คลองตัน ตอน บางซื่อ - บางเขน ตอน บางซื่อ - ตลิ่งชัน - ธนบุรี และเส้นทางอื่นในเขตทางของผู้ร้องที่ ๒ ๓. ต้องเสนอรายละเอียดโครงการพร้อมแผนงาน และผลประโยชน์ตอบแทนที่เหมาะสมมาให้พิจารณา ๔. ต้องกำหนดให้มีพื้นที่สำรองไว้สำหรับการวางท่อขนส่งน้ำมัน (ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๑๒ นิ้ว) เพื่อประโยชน์ของผู้ร้องที่ ๒ ๕. ต้องวางหลักทรัพย์ค้ำประกันข้อเสนอโครงการจำนวน ๑,๕๐๐ ล้านบาท เป็นพันธบัตร หรือเช็คที่ธนาคารรับรอง หรือสัญญาค้ำประกันของธนาคารที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีอายุค้ำประกันไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ๖. ต้องก่อสร้างชดเชยอาคารที่จะมีการรื้อถอน เช่น อาคารที่ทำการและบ้านพักพนักงานที่มีอยู่เดิม โดยให้อยู่ภายในบริเวณพื้นที่โครงการนี้ สำหรับอาคารสถานที่ที่จะก่อสร้างใหม่ต้องอยู่ ณ จุดที่ผู้ร้องที่ ๒ กำหนด ๗. ผู้ร้องที่ ๑ สงวนสิทธิ์ที่จะไม่รับพิจารณาข้อเสนอโครงการรายใดรายหนึ่งหรือทั้งหมดก็ได้

โครงการนี้มีผู้สนใจซื้อของเสนอราคา ๔ ราย แต่มีผู้ยื่นข้อเสนอเพียงรายเดียว คือ บริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) คณะกรรมการพิจารณาดำเนินโครงการให้เอกชนลงทุนก่อสร้างทางรถไฟยกระดับโดยได้รับสัมปทานเดินรถระบบรถไฟชุมชน (Community Train) และทางด่วนยกระดับสำหรับรถยนต์ ได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาข้อเสนอทางเทคนิค และคณะทำงานพิจารณาข้อเสนอทั่วไป เพื่อพิจารณาข้อเสนอของบริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) คณะทำงานได้เจรจากับผู้แทนบริษัท โฮปเวลล์โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) แล้ว สามารถเข้าใจในหลักการเบื้องต้นได้ว่า บริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) จะทำการก่อสร้างทางรถไฟยกระดับในระยะแรก รวมระยะทางทั้งสิ้น ๖๓.๓ กิโลเมตร ประกอบด้วย หัวลำโพง - บางซื่อ

/ระยะทาง...

ระยะทาง ๗.๐ กิโลเมตร ยมราช - มั๊กกะสัน ระยะทาง ๓.๔ กิโลเมตร มั๊กกะสัน - แม่น้ำ ระยะทาง ๓.๓ กิโลเมตร มั๊กกะสัน - หัวหมาก ระยะทาง ๙.๖ กิโลเมตร บางซื่อ - รังสิต ระยะทาง ๒๑ กิโลเมตร หัวลำโพง - โพธิ์นิมิตร ระยะทาง ๖.๒ กิโลเมตร ยมราช - ธนบุรี - ดลิ่งชั้น ระยะทาง ๑๒.๘ กิโลเมตร บริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) เสนอที่จะจัดบริการรถไฟฟ้าชุมชนพิเศษระหว่างหัวลำโพง - ดอนเมือง สำหรับผู้โดยสารเครื่องบิน โดยผู้โดยสาร Check in ได้ที่หัวลำโพง ผู้ร้องที่ ๑ รับจะนำเงื่อนไขของบริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) ในเรื่องการขอรับสิทธิส่งเสริมการลงทุน เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ผู้ร้องที่ ๒ จะพิจารณาจัดสรรที่ดินจำนวน ๘๐ ไร่ บริเวณบางซื่อ และจำนวน ๘๐ ไร่ บริเวณมั๊กกะสันนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศเชิญชวน เพื่อให้บริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) ก่อสร้างโรงเก็บและโรงซ่อมรถไฟฟ้าชุมชนเป็นการชั่วคราว โดยบริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) จะต้องเสนอผลประโยชน์ตอบแทนที่เหมาะสม และบริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) จะทำการย้ายสถานีหัวลำโพงไปอยู่ที่บางซื่อ โดยผู้ร้องที่ ๒ จะนำขบวนรถโดยสารระยะไกลที่มีความสำคัญเข้า - ออก ที่สถานีหัวลำโพงประมาณวันละ ๖๐ ขบวน บริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) จะได้รับสิทธิในการจัดประโยชน์ที่ดินบริเวณสถานีรถไฟและย่านสถานีหัวลำโพงในพื้นที่ประมาณ ๑๑๒ ไร่ โดยจะต้องเสนอผลประโยชน์ตอบแทนที่เหมาะสม ผู้ร้องที่ ๑ จึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามหนังสือกระทรวงคมนาคม ที่ คค ๐๒๐๗/๒๔๐๖ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๓๓ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/๓๖๑๒ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๓๓ และเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๓ คณะกรรมการการรถไฟแห่งประเทศไทยมีมติให้ผู้ร้องที่ ๒ มีอำนาจลงนามในสัญญา ร่วมกับผู้ร้องที่ ๑ และให้บริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) เข้าดำเนินการก่อสร้างตลอดจนพัฒนาที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญา ซึ่งบริษัท โฮปเวลล์ โฮลดิ้ง จำกัด (ฮ่องกง) ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท โฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้คัดค้าน ขึ้นตามกฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทยเพื่อถือและประกอบการตามสิทธิ และตกลงจะจัดหาเงินลงทุน ออกแบบ ก่อสร้าง ประกอบการ และบำรุงรักษาด้วย ต่อมา เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ ได้ทำสัญญาสัมปทานระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับในกรุงเทพมหานครและการใช้ประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ กับผู้คัดค้าน หลังจากนั้นได้มีการทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ โดยมีการแก้ไขสัญญาเกี่ยวกับการบังคับใช้สัญญา โดยสัญญาสัมปทานพิพาทมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า การก่อสร้างดำเนินการส่งมอบเฉพาะระบบรถไฟฟ้าชุมชน และถนนยกระดับเก็บค่าผ่านทาง ส่วนโครงสร้างทางอาคาร สิ่งปลูกสร้างที่ก่อสร้างในพื้นที่สัมปทานตกเป็นของผู้ร้องที่ ๒ ทั้งนี้ที่ก่อสร้าง ผู้คัดค้าน

/มีสิทธิ...

มีสิทธิใช้ประโยชน์จากอาคาร สิ่งปลูกสร้าง ฯลฯ ของระบบตลอดอายุสัมปทาน ผู้คัดค้านมีสิทธิเก็บรายได้จากระบบทางด่วนยกระดับรถไฟชุมชนและทรัพย์สินเชิงพาณิชย์อื่น ๆ ในระบบ โดยผู้คัดค้านมีหน้าที่ออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งหมดในการออกแบบก่อสร้าง ประกอบการ และดูแลบำรุงรักษา ระบบตลอดอายุของสัญญาสัมปทาน ยกเว้นทางรถไฟยกระดับของผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๒ มีหน้าที่จัดหาและส่งมอบพื้นที่สัมปทานตลอดจนให้การสนับสนุนอื่น ๆ ตามสัญญา เมื่อคู่สัญญาลงนามในสัญญาแล้วกำหนดให้สัญญามีผลใช้บังคับวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๔ มีกำหนด ๓๐ ปี นับแต่วันที่สัญญามีผลบังคับ สำหรับระยะเวลาก่อสร้างมีกำหนด ๘ ปี นับตั้งแต่วันที่สัญญามีผลใช้บังคับ แต่สามารถขยายระยะเวลาออกไปได้เมื่อมีเหตุที่อนุญาตไว้ในสัญญา หรือตามที่คุณสัญญาตกลงกัน โดยระยะที่ ๑ ช่วงยมราช - ดอนเมือง ระยะทางรวมประมาณ ๑๘.๘ กิโลเมตร กำหนดเวลาก่อสร้าง ๔ ปี (๖ ธันวาคม ๒๕๓๔ - ๕ ธันวาคม ๒๕๓๘) ระยะที่ ๒ ช่วงยมราช - หัวลำโพง - หัวหมาก และมักกะสัน - แม่น้ำ ระยะทางรวมประมาณ ๑๘.๕ กิโลเมตร กำหนดเวลาก่อสร้าง ๔ ปี (๖ ธันวาคม ๒๕๓๕ - ๕ ธันวาคม ๒๕๓๙) ระยะที่ ๓ ช่วงดอนเมือง - รังสิต ระยะทางรวม ๗ กิโลเมตร กำหนดเวลาก่อสร้าง ๔ ปี (๖ ธันวาคม ๒๕๓๖ - ๕ ธันวาคม ๒๕๔๐) ระยะที่ ๔ ช่วงหัวลำโพง - วงเวียนใหญ่ และยมราช - บางกอกน้อย (ธนบุรี) ระยะทางรวมประมาณ ๕.๗ กิโลเมตร กำหนดเวลาก่อสร้าง ๔ ปี (๖ ธันวาคม ๒๕๓๗ - ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑) ระยะที่ ๕ ช่วงวงเวียนใหญ่ - โพธิ์นิมิตร และตลิ่งชัน - บางกอกน้อย (ธนบุรี) ระยะทางรวมประมาณ ๙.๑ กิโลเมตร กำหนดเวลาก่อสร้าง ๔ ปี (๖ ธันวาคม ๒๕๓๘ - ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒) รวมระยะทางที่เป็นรถไฟยกระดับ ๖๐.๑ กิโลเมตร และที่เป็นถนนยกระดับ (Tollway) ๕๕.๘ กิโลเมตร

สำหรับผลประโยชน์ตอบแทนนั้น สัญญากำหนดให้ผู้คัดค้านจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ร้องที่ ๒ เป็นงวด โดยมีเงื่อนไขสำหรับเงินงวดที่ ๙ ถึงงวดที่ ๒๓ ให้เปรียบเทียบกับร้อยละ ๓ ของรายได้ทั้งหมดของผู้คัดค้าน และเลือกจำนวนที่สูงกว่าเป็นเงินตอบแทน สำหรับเงินงวดที่ ๒๔ ถึงงวดที่ ๓๘ ให้เปรียบเทียบกับร้อยละ ๓๐ ของกำไรจากการดำเนินงานของผู้คัดค้าน และเลือกจำนวนที่สูงกว่าเป็นเงินค่าตอบแทน รวมจำนวนเงินตอบแทนที่ผู้คัดค้านต้องจ่ายให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ หากมีการขยายอายุตามเงื่อนไขสัมปทาน (๘ ปี รวม ๓๘ ปี) ไม่น้อยกว่า ๕๔,๑๑๐ ล้านบาท นอกจากนี้ ผู้คัดค้านจะทำการก่อสร้างสถานีบางชื่อใหม่ ชุมชนที่พักของพนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทยใหม่ สถานพยาบาล และปรับปรุงระบบทางรถไฟในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ ๕,๕๐๒ ล้านบาท รวมเป็นเงินตอบแทนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า ๕๙,๖๑๒ ล้านบาท นอกเหนือจากระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับ รวมทั้งพื้นที่สัมปทานเพื่อการพัฒนาที่ผู้คัดค้านจะต้องมอบให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ เมื่อครบกำหนดตามเงื่อนไขสัมปทาน สำหรับผลประโยชน์ที่ผู้คัดค้านจะได้รับ คือ รายได้จากอัตราค่าโดยสารรถไฟชุมชน ค่าธรรมเนียมผ่านทางด่วน

/ยกระดับ...

ยกระดับ และได้รับสิทธิที่จะหาประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ นอกเหนือจากการพัฒนาที่ดินตามเส้นทางของระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับ รวมทั้งพื้นที่สำหรับพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในบริเวณหัวลำโพง บางซื่อ มักกะสัน ยมราชและสถานีบางกอกน้อย จำนวนทั้งสิ้น ๖๓๔.๕ ไร่

ภายหลังจากทำสัญญาแล้ว ผู้ร้องที่ ๒ เห็นว่า ผู้คัดค้านมีผลการก่อสร้างเสาเข็มแล้วเสร็จประมาณร้อยละ ๕๔ ของแผนงาน และก่อสร้างโครงสร้างส่วนล่างของรถไฟชุมชนแล้วเสร็จประมาณร้อยละ ๑๑ ของแผนงาน ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงเพียงในระยะที่ ๑ เท่านั้น ซึ่งตามแผนงานที่วางไว้ต้องเริ่มก่อสร้างระยะที่ ๑ ถึงระยะที่ ๕ ตามลำดับ อีกทั้งผู้ร้องทั้งสองเห็นว่าการดำเนินโครงการมีปัญหาเกี่ยวกับการทดสอบและออกแบบต่อม่อของโครงสร้างรถไฟชุมชนกรณีไหล่ทาง Freeway กรณีจุดตัดที่ถนนงามวงศ์วาน (บางเขน) และถนนแจ้งวัฒนะ (หลักสี่) แต่ได้แก้ไขไปด้วยดี คงเหลือเพียงปัญหาเรื่องจุดตัดที่บริเวณสถานีจิตรลดา ซึ่งโครงการดังกล่าวสามารถดำเนินการได้เสร็จทันตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา ผู้ร้องทั้งสองจึงได้รายงานความคืบหน้าของโครงการให้คณะรัฐมนตรีทราบ ต่อมา ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๙ ผู้ร้องที่ ๒ ได้รายงานผลการดำเนินการก่อสร้างโครงการให้คณะรัฐมนตรีทราบอีกครั้ง โดยรายงานว่า ผลการดำเนินงานได้ผลงานประมาณร้อยละ ๕.๐๓ ของการก่อสร้างระบบทั้งหมด ซึ่งตามสัญญาควรจะมีผลคืบหน้าประมาณร้อยละ ๖๗.๖๗ ของการก่อสร้าง การก่อสร้างจึงอยู่ในเกณฑ์ล่าช้ามาก คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้ผู้คัดค้านดำเนินการในงานหลักเพื่อให้การก่อสร้างโดยเฉพาะทางรถไฟยกระดับแล้วเสร็จก่อนการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ผู้คัดค้านจึงได้ว่าจ้างบริษัทผู้รับเหมาช่วงเข้าร่วมงาน แต่งานบางอย่างไม่สามารถดำเนินการให้ได้ผลเป็นรูปธรรมได้ ส่วนแผนการเงินและหลักฐานสัญญากู้เงินจากสถาบันการเงินที่จะให้การสนับสนุนโครงการ ผู้คัดค้านได้ขอผ่อนผันตลอดเวลา ต่อมา ผู้คัดค้านได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๐ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเกี่ยวกับแผนการเงินของโครงการทางรถไฟและถนนยกระดับในเขตกรุงเทพมหานคร (BERTS) พร้อมทั้งยืนยันการสนับสนุนของผู้คัดค้านที่มีต่อโครงการดังกล่าว ผู้ร้องที่ ๑ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเร่งรัด ติดตาม และควบคุมการดำเนินงานตามสัญญาสัมปทาน เพื่อติดตามความก้าวหน้าของงานก่อสร้าง และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่ผู้คัดค้านไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างระบบโครงการระยะที่ ๑ ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๘ ผู้ร้องจึงมีหนังสือเตือนกรณีล่าช้า แต่ผู้คัดค้านก็ยังไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จตามสัญญาได้ โดยอ้างเหตุอุปสรรคของพื้นที่ก่อสร้างและปัญหาต่าง ๆ แต่ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่าไม่ตรงกับข้อเท็จจริง

/ต่อมา...

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๐ ผู้ร้องที่ ๑ จึงเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีว่า ควรบอกเลิกสัญญาสัมปทาน เนื่องจากโครงการนี้ได้ใช้เวลาในการดำเนินการมาประมาณ ๖ ปี แต่ผลการดำเนินงานก่อสร้างต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดในแผนงานมาก ประกอบกับเมื่อรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนตามมติคณะรัฐมนตรีแล้วปรากฏว่า ในการจัดทำร่างสัญญาแก้ไขเพิ่มเติม ผู้คัดค้านได้พยายามเบี่ยงเบนข้อเท็จจริงของการเจรจาที่ได้ตกลงกัน เพื่อไม่ให้เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรี อันเป็นการประวิงเวลา จึงคาดหมายได้ว่าผู้คัดค้านไม่สามารถที่จะดำเนินการตามแผนงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาที่คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบไว้ได้ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อแผนงานโครงการแก้ไขปัญหาการจราจรโดยรวมของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อแผนการพัฒนากิจการของผู้ร้องที่ ๒ ในอนาคต คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๐ เห็นชอบการบอกเลิกสัญญากับผู้คัดค้านตามที่ผู้ร้องที่ ๑ เสนอ สำหรับการก่อสร้างถนน (local road) ตามแนวเส้นทางรถไฟจากรังสิต - หัวหมาก ระยะทางประมาณ ๔๐ กิโลเมตร ซึ่งเป็นโครงการเร่งด่วนตามแผนระยะสั้น นั้น ให้สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก (สจร.) รับผิดชอบพิจารณาแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ต่อมา ผู้ร้องที่ ๑ มีหนังสือ ที่ คค ๐๒๐๘.๓/๘๔๑ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ แจ้งบอกเลิกสัญญา และห้ามมิให้ผู้คัดค้านเข้าไปเกี่ยวข้องกับใด ๆ ในพื้นที่โครงการ ผู้คัดค้านจึงมีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ และลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ แจ้งผู้ร้องที่ ๑ ว่า การบอกเลิกสัญญาต้องมีกระบวนการและมีการปฏิบัติตามขั้นตอนของสัญญา ผู้ร้องที่ ๑ จึงปฏิบัติผิดสัญญาและต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่ผู้คัดค้าน และผู้คัดค้านยังมีสิทธิในการครอบครองพื้นที่สัมปทานต่อไป โดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้ร้องที่ ๑ จึงมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๒๐๘.๓/๑๙๓๒ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ แจ้งยืนยันการบอกเลิกสัญญาและแจ้งว่าการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวเป็นการบอกเลิกตามกระบวนการของกฎหมายแล้ว สัญญาเป็นอันสิ้นสุดลง จึงไม่ต้องดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ และผู้คัดค้านไม่มีสิทธิและไม่มีอำนาจใด ๆ ที่จะเข้าไปครอบครองบรรดาสสิ่งปลูกสร้างและพื้นที่ในสัญญาสัมปทานอีกต่อไป กับห้ามมิให้ผู้คัดค้านและบริวารเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือดำเนินการใด ๆ ในเขตสัมปทาน และให้ขนย้ายเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ออกไปให้พ้นจากพื้นที่ในเขตสัมปทานภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่ได้รับหนังสือฉบับนี้ ผู้คัดค้านได้มีหนังสือโต้แย้งการบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องที่ ๑ ว่า การบอกเลิกสัญญานั้นจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา และกรณีนี้ถือว่าพื้นที่สัมปทานถูกยึดคืนและผู้คัดค้านจะขนย้ายออกจากพื้นที่สัมปทาน และยืนยันสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหาย ผู้ร้องที่ ๑ ได้มีหนังสือแจ้งผู้คัดค้านยืนยันการบอกเลิกสัญญาว่า กรณีนี้เป็นการบอกเลิกสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘๘ มิใช่กรณีที่รัฐบาลยึดหรือเวนคืนระบบหรือพื้นที่สัมปทาน

/ตามสัญญา...

ตามสัญญาข้อ ๒๙ และผู้คัดค้านไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายตามสัญญา ข้อ ๒๙.๑ ถึงข้อ ๒๙.๗ เนื่องจากผู้คัดค้านเป็นฝ่ายผิดสัญญาที่ไม่สามารถก่อสร้างงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาได้ และเหลือระยะเวลาทำงานอีกไม่ถึง ๒ ปี แต่ผู้คัดค้านทำงานทั้งโครงการได้เพียงร้อยละ ๑๐ กว่า เท่านั้น จึงเป็นการบอกเลิกสัญญาที่ชอบแล้ว ผู้คัดค้านจึงได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ แจ้งว่า การบอกเลิกสัญญาดังกล่าวนั้น ไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในสัญญาทำให้ผู้คัดค้านได้รับความเสียหายเป็นเงินจำนวนกว่าสองหมื่นล้านบาท จึงให้ผู้ร้องที่ ๑ ชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าว ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือฉบับนี้ ต่อมา ผู้คัดค้านได้มีหนังสือถึงผู้ร้องทั้งสอง ขอให้เปิดการเจรจาเพื่อยุติปัญหาดังกล่าว หากผู้ร้องไม่ตกลงภายในกำหนด ๖๐ วัน ผู้คัดค้านจะนำข้อพิพาทเสนอต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ตามสัญญาข้อ ๓๑.๑

หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ผู้คัดค้านได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ โดยอ้างว่าการบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองทำให้ผู้คัดค้านได้รับความเสียหาย และผู้ร้องทั้งสองเป็นฝ่ายผิดสัญญา จึงขอให้ผู้ร้องทั้งสองรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย โดยให้คืนเงินจำนวน ๒,๘๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผู้คัดค้านคืนหลักประกันของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) คืนเงินค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคาร ชดใช้เงินลงทุนและค่าใช้จ่ายเป็นเงินจำนวน ๘,๓๒๐,๓๕๓,๑๒๐ บาท และค่าเสียหายที่ไม่สามารถทำให้โครงการแล้วเสร็จเป็นเงินจำนวน ๓๐,๕๙๔,๘๔๘,๗๒๑ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๕๘,๙๗๙,๕๑๐,๑๔๖ บาท ให้แก่ผู้คัดค้าน ต่อมา เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ผู้คัดค้านได้แก้ไขเพิ่มเติมคำเสนอข้อพิพาท โดยแก้ไขทุนทรัพย์เป็นเงินจำนวน ๒๘,๓๓๔,๖๖๑,๔๒๕ บาท และตัดข้อความในข้อ ๒ ถึงข้อ ๔ ออกบางส่วน และข้อความในข้อ ๕ ถึงข้อ ๘ ตัดออกทั้งหมด และในวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ ผู้ร้องทั้งสองได้ยื่นข้อเรียกร้องแย้ง โดยคณะอนุญาโตตุลาการได้แยกมาเป็นคดีใหม่เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ คณะอนุญาโตตุลาการได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทในแต่ละสำนวนไปก่อนโดยความเห็นชอบของคู่พิพาท โดยข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ อนุญาโตตุลาการกำหนดประเด็นรวม ๓ ประเด็น คือ ๑. ผู้คัดค้านผิดสัญญาหรือไม่ ๒. ผู้ร้องบอกเลิกสัญญาชอบหรือไม่ และ ๓. ผู้ร้องเสียหายหรือไม่ เพียงใด โดยคณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำชี้ขาดให้ยกคำเสนอข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ เป็นข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ส่วนข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ คณะอนุญาโตตุลาการได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทรวม ๔ ประเด็น คือ ๑. ผู้ร้อง (ผู้คัดค้าน) เสนอให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการได้หรือไม่ ๒. สิทธิเสนอข้อเรียกร้องให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการของผู้ร้องพ้นกำหนดระยะเวลาตามกฎหมายหรือไม่ ๓. สัญญาสัมปทานเล็กกันโดยปริยายหรือโดยข้อกฎหมาย ๔. ผู้ร้องและผู้คัดค้านจะกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวล

/กฎหมาย...

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ หรือไม่ เพียงใด โดยข้อพิพาทนี้ คณะอนุญาโตตุลาการ ได้วินิจฉัยชี้ขาดเป็นข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนเงินค่าตอบแทนที่ผู้คัดค้านชำระให้แก่ผู้ร้องทั้งสองจำนวน ๒,๘๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินจำนวนดังกล่าว นับแต่วันที่ผู้ร้องทั้งสองได้รับเงินในแต่ละงวดจากผู้คัดค้านจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนหนังสือค้ำประกันของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) หมายเลข ๑๐/๓๔/๕๑๘๘๑ ให้แก่ผู้คัดค้าน ให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันคืนเงินค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือค้ำประกัน คิดถึงวันเสนอข้อพิพาท จำนวน ๓๘,๗๔๙,๘๐๐ บาท ให้แก่ผู้คัดค้าน พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ผู้คัดค้านได้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมแต่ละงวดให้แก่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จนกว่าจะชำระเสร็จ แต่ทั้งนี้ดอกเบี้ยต้องไม่เกินห้าปี ในแต่ละงวดที่ผู้คัดค้านชำระให้แก่ธนาคาร และให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันใช้เงินในการก่อสร้างโครงการ จำนวน ๙,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แก่ผู้คัดค้าน พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ในต้นเงิน ๙,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันชี้ขาด จนกว่าจะชำระเสร็จ ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องต่อศาลปกครองชั้นต้นขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ และข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ส่วนผู้คัดค้านยื่นคำร้องต่อศาลปกครองชั้นต้นขอให้บังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ทั้งหมด และเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ทั้งหมด และมีคำสั่งปฏิเสธไม่รับบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดแก่ผู้ร้องทั้งสอง ผู้คัดค้านไม่เห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาดังกล่าว จึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดเป็นคดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ ต่อมา ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ยกคำร้องของผู้ร้องทั้งสอง และให้บังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ โดยให้ผู้ร้องทั้งสองปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ

/ดังกล่าว...

ดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด และให้คืนค่าธรรมเนียมศาล
 ในชั้นอุทธรณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้คัดค้าน ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง
 ที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ หลังจากนั้น ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้อง
 ขอพิจารณาคดีใหม่ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ศาลปกครองกลางมีคำสั่งลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม
 ๒๕๖๒ ไม่รับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ไว้พิจารณา เนื่องจากไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๗๕
 วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา
 คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ร้องทั้งสองยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครองสูงสุด
 ตามคำร้องที่ ๓๒๗ - ๓๒๙/๒๕๖๒ และศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งที่ ๒๔๑ - ๒๔๓/๒๕๖๓
 ยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

ต่อมา ผู้ร้องทั้งสองได้ยื่นหนังสือลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ ขอให้ผู้ตรวจการ
 แผ่นดินพิจารณาเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
 ในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ขัดหรือแย้ง
 ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีคำวินิจฉัย
 เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๕๓๖/๒๕๖๓ เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๘๓๓/๒๕๖๓ ลงวันที่
 ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ หลังจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย
 ที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ ว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
 ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้อง
 คดีปกครอง เป็นการออกกระเบียบตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา
 คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๔ แต่ไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง
 จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๑๙๗ วรรคสี่ เลขาธิการสำนักงาน
 ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๔ แจ้งผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
 ให้ผู้ร้องทั้งสองทราบ ผู้ร้องทั้งสองได้ยื่นคำขอให้พิจารณาพิพากษาคดีใหม่และคำขอการบังคับคดี
 ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ และคำชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมประกอบคำขอ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน
 ๒๕๖๔ ต่อศาลปกครองกลาง ศาลปกครองกลางพิจารณาแล้วมีคำสั่ง ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม
 ๒๕๖๔ ไม่รับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ไว้พิจารณา และเมื่อมีคำสั่งไม่รับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่
 ไว้พิจารณาแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาคำขอให้ศาลมีคำสั่งงดการบังคับคดีของผู้ร้องทั้งสอง
 ผู้ร้องทั้งสองไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จึงยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครองสูงสุด
 ตามคำร้องที่ ๓๙๔ - ๓๙๖/๒๕๖๔ ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
 พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องทั้งสองชอบที่จะขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาด
 คดีปกครองใหม่ได้ ตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง

/และวิธีพิจารณา...

และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงมีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้รับคำขอให้ศาลพิจารณาคดีพิพาทคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณา และให้ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาคำขอให้ศาลมีคำสั่งงดการบังคับคดีของผู้ร้องทั้งสองต่อไป ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ หลังจากนั้น ผู้ร้องทั้งสองได้ยื่นคำขอลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๕ ขอให้ศาลงดการบังคับคดี ศาลปกครองกลางมีคำสั่ง ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕ รับคำขอพิจารณาคดีพิพาทคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณาเป็นคดีนี้ และมีคำสั่งให้งดการบังคับคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ไว้ในระหว่างพิจารณาคดีใหม่ โดยแจ้งให้ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านกับสำนักบังคับคดีปกครองทราบคำสั่งดังกล่าวแล้ว

สำหรับคำขอให้พิจารณาคดีพิพาทคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองนั้น ผู้ร้องทั้งสองอ้างเหตุว่า การที่ศาลปกครองสูงสุดให้เริ่มนับระยะเวลาการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการ เป็นหลักเกณฑ์ที่ศาลปกครองสูงสุดยกขึ้นกล่าวอ้างเองโดยมิได้ระบุเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ แต่เป็นการนำหลักเกณฑ์ตามมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาฟ้องคดีซึ่งไม่มีสถานะเป็นกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับในการพิจารณาคดีนี้แทนมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งต่อมาได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ วินิจฉัยว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ การที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาโดยเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีเช่นนั้นจึงเป็นคำพิพากษาที่ได้ทำขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ทำให้ผลแห่งคำพิพากษาดังกล่าวขัดกับหลักกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่ทำคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดนั้น อันเป็นเหตุที่จะขอให้ศาลปกครองพิจารณาคดีพิพาทคดีใหม่มีคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองใหม่ได้ ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า การนับระยะเวลาหรืออายุความที่คณะอนุญาโตตุลาการจะมีอำนาจรับคำเสนอข้อพิพาทของผู้คัดค้านไว้พิจารณาชี้ขาดในคดีนี้ จะต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้คัดค้านรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี คือ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่หนังสือบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองไปถึงผู้คัดค้าน เมื่อผู้คัดค้านยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ จึงเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว แต่ความเห็นของผู้ร้องทั้งสองดังกล่าวตรงกันข้าม

/กับผู้คัดค้าน...

กับผู้คัดค้านซึ่งไม่เห็นพ้องด้วยกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ประชุมใหญ่ และคำสั่งศาลปกครองกลางที่มีคำสั่งรับคำขอให้พิจารณาพิพากษาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณา เนื่องจากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ มิได้นำมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ มาอ้างอิงในการพิจารณาตัดสินคดีนี้ แต่องค์คณะตุลาการศาลปกครองสูงสุดในคดีดังกล่าวได้ใช้ดุลพินิจในการตีความข้อกฎหมายในเรื่องอายุความในการฟ้องคดีไว้อย่างชัดเจนแล้ว โดยให้เริ่มนับอายุความนับแต่วันแรกที่ศาลปกครองเปิดทำการ คือ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ หรือนับจากวันแรกที่ผู้คัดค้านอาจนำข้อพิพาทเสนอต่อ คณะอนุญาโตตุลาการได้ในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๓ การเสนอข้อพิพาทของผู้คัดค้านต่อคณะอนุญาโตตุลาการในคดีนี้ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ล้วนไม่ขาดอายุความทั้งสิ้น อีกทั้งเมื่อสัญญาสัมปทานได้สิ้นสุดลงแล้ว ผู้คัดค้านมีสิทธิติดตามและเอาทรัพย์สินของตนคืนจากผู้ร้องทั้งสองตามมาตรา ๑๓๓๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นสิทธิเรียกร้องที่ไม่มีอายุความ การยื่นคำเสนอข้อพิพาทของผู้คัดค้านจึงได้ยื่นต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวจึงเป็นคำพิพากษาที่ถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย การยื่นคำขอให้พิจารณาพิพากษาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองจึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อบัญญัติในรัฐธรรมนูญ และเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต เพื่อประวิงเวลา การปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดดังกล่าว

ศาลได้ตรวจพิจารณากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว
คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยรวม ๒ ประเด็น ตามลำดับ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ศาลต้องเพิกถอนหรือปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดของ คณะอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๕๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ หรือไม่ ซึ่งในการวินิจฉัยประเด็นดังกล่าว คดีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาก่อนว่า ผู้คัดค้านยื่นเสนอข้อพิพาท หมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๕๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่อาจเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๑๙๓/๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า สิทธิเรียกร้องใด ๆ ถ้ามิได้ใช้บังคับภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด สิทธิเรียกร้องนั้นเป็นอันขาดอายุความ มาตรา ๑๙๓/๑๒ บัญญัติว่า อายุความให้เริ่มนับแต่ขณะที่อาจบังคับ สิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไป ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องให้งดเว้นกระทำการอย่างใดให้เริ่มนับแต่เวลาแรกที่ฝ่าฝืนกระทำการนั้น มาตรา ๑๙๓/๓๐ บัญญัติว่า อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้

/หรือกฎหมาย...

หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้มีกำหนดสิบปี มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ
 อนุญาตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งใช้บังคับในขณะนั้น บัญญัติว่า สัญญาอนุญาตตุลาการ
 จะกำหนดให้ต้องเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาตตุลาการภายในกำหนดเวลาที่สั้นกว่าอายุความ
 ตามกฎหมายก็ได้ แต่การฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวมีผลเป็นการตัดสิทธิที่จะเสนอข้อพิพาท
 ต่ออนุญาตตุลาการเท่านั้น หากมีผลเป็นการตัดสิทธิฟ้องคดีตามข้อพิพาทนั้นต่อศาลไม่ มาตรา ๔๐
 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติว่า การคัดค้านคำชี้ขาด
 ของคณะอนุญาตตุลาการอาจทำได้โดยการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดตามที่
 บัญญัติไว้ในมาตรานี้ วรรคสอง บัญญัติว่า คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดได้
 โดยยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในเก้าสิบวันนับแต่ได้รับสำเนาคำชี้ขาด หรือถ้าเป็นกรณี
 มีการขอให้คณะอนุญาตตุลาการแก้ไขหรือตีความคำชี้ขาด หรือชี้ขาดเพิ่มเติม นับแต่วันที่
 คณะอนุญาตตุลาการได้แก้ไขหรือตีความคำชี้ขาดหรือทำคำชี้ขาดเพิ่มเติมแล้ว วรรคสาม บัญญัติว่า
 ให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดได้ในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) ... (๒) มีกรณีปรากฏต่อศาลว่า ... (ข) การยอมรับ
 หรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
 มาตรา ๔๔ บัญญัติว่า ศาลมีอำนาจทำคำสั่งปฏิเสธการขอบังคับตามคำชี้ขาดตามมาตรา ๔๓ ได้
 ถ้าปรากฏต่อศาลว่าคำชี้ขาดนั้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่ไม่สามารถระงับโดยการอนุญาตตุลาการได้
 ตามกฎหมาย หรือถ้าการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม
 อันดีของประชาชน มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา
 คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่อง
 ดังต่อไปนี้ (๑) ... (๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ
 ดังกล่าว ซึ่งใช้บังคับในขณะนั้น บัญญัติว่า การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔)
 ให้ยื่นฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่
 มีเหตุแห่งการฟ้องคดี ข้อ ๙๒ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วย
 วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดว่า ในการพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดี ศาลจะยก
 ข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นวินิจฉัย แล้วพิพากษาหรือมีคำสั่งไป
 ก็ได้ และตามสัญญาสัมปทานระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับในกรุงเทพมหานคร
 และการใช้ประโยชน์จากที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ข้อ ๓๑
 การระงับข้อพิพาท ข้อ ๓๑.๑ กำหนดว่า เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ คู่สัญญา
 ต้องพยายามประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นก่อน ถ้าหากภายในหกสิบ (๖๐) วัน หรือภายใน
 ช่วงเวลาที่ขยายออกไปใด ๆ ตามที่จะตกลงกันนั้น คู่สัญญาไม่สามารถประนีประนอมระงับ
 ข้อพิพาทนั้นได้ให้นำข้อพิพาทนั้นเสนอให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด

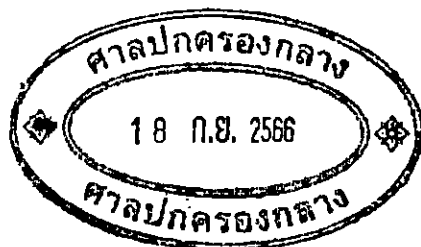
/เมื่อคดีนี้...

เมื่อคดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องทั้งสองได้ทำสัญญาลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ กับผู้คัดค้าน ตามสัญญาสัมปทานระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับ ในกรุงเทพมหานครและการใช้ประโยชน์จากที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย โดยผู้คัดค้านตกลงก่อสร้างระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับที่เรียกเก็บค่าผ่านทาง (Toll Fees) รวมทั้งล้อเลื่อน อุปกรณ์และระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องเหนือทางรถไฟที่มีอยู่เดิม สัมปทานนี้ มีกำหนดระยะเวลาสามสิบปีนับแต่วันที่สัญญาจะมีผลบังคับนับตั้งแต่วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๔ โครงการมีมูลค่ารวมประมาณ ๘๐,๐๐๐ ล้านบาท (ไม่รวมการพัฒนาที่ดิน) โดยมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการเลิกสัญญาไว้ในข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ และการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการระบุไว้ในข้อ ๓๑ หัวข้อ ๓๑.๑ ถึง ข้อ ๓๑.๕ ตามลำดับ ภายหลังจากการลงนามในสัญญาสัมปทานพิพาทและสัญญาสัมปทานมีผลบังคับ ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า การก่อสร้างงานตามสัญญามีความล่าช้าเป็นอย่างมากไม่อาจแล้วเสร็จได้ตามที่กำหนดไว้ในสัญญา ผู้ร้องทั้งสองจึงได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๒๐๘.๓/๘๔๑ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ถึงผู้คัดค้าน แจ้งบอกเลิกสัญญาสัมปทานพิพาทและห้ามมิให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับใด ๆ ในพื้นที่โครงการ ซึ่งผู้คัดค้านได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ จึงถือว่าการบอกเลิกสัญญาจะมีผลแล้ว และผู้คัดค้านรู้ว่ามิใช่ข้อพิพาทเกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญานี้ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ตามนัยคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๐/๒๕๔๘ ประชุมใหญ่ ทั้งยังถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่ผู้คัดค้านสามารถบังคับตามสิทธิเรียกร้องได้ และเป็นวันเริ่มนับอายุความตามมาตรา ๑๙๓/๑๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อีกทั้ง ผู้คัดค้านอาจนำข้อพิพาทนั้นเสนอต่อคณะอนุญาโตตุลาการเพื่อชี้ขาดได้ตามวิธีการระงับข้อพิพาทที่กำหนดไว้ในสัญญาสัมปทาน ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ข้อ ๓๑ การระงับข้อพิพาท ข้อ ๓๑.๑ ซึ่งการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการนั้น กฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการไม่ได้มีบทบัญญัติกำหนดระยะเวลาหรืออายุความการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการไว้ คงมีเพียงมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่ใช้บังคับขณะทำสัญญาอนุญาโตตุลาการ กำหนดให้คู่พิพาทอาจตกลงกันกำหนดระยะเวลาหรืออายุความการเสนอข้อพิพาทให้สั้นกว่าอายุความการฟ้องคดีต่อศาลก็ได้ แต่การฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าว มีผลเป็นการตัดสิทธิที่จะเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเท่านั้น หากมีผลเป็นการตัดสิทธิฟ้องคดีตามข้อพิพาทนั้นต่อศาลไม่ จากบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการต้องยื่นภายในอายุความตามกฎหมาย คู่สัญญาอนุญาโตตุลาการอาจกำหนดให้ต้องเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายในกำหนดเวลาที่สั้นกว่าอายุความตามกฎหมายได้ แต่ไม่อาจกำหนดในข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการตกลงให้คู่สัญญาสิทธิเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเมื่อพ้นกำหนดอายุความตามกฎหมาย ซึ่งขณะนั้นอายุความข้อพิพาท

/เกี่ยวกับ...

เกี่ยวกับสัญญาเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๐ แต่ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ โดยให้มีการจัดตั้งศาลปกครองและให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ตามนัยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และได้บัญญัติระยะเวลาการยื่นฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองไว้โดยให้ยื่นฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติและไม่มีบทเฉพาะกาลกำหนดให้ยกเว้นมูลคดีที่เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ จึงต้องใช้บังคับทันที ฉะนั้น เมื่อสัญญาสัมปทานระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับในกรุงเทพมหานครที่พิพาทลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ระหว่างผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้าน ซึ่งเป็นสัญญาที่มีคู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สัญญาและสัญญาดังกล่าวมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน จึงเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ การเสนอข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองต่อคณะอนุญาโตตุลาการจึงต้องเสนอก่อนที่คดียังไม่พ้นกำหนดระยะเวลายื่นฟ้องต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่าผู้คัดค้านได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาพิพาทในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ผู้คัดค้านจึงต้องเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๒ แต่ผู้คัดค้านก็ไม่ได้เสนอข้อพิพาทดังกล่าวแต่อย่างใด และในระหว่างนั้นได้มีการตราพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยให้ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทซึ่งได้เสนอต่ออนุญาโตตุลาการเป็นศาลที่มีเขตอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ตามนัยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มิได้บัญญัติเรื่องกำหนดเวลาในการเสนอข้อพิพาทไว้ ระยะเวลาการเสนอข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองต่อคณะอนุญาโตตุลาการจึงต้องเป็นไปตามระยะเวลาการฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น การที่ผู้คัดค้านนำข้อพิพาทตามสัญญาสัมปทานลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ มายื่นต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ จึงเกินกว่ากำหนดระยะเวลาหนึ่งปีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

/แต่อย่างไร...

แต่อย่างไรก็ตาม ในระหว่างการพิจารณาข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ของคณะอนุญาโตตุลาการได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ขึ้นใช้บังคับ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ โดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และบัญญัติให้การฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ต้องยื่นฟ้องภายในห้าปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี และโดยที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ เมื่อไม่มีบทเฉพาะกาลกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น จึงมีผลใช้บังคับกับการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองทุกคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในทันที ทำให้ระยะเวลาฟ้องคดีในคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เปลี่ยนเป็นต้องยื่นฟ้องคดีภายในห้าปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี อันเป็นกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้โดยไม่อาจนำอายุความสิบปีตามมาตรา ๑๙๓/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับได้ ข้ออ้างของผู้คัดค้านที่ว่าคดีนี้ต้องใช้อายุความตามหลักกฎหมายทั่วไปนั้น จึงไม่อาจรับฟังได้ โดยที่การตีความปัญหาข้อกฎหมายและการปรับใช้ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการนับระยะเวลาในคดีนี้มีมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว และเมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของการแก้ไขระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ที่มุ่งหมายเพื่อให้แก้ปัญหาในกรณีที่เดิมทั้งสัญญาทางแพ่งและสัญญาทางปกครองมีอายุความสิบปี แต่ต่อมาหากมีการตีความสัญญาโดยศาลปกครองหรือคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลว่าเป็นสัญญาทางปกครองระยะเวลาฟ้องคดีจะลดลงเหลือเพียงหนึ่งปี ทำให้เกิดผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐที่ได้ทำสัญญาในกิจกรรมที่หลากหลายตั้งแต่กิจกรรมขนาดเล็กจนถึงโครงการขนาดใหญ่ เช่น สัญญาสัมปทาน ฯลฯ แต่การแยกว่าสัญญาใดเป็นสัญญาทางปกครองเป็นหลักเกณฑ์ใหม่และยังเป็นที่ถกเถียงเพื่อหาความหมายที่เหมาะสมจึงสมควรแก้ไขระยะเวลาฟ้องคดีให้ยาวขึ้น ตามที่ปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในกรณีเช่นนี้จึงไม่อาจใช้วิธีการนับระยะเวลาตามระเบียบอื่นหรือแนวทางการตีความปัญหาข้อกฎหมายเพื่อวินิจฉัยคดีเป็นอย่างอื่นได้ เมื่อกรณีที่กฎหมายเกี่ยวกับ

/ระยะเวลา...

ระยะเวลาการฟ้องคดีสัญญาทางปกครองเปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ ทำให้ระยะเวลาการยื่นข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทตามสัญญาสัมปทาน ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ระหว่างผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้านขยายเป็นภายในห้าปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามกฎหมายดังกล่าว ซึ่งที่ผ่านมาศาลปกครองสูงสุดได้เคยวินิจฉัยวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการนับระยะเวลาการยื่นข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการว่าต้องยื่นภายในกำหนดระยะเวลาห้าปีในกรณีเช่นนี้ไว้โดยเทียบเคียงตามนัยคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๗๙๒/๒๕๖๒ ดังนั้น การที่ผู้คัดค้านได้รับหนังสือของผู้ร้องทั้งสองที่บอกเลิกสัญญาสัมปทานพิพาท เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ แล้ว ผู้คัดค้านมีสิทธิที่จะยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการได้อย่างช้าที่สุดภายในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๖ การที่ผู้คัดค้านยื่นคำเสนอข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ จึงเป็นการยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อพ้นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในระหว่างที่คณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาข้อพิพาทนี้ สิทธิเรียกร้องของผู้คัดค้านจึงขาดอายุความแล้ว ตามมาตรา ๑๙๓/๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อได้วินิจฉัยมาแล้วว่า การที่ผู้คัดค้านไม่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องโดยการยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายในระยะเวลาห้าปีตามที่กฎหมายกำหนด สิทธิเรียกร้องของผู้คัดค้านจึงเป็นอันขาดอายุความ และโดยที่ปัญหาเรื่องอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องเป็นบทบัญญัติอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตามนัยคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๑๓๓/๒๕๖๐ ในการพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดี ศาลปกครองสามารถยกขึ้นวินิจฉัยแล้วพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ตามข้อ ๙๒ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ฉะนั้น การที่ผู้คัดค้านยื่นเสนอข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ โดยคณะอนุญาโตตุลาการรับข้อพิพาทที่ผู้คัดค้านยื่นเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้พิจารณา และต่อมาได้มีคำสั่งชี้ขาดในข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ การยอมรับหรือการบังคับตามคำสั่งชี้ขาดดังกล่าวย่อมเป็นการขัดต่อ

/ความสงบ...

ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้น ศาลปกครองจึงมีอำนาจเพิกถอน และปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการดังกล่าวได้ ตามมาตรา ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข) และมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕

ประเด็นที่สอง ศาลต้องเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ สถาบัน อนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาท หมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องทั้งสองได้ยื่นคำคัดค้าน คำเสนอข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ และยื่นข้อเรียกร้องแย้ง ขอให้คณะอนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดให้ผู้คัดค้านชำระเงินจำนวน ๕๙,๕๘๑,๗๘๘.๑๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินจำนวนดังกล่าวนับแต่วันที่เสนอข้อพิพาท เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จให้แก่ผู้ร้องทั้งสอง เพราะเหตุว่าผู้คัดค้านก่อสร้างโครงการ ตามสัญญาสัมปทานไม่แล้วเสร็จอันเป็นการปฏิบัติผิดสัญญาพิพาท คณะอนุญาโตตุลาการ พิจารณาข้อเรียกร้องแย้งของผู้ร้องทั้งสองแล้วมีคำสั่งให้แยกเป็นคดีใหม่ เป็นข้อพิพาทหมายเลขดำ ที่ ๔๔/๒๕๕๐ หลังจากนั้น ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ คณะอนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดว่า ผู้คัดค้านมิได้ปฏิบัติผิดสัญญาสัมปทาน และผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญาโดยไม่ชอบ เนื่องจาก ไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในสัญญาเกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญา ผู้ร้องทั้งสองจึงไม่มีสิทธิ เรียกให้ผู้คัดค้านชดใช้ค่าเสียหาย จึงวินิจฉัยชี้ขาดให้ยกคำเสนอข้อพิพาทดังกล่าว จากข้อเท็จจริง ดังกล่าว เห็นว่า ข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ เป็นกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองอ้างว่า ผู้คัดค้านปฏิบัติผิดสัญญาสัมปทานพิพาท เนื่องจากก่อสร้างโครงการ ตามสัญญาสัมปทานไม่แล้วเสร็จตามสัญญา ข้อพิพาทนี้จึงมีมูลเหตุมาจากสัญญาสัมปทาน ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ เมื่อได้วินิจฉัยมาแล้วว่า ข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาสัมปทานที่เป็นมูลเหตุ แห่งการฟ้องคดีนี้เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ผู้คัดค้านได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาพิพาทจากผู้ร้องทั้งสอง ในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ เมื่อนับระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ เช่นเดียวกับในประเด็นที่หนึ่ง ที่วินิจฉัยมาแล้วจึงต้องเริ่มนับระยะเวลาที่ผู้ร้องทั้งสองรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาท ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ร้องทั้งสองมีหนังสือบอกเลิกสัญญาพิพาท ซึ่งครบกำหนดห้าปีในวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๖ การที่ผู้ร้องทั้งสองยื่นข้อเรียกร้องแย้ง ต่อคณะอนุญาโตตุลาการ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ จึงเป็นการยื่นข้อเรียกร้องแย้ง เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง

/และวิธี...

และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ และเมื่อคณะอนุญาโตตุลาการ
รับข้อเรียกร้องแย้งของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณาแล้ว ต่อมาได้มีคำชี้ขาดข้อพิพาทหมายเลขดำ
ที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ การยอมรับ
หรือการบังคับตามคำชี้ขาดดังกล่าวย่อมเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชน ดังนั้น ศาลปกครองจึงมีอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ
ดังกล่าวได้ ตามมาตรา ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข) แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๕

กรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำ
ที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ องค์คณะพิจารณา
พิพากษาคดีมิได้นำมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่
๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ มาอ้างอิงในการพิจารณาคัดสินคดีนี้ แต่ศาลปกครองสูงสุดได้ใช้ดุลพินิจ
ในการวินิจฉัยและตีความข้อความในเรื่องอายุความการฟ้องคดีไว้อย่างชัดเจน นั้น เมื่อพิเคราะห์
มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดข้างต้น
ที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้างมา ประกอบกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ประชุมใหญ่ แล้ว
เห็นว่า ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวที่วินิจฉัยเรื่องการนับอายุความการฟ้องคดี
ต่อศาลปกครองกรณีข้อพิพาทเกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการนั้นมีความสอดคล้องและเป็นไป
ตามมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน
๒๕๕๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาฟ้องคดี ซึ่งตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕
ประชุมใหญ่ ได้วินิจฉัยไว้อย่างชัดเจนว่า แม้ว่าคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวจะไม่ได้ระบุ
ถึงมติที่ประชุมใหญ่ดังกล่าวโดยตรง แต่ก็เริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ศาลปกครอง
เปิดทำการตามที่กำหนดในมติที่ประชุมใหญ่นี้ดังกล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ข้อความที่เขียน
อยู่ในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวนั้นก็คือข้อความตามมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
ในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ นั้นเอง แม้มิได้อ้างถึงขนาดว่า
เป็นมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดครั้งที่เท่าใด ประชุมเมื่อวันที่ เดือน ปี หรือเวลาใด
แต่การอ้างข้อความเช่นนั้น ย่อมต้องถือว่าเป็นการอ้างมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ครั้งดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณาคดีแล้ว ข้ออ้างของผู้คัดค้านในข้อนี้จึงไม่อาจรับฟังได้

ส่วนกรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า การบอกเลิกสัญญาของผู้ร้องทั้งสองดำเนินการ
โดยไม่ชอบและสัญญาทางปกครองพิพาทได้สิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๓ คู่สัญญา
จะต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ การติดตาม
และเอาทรัพย์สินของผู้คัดค้านคืนจากผู้ร้องทั้งสองในคดีนี้จึงไม่มีอายุความ และมีได้อยู่ภายใต้
บังคับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๑
เพราะผู้คัดค้านเพียงใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินคืนจากผู้ร้องทั้งสองตามประมวลกฎหมายแพ่ง

/และพยานิชย์...

และพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ เท่านั้น เห็นว่า ปัญหาว่าผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญาโดยชอบด้วยกฎหมายและข้อสัญญาหรือไม่ มิใช่ประเด็นข้อพิพาทในคดีนี้ ซึ่งมีว่าผู้คัดค้านยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดแล้วหรือไม่ และเมื่อเริ่มคำนวณระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้คัดค้านรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการจะครบกำหนดห้าปีในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๖ ดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว จึงไม่อาจเริ่มนับระยะเวลาในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ ที่ผู้คัดค้านมีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องทั้งสองชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งผู้คัดค้านถือว่าสัญญาสัมปทานพิพาทได้เลิกกันโดยปริยายในวันดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีตั้งที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้าง ข้ออ้างของผู้คัดค้านจึงไม่อาจรับฟังได้ ส่วนในเรื่องการฟ้องคดีที่จะใช้สิทธิติดตามเอาคืนทรัพย์สินได้ตามมาตรา ๑๓๓๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องเป็นกรณีที่ทรัพย์สินที่จะติดตามเอาคืนเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้คัดค้านแต่ถูกบุคคลอื่นยึดถือครอบครองไว้โดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย แต่สำหรับคดีนี้เป็นการยื่นคำร้องต่อศาลเป็นคดีที่มีประเด็นพิพาทระหว่างผู้ร้องทั้งสองกับผู้คัดค้านโดยมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยในเรื่องการนับระยะเวลาการเสนอข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาสัมปทานอันเป็นสัญญาทางปกครองต่อคณะอนุญาโตตุลาการ หากข้อคดีพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้คัดค้านที่ถูกบุคคลอื่นยึดถือครอบครองไว้โดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินคืนตามมาตรา ๑๓๓๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ข้ออ้างของผู้คัดค้านในข้อนี้จึงไม่อาจรับฟังได้เช่นกัน

สำหรับกรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า การยื่นคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองเพื่อเปลี่ยนแปลงดุลพินิจขององค์คณะตุลาการศาลปกครองสูงสุดเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง และมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง บัญญัติว่า ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กฤษฎีกา และหน่วยงานของรัฐ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวมิได้เป็นการห้ามมิให้ผู้ร้องทั้งสองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียในคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ นำผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ มาใช้เป็นข้ออ้างในการขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาคดีนี้ใหม่ตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลย่อมต้องพิจารณาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายจากพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนคดีแล้วใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งนำพยานหลักฐานต่าง ๆ

/เท่านั้น...

เหล่านั้น เพื่อปรับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเข้ากับข้อกำหนดและตีความปัญหาข้อกำหนดอันนำมาสู่การพิพากษาคดี แม้ในที่สุดผลของคดีอาจแตกต่างไปจากเดิมหรือไม่ก็ตาม แต่ก็เป็นดุลพินิจขององค์คณะตุลาการศาลปกครองในการพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรมตามที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติให้การรับรองและคุ้มครองไว้ อีกทั้ง การปฏิบัติหน้าที่ของศาลต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว การยื่นคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองและการพิจารณาพิพากษาคดีใหม่ของศาลจึงมิได้เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้าง ข้ออ้างของผู้คัดค้านจึงไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะรับฟังได้

กรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ ในส่วนคำวินิจฉัยมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ว่าเป็นระเบียบและเป็นการออกระเบียบที่ขัดรัฐธรรมนูญ ไม่ทำให้ข้อกำหนดที่ศาลปกครองสูงสุดใช้ในการทำคำพิพากษาเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ นั้น เห็นว่า ข้ออ้างของผู้คัดค้านดังกล่าวเป็นการโต้แย้งคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ประชุมใหญ่ ที่วินิจฉัยว่า การที่ศาลปกครองสูงสุดในคดีดังกล่าวมีคำพิพากษาโดยเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีตามแนวทางที่กำหนดโดยมติที่ประชุมใหญ่ แล้วต่อมาศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติที่ประชุมใหญ่ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกรณีที่ข้อกำหนดที่ศาลปกครองสูงสุดใช้ในการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ซึ่งทำให้ผลแห่งคำพิพากษาดำเนินการตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวเป็นที่สุดแล้วตามมาตรา ๗๓ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้ออ้างของผู้คัดค้านข้อนี้จึงฟังไม่ขึ้น

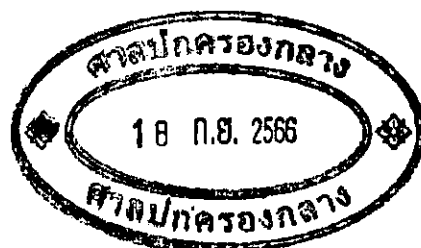
ส่วนกรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า การนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ มาเป็นเหตุยื่นคำขอพิจารณาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองขัดกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสาม นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๒ วรรคสาม บัญญัติว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญา... เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีความหมายว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่า บทบัญญัติใดของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่มีผลทำให้คำพิพากษาของศาลที่ถึงที่สุดแล้ว ซึ่งทำขึ้นโดยอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายนั้น เป็นคำพิพากษาที่ใช้บังคับมิได้หรือต้องสิ้นผลบังคับผูกพันลงเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว มิได้มีผลเป็นการห้ามมิให้คู่กรณีในคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ นำผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว

/มาใช้เป็น...

มาใช้เป็นข้ออ้างในการขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาคดีนี้ใหม่ ตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่อย่างไร ทั้งนี้ ตามนัยคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑ - ๘๓/๒๕๖๕ ประชุมใหญ่ การที่ผู้ร้องทั้งสอง ยื่นคำขอให้พิจารณาพิพากษาคดีใหม่ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ และลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔ ย่อมสามารถกระทำได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว มิได้เป็นการต้องห้าม ทั้งนี้ เพราะบทบัญญัติมาตรา ๒๑๒ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญข้างต้นไม่ใช่บทบัญญัติที่ห้ามมิให้ผู้ร้อง ทั้งสองขอพิจารณาพิพากษาคดีใหม่ จึงมิใช่เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้าง ข้ออ้างของผู้คัดค้านในข้อนี้จึงไม่อาจรับฟังได้

สำหรับกรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า หากศาลปกครองนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ มาเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ จะทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำชี้ขาด และไม่เป็นการส่งเสริม ในกระบวนการอนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นเครื่องมืออันมีประสิทธิภาพในทางธุรกิจและการค้า ระหว่างประเทศอีกด้วย นั้น เห็นว่า แม้จะเป็นความจริงว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว มิได้มีผลทำให้คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ผู้คัดค้านอ้างถึงสิ้นผลบังคับลง แต่การที่ผู้ร้อง ทั้งสองนำผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาใช้เป็นข้ออ้างในการขอให้ศาลปกครอง พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีนี้ใหม่ และเมื่อศาลปกครองได้พิจารณาคดีนี้ใหม่แล้ว เห็นว่า ผู้คัดค้านรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ แต่กลับละเลยเพิกเฉยปล่อยให้ระยะเวลาล่วงผ่านไปนาน ๖ ปี ๙ เดือนเศษ ผู้คัดค้านเพิ่งมายื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ จึงพ้นกำหนดระยะเวลาห้าปีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ไปนานเป็นระยะเวลา ๑ ปี ๙ เดือนเศษ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นได้ว่า การที่ผู้คัดค้านยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการดำเนินการของผู้คัดค้านเองที่เสนอข้อพิพาท ต่อคณะอนุญาโตตุลาการล่าช้าเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ส่งผลทำให้ผู้คัดค้านต้องเสีย ประโยชน์ในการใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลติดตามมาอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยไม่เกี่ยวข้อง หรือส่งผลกระทบใด ๆ ต่อกระบวนการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ (Arbitration) อันเป็นวิธีระงับข้อพิพาทที่ได้รับการยอมรับในนานาอารยประเทศรวมทั้งประเทศไทยและในระดับ สากล อีกทั้ง เมื่อคำพิพากษาศาลปกครองคดีนี้ถึงที่สุดย่อมเป็นไปตามหลักความมั่นคงแน่นอน แห่งนิติฐานะและเป็นบรรทัดฐานให้กับอนุญาโตตุลาการนำไปเป็นแนวทางหรือกรณีศึกษา

/อันเป็น...

อันเป็นประโยชน์ทางวิชาการกฎหมายเพื่อเป็นการส่งเสริม พัฒนา และยกระดับในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทในคดีสัมปทานระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน รวมทั้งคดีที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองของอนุญาโตตุลาการไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมอีกด้วย ข้ออ้างของผู้คัดค้านในข้อนี้จึงไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะรับฟังได้

ส่วนกรณีที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ผู้ร้องทั้งสองใช้สิทธิโดยไม่สุจริตและกระทำการเกินสมควรเพื่อประวิงการปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด นั้น เห็นว่า มาตรา ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่าในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต ฉะนั้น การที่บุคคลใดใช้สิทธิหรือชำระหนี้โดยไม่สุจริตกฎหมายย่อมไม่ให้ความคุ้มครอง แต่ในทางตรงกันข้ามเมื่อบุคคลใดใช้สิทธิโดยสุจริตแล้ว กฎหมายย่อมให้ความคุ้มครองการกระทำดังกล่าวให้มีผลทางกฎหมายโดยสมบูรณ์ การที่ผู้ร้องทั้งสองใช้สิทธิทางศาลโดยการนำผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ มาใช้เป็นข้ออ้างในการใช้สิทธิยื่นคำขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาคดีนี้ใหม่ และศาลมีคำสั่งรับคำขอให้พิจารณาพิพากษาคดีใหม่ของผู้ร้องทั้งสองไว้พิจารณา จึงไม่อาจถือได้ว่าการกระทำของผู้ร้องทั้งสองดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตตามมาตรา ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะเป็นกรณีที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ความคุ้มครองให้กระทำได้โดยชอบ ข้ออ้างของผู้คัดค้านในข้อนี้จึงไม่อาจรับฟังได้เช่นกัน และเมื่อได้วินิจฉัยไว้ดังนี้แล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้ออ้างประการอื่นของผู้คัดค้านอีก เพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป

สำหรับกรณีที่ผู้คัดค้านมีคำขอให้ผู้ร้องทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระค่าฤชาธรรมเนียม ค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแทนผู้คัดค้านด้วย นั้น เห็นว่า กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองไม่ได้บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจสั่งให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชำระค่าฤชาธรรมเนียม ค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแทนคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้ ทั้งไม่ได้บัญญัติให้การฟ้องคดีต่อศาลปกครองต้องมีทนายความคงมีเพียงมาตรา ๗๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่บัญญัติว่า ในการพิพากษาคดี ให้ศาลปกครองมีคำสั่งคืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามส่วนของการชนะคดีเท่านั้น ศาลจึงไม่อาจมีคำสั่งตามคำขอของผู้คัดค้านในข้อนี้ได้

ส่วนกรณีที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายได้ชำระค่าธรรมเนียมศาลไว้ต่อศาลนั้น เห็นว่า คดีนี้คู่กรณียื่นคำร้องต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนหรือบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการซึ่งไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องที่ ๒ และผู้คัดค้านได้ยื่นคำขอรับเงินค่าธรรมเนียมศาลคืน และศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอดังกล่าว โดยผู้ร้องที่ ๒ และผู้คัดค้านได้รับคืนเงินค่าธรรมเนียมศาลไปจากศาลแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องค่าธรรมเนียมศาลอีก

/พิพากษา...

พิพากษาให้เพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ทั้งหมด และเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๗๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ทั้งหมด และมีคำสั่งปฏิเสธไม่รับบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาท หมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๖๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ กับให้คำสั่งศาลที่แห่งการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๑๐ - ๔๑๒/๒๕๕๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๑ - ๒๒๓/๒๕๖๒ ไว้ในระหว่างพิจารณาคดีใหม่ มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ในกรณีที่ไม่มีการอุทธรณ์ หรือจนกว่าศาล จะมีคำสั่งถึงที่สุดไม่รับอุทธรณ์ในกรณีที่มีการอุทธรณ์ หากศาลมีคำสั่งรับอุทธรณ์ ให้คำสั่ง ดังกล่าวมีผลบังคับต่อไปจนกว่าศาลปกครองสูงสุดจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น

นายสัจจา เขม้นงาน
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

นายชายชาญ ชูวงศ์
ตุลาการศาลปกครองกลาง

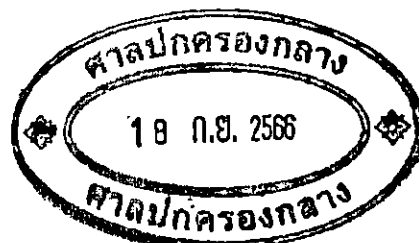
นางสาววรรตну วิจาระนันท์
ตุลาการศาลปกครองกลาง

ตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายอิทธิพล ทิศนา

มีความเห็นแย้ง

/ความเห็นแย้ง...

○ ความเห็นแย้ง

คดีหมายเลขดำที่ ๑๐๗/๒๕๕๒,
๒๐๓๘/๒๕๕๑,
๑๓๗๗/๒๕๕๒
คดีหมายเลขแดงที่ ๓๖๖-๓๖๘/๒๕๕๗

ข้าพเจ้า นางสาวรตну วิจารณ์ันท์ ตุลาการศาลปกครองกลาง ตุลาการเสียงข้างน้อย ไม่เห็นพ้องด้วยกับคำวินิจฉัยของตุลาการเสียงข้างมากในองค์คณะ ประเด็นเกี่ยวกับอายุความ การเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ที่วินิจฉัยว่า การที่ผู้คัดค้านยื่นเสนอข้อพิพาท หมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และการที่ผู้ร้องทั้งสอง ยื่นข้อเรียกร้องแย้ง เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ ต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ซึ่งต่อมา คณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำสั่งให้แยกข้อเรียกร้องแย้งดังกล่าวออกเป็นข้อพิพาทหมายเลขดำ ที่ ๔๔/๒๕๕๐ เป็นการยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อพ้นระยะเวลาห้าปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ปัญหาบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความหรือระยะเวลาในการใช้สิทธิ เรียกร้องเพื่อเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการที่นำมาใช้แก่ข้อพิพาทในคดีนี้ เห็นว่า โดยที่ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับในขณะที่ทำสัญญาสัมปทานพิพาท ตลอดจนสัญญาอนุญาโตตุลาการ บัญญัติไว้แต่เพียงว่า คู่พิพาทอาจตกลงกันกำหนดระยะเวลา หรืออายุความการเสนอข้อพิพาทให้สั้นกว่าอายุความการฟ้องคดีต่อศาลก็ได้ ส่วนพระราชบัญญัติ อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งมีผลใช้บังคับในขณะที่ผู้ร้องทั้งสองบอกเลิกสัญญากับผู้คัดค้าน ก็ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติมาตราใดที่บัญญัติเรื่องระยะเวลาหรืออายุความการยื่นข้อพิพาท ต่ออนุญาโตตุลาการไว้ โดยบัญญัติแต่ระยะเวลาการคัดค้านคำชี้ขาดและการบังคับตามคำชี้ขาด ของอนุญาโตตุลาการเท่านั้น ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวเป็นขั้นตอนภายหลังที่กระบวนการชี้ขาด ของอนุญาโตตุลาการเสร็จสิ้นแล้ว โดยมีใช้การกำหนดอายุความหรือระยะเวลาการเสนอข้อพิพาท เกี่ยวกับสัญญาทางปกครองต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ แม้การที่คณะอนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาด ข้อพิพาท จะเป็นการระงับข้อพิพาททางเลือกโดยวิธีการอื่นนอกจากการฟ้องคดีต่อศาล โดยมิได้ เป็นการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายตุลาการก็ตาม แต่เมื่อการเสนอข้อพิพาท ต่อคณะอนุญาโตตุลาการไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอายุความหรือ

/ระยะเวลา...

ระยะเวลาการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการไว้โดยเฉพาะ อีกทั้งข้อสัญญาที่ไม่ได้กำหนดอายุความหรือระยะเวลาการเสนอข้อพิพาทไว้ด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ การเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการจึงต้องนำอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องหรือการฟ้องคดีต่อศาลที่มีผลใช้บังคับในขณะเสนอข้อพิพาท มาใช้บังคับกับอายุความหรือระยะเวลาการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการโดยเทียบเคียงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ เมื่อข้อพิพาทที่เสนอต่อคณะอนุญาโตตุลาการเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง และแม้ในขณะเกิดข้อพิพาทอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องจะเป็นอายุความทั่วไปตามมาตรา ๑๙๓/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่บัญญัติให้มีกำหนดสิบปี ซึ่งหากจะเสนอข้อพิพาทในระหว่างที่อายุความทั่วไปดังกล่าวมีผลใช้บังคับ ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านย่อมสามารถที่จะยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการได้ภายในอายุความสิบปีดังกล่าวได้ แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าในขณะที่ยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ ซึ่งบัญญัติให้การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) จะต้องยื่นฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี และไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี โดยไม่ปรากฏว่ามีบทเฉพาะกาลกำหนดยกเว้นให้อายุความในการฟ้องคดีหรือการใช้สิทธิเรียกร้องคงเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายในขณะที่ทำสัญญาหรือในขณะเกิดข้อพิพาทที่มีอายุความสิบปี ด้วยเหตุนี้ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับ และเมื่อข้อพิพาทนั้นเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ดังนั้น อายุความหรือระยะเวลาในการใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ จึงต้องเป็นไปโดยเทียบเคียงตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้บังคับในขณะยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ที่บัญญัติให้การยื่นฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองให้ยื่นฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี ทั้งนี้ แม้ในขณะเกิดข้อพิพาท จะยังไม่ขาดอายุความสิบปีซึ่งเป็นอายุความทั่วไปตามมาตรา ๑๙๓/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ตาม แต่หากไม่ปรากฏว่าได้มีการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการก่อนที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับ ย่อมมีผลให้อายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเป็นอันขาดอายุความตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติเกี่ยวกับอายุความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

ประการที่สอง คดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า สัญญาสัมปทานระบบการขนส่งทางรถไฟและถนนยกระดับในกรุงเทพมหานครและการใช้ประโยชน์จากที่ดินของผู้ร้องที่ ๒ ลงวันที่ ๙

/พฤศจิกายน...

พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ระหว่าง ผู้ร้องทั้งสอง กับผู้คัดค้าน เป็นสัญญาที่ผู้ร้องทั้งสองซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง และมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาพิพาทระหว่างผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านจึงเป็นสัญญาทางปกครอง ตามบทนิยามของมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยในขณะที่ผู้ร้องทั้งสองได้มีหนังสือที่ คค ๐๒๐๘.๓/๘๔๑ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ถึงผู้คัดค้าน แจ้งบอกเลิกสัญญาสัมปทาน ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ และห้ามมิให้เข้าไปเกี่ยวข้องใด ๆ ในพื้นที่โครงการ ซึ่งผู้คัดค้านได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ จึงถือว่าวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ร้องทั้งสองมีหนังสือแจ้งบอกเลิกสัญญาสัมปทาน และถือว่าวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้คัดค้านได้รับหนังสือแจ้งบอกเลิกสัญญา เป็นวันที่ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้าน แล้วแต่กรณี รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ อันเนื่องมาจากการเลิกสัญญาสัมปทานดังกล่าว โดยในขณะนั้น ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านชอบที่จะยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการได้ภายในอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้อง ซึ่งเป็นอายุความทั่วไปไปตามมาตรา ๑๘๓/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่บัญญัติให้มิกำหนดสิบปี แต่อย่างไรก็ดี โดยที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในระหว่างที่อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องยังคงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในบทบัญญัติมาตราดังกล่าวนั้น ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านได้ยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ จนกระทั่งต่อมาภายหลังพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับแล้ว ในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ ผู้คัดค้านจึงได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ส่วนผู้ร้องทั้งสองได้ยื่นข้อเรียกร้องแย้ง เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ ต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ซึ่งต่อมคณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำสั่งให้แยกข้อเรียกร้องแย้งดังกล่าวออกเป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ เมื่อมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับในขณะที่ยื่นเสนอข้อพิพาทนั้น บัญญัติให้ต้องยื่นฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี และไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี ผู้คัดค้านจึงต้องเสนอข้อพิพาทและผู้ร้องทั้งสองจะต้องเสนอข้อเรียกร้องแย้งต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ภายในกำหนดเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง คือ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ โดยเทียบเคียงบทบัญญัติมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

เมื่อวินิจฉัยข้างต้นแล้วว่า ผู้ร้องทั้งสองได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๒๐๘.๓/๘๔๑ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ถึงผู้คัดค้าน แจ้งบอกเลิกสัญญาสัมปทาน ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

/และห้ามมิให้...

และห้ามมิให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับใด ๆ ในพื้นที่โครงการ ซึ่งผู้คัดค้านได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ โดยถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่ผู้คัดค้านรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการอันเนื่องมาจากการบอกเลิกสัญญาสัมปทานของผู้ร้องทั้งสอง ผู้คัดค้านจึงชอบที่จะเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุดังกล่าว และไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทกล่าวคือ ภายในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๒ แต่โดยที่วันดังกล่าวซึ่งเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลาเป็นวันเสาร์และเป็นวันหยุดทำการ ผู้คัดค้านจึงอาจยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการได้ภายในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นวันที่เริ่มทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการนั้น ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบมาตรา ๑๙๓/๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น การที่ผู้คัดค้านนำข้อพิพาทตามสัญญาสัมปทาน ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ มายื่นต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ จึงเป็นการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทแล้ว

สำหรับการยื่นข้อเรียกร้องแย้งของผู้ร้องทั้งสอง เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ ต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ซึ่งต่อมาคณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำสั่งให้แยกข้อเรียกร้องแย้งดังกล่าวออกเป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ นั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องทั้งสองได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๒๐๘.๓/๘๔๑ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๑ ถึงผู้คัดค้าน แจ้งบอกเลิกสัญญาสัมปทาน ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ กับผู้คัดค้าน โดยถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่ผู้ร้องทั้งสองรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายหลังการบอกเลิกสัญญาสัมปทานกับผู้คัดค้าน ผู้ร้องทั้งสองจึงชอบที่จะเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุดังกล่าว และไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาท กล่าวคือ ภายในวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๒ ดังนั้น การที่ผู้ร้องทั้งสองนำข้อพิพาทตามสัญญาสัมปทาน ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ มายื่นข้อเรียกร้องแย้งต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ และต่อมาคณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำสั่งให้แยกข้อเรียกร้องแย้งดังกล่าวออกเป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ นั้น จึงเป็นการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทแล้ว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้บังคับในขณะที่ยื่นเสนอข้อพิพาท

/ประการที่สาม...

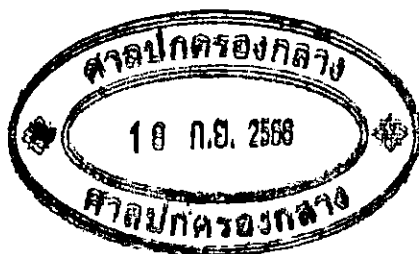
ประการที่สาม สำหรับประเด็นที่ว่า ในขณะที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ศาลปกครอง ยังไม่เปิดทำการและยังไม่อาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้นั้น โดยที่ปัญหาคดีนี้ ไม่ใช่เรื่องระยะเวลา การฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองต่อศาลปกครอง แต่เป็นเรื่องระยะเวลาการใช้สิทธิเรียกร้อง เพื่อเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ เพราะเหตุว่าพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งใช้บังคับในขณะที่เกิดข้อพิพาท ไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาการเสนอ ข้อพิพาทไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำอายุความตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีมาใช้โดยเทียบเคียง และเมื่อในขณะที่เกิดข้อพิพาทนั้น มาตรา ๑๙๓/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติให้อายุความทั่วไปคือสิบปี ซึ่งผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านย่อมสามารถยื่นเสนอข้อพิพาท ให้คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยได้โดยไม่มีข้อขัดข้องแม้ศาลปกครองยังไม่เปิดทำการ แต่ก็ไม่ปรากฏว่า ผู้ร้องทั้งสองและผู้คัดค้านได้ยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายในอายุความสิบปี ดังกล่าว ทั้งนี้ เมื่อต่อมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้การฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองจะต้องยื่นฟ้องภายใน หนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี และไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี เมื่อข้อพิพาทในคดีนี้เป็นเรื่องระยะเวลาการใช้สิทธิเรียกร้องในการเสนอข้อพิพาทต่อ คณะอนุญาโตตุลาการ ประกอบกับปัญหาว่าในขณะที่ศาลปกครองยังไม่เปิดทำการและยังไม่อาจ ใช้สิทธิฟ้องคดีได้ กับปัญหาเรื่องระยะเวลาการใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อเสนอข้อพิพาทต่อ คณะอนุญาโตตุลาการเป็นคนละเรื่องกัน ดังนั้น กรณีจึงไม่อาจอ้างเหตุที่ศาลปกครอง ยังไม่เปิดทำการในขณะที่เกิดข้อพิพาทและในขณะที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับ มาเป็นเหตุอ้างที่จะไม่ต้องเสนอข้อพิพาท ต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายในกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอ ข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการแต่อย่างใด ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับในขณะที่เกิดข้อพิพาท

ประการที่สี่ สำหรับปัญหาว่า กรณีจะนำบทบัญญัติมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่มีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ที่บัญญัติให้การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) หรือคดีเกี่ยวกับ สัญญาทางปกครอง จะต้องยื่นฟ้องภายในห้าปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี และไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี มาใช้บังคับโดยทันทีในขณะที่คณะอนุญาโตตุลาการ จะวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า กฎหมายวิธีสบัญญัติเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่อง

/กระบวนพิจารณา...

กระบวนการพิจารณาความ เพื่อจะบังคับให้เป็นไปตามสิทธิและหน้าที่ของบุคคล เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น ส่วนกฎหมายสารบัญญัติ เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคล นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาความหมายของอายุความและระยะเวลาการฟ้องคดีแล้วเห็นได้ว่า อายุความ มีความหมายเป็นทั้งระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้อง และระยะเวลาการฟ้องคดีต่อศาล เช่น อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือระยะเวลาการฟ้องคดีปกครองเฉพาะที่มีความหมายเป็นอายุความ ดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนระยะเวลาการฟ้องคดี นั้น แม้บทบัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีปกครอง จะปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อันมีลักษณะเป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความและเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติโดยรูปแบบ โดยมีได้บัญญัติเรื่อง ระยะเวลาดังกล่าวเป็นกฎหมายอีกฉบับแยกต่างหากออกจากกันดังเช่นการบัญญัติเรื่องอายุความ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ตาม แต่อย่างไรก็ดี โดยที่ระยะเวลาการฟ้องคดีปกครอง อาจแบ่งออกได้เป็นสองกรณี คือ กรณีที่หนึ่ง ระยะเวลาการฟ้องคดีที่เป็นเรื่องวิธีพิจารณาความ อันเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ ได้แก่ ระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งในกรณีนี้ หากไม่นำคดีมาฟ้อง ภายในกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี ย่อมสิ้นไปซึ่งสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาล และกรณีที่สอง ระยะเวลาการฟ้องคดีที่เป็นการใช้สิทธิเรียกร้องในทางนี้ อันมีลักษณะเป็นอายุความ ได้แก่ ระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ซึ่งในกรณีประการหลังนี้ หากไม่ใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ย่อมมิได้สิ้นไป เฉพาะสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น แต่จะหมายความรวมถึงการระงับสิ้นไปซึ่งสิทธิเรียกร้องด้วยเหตุนี้ หากระยะเวลาการฟ้องคดีดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความหมายเป็นอายุความด้วยแล้ว กรณีจึงมิใช่กฎหมายวิธีสบัญญัติที่จะต้องนำมาใช้บังคับโดยทันทีในขณะที่มีการพิจารณาพิพากษา แต่ต้องใช้บังคับ ในขณะที่มีข้อพิพาท หรืออย่างช้าที่สุดในขณะที่ใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องคดีต่อศาล ทั้งนี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในขณะที่ยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ไม่ปรากฏว่า มีการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง จากหนึ่งปี เป็นห้าปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี และไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุ แห่งการฟ้องคดี ซึ่งนำมาใช้บังคับกับการยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการด้วยดังที่กล่าว มาแล้วข้างต้น ดังนั้น กรณีจึงไม่อาจนำมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง

/และวิธีพิจารณา...

และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติให้การฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองต้องยื่นฟ้องภายในห้าปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี และไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี มาใช้บังคับแก่กรณีระยะเวลาการยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการในคดีนี้ได้

ตุลาการเสียงข้างน้อยจึงเห็นว่า การที่ผู้คัดค้านยื่นเสนอข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๑๑๙/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และการที่ผู้ร้องทั้งสองยื่นข้อเรียกร้องแย้งเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ ต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ซึ่งต่อมา คณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำสั่งให้แยกข้อเรียกร้องแย้งดังกล่าวออกเป็นข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ๔๔/๒๕๕๐ จึงเป็นการยื่นเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้บังคับในขณะยื่นเสนอข้อพิพาท

(นางสาววรรณู วิจารณ์ันท์)

ตุลาการศาลปกครองกลาง

